

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Parents for All

ΚΑ2 Στρατηγική Σύμπραξη για Καινοτομία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων

Εκπαιδευτικό υλικό για την ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων σε γονείς

Ενότητα 2: Ο ρόλος των γονέων στην κοινωνική ένταξη και συνοχή

Για γονείς των κοινωνιών υποδοχής

© Σύμπραξη σχεδίου Parents For All, 2019

<http://parents4all.eu>

Επιμέλεια κειμένου και γραφιστική επιμέλεια:

Ολυμπιακή Εκπαιδευτική και Συμβουλευτική ΕΠΕ

Soros International House

Συγγραφή:

Ifa Akademie

Ολυμπιακή Εκπαιδευτική και Συμβουλευτική ΕΠΕ

Soros International House

Μετάφραση στα ελληνικά και επικοινωνία:

Ολυμπιακή Εκπαιδευτική και Συμβουλευτική ΕΠΕ (συντονιστής σχεδίου),

www.olympiakokek.gr

Η έκδοση αυτή διατίθεται προς χρήση υπό την άδεια Creative Commons Attribution – Non Commercial – No Derivatives 4.0 International License (CC BY-NC-ND 4.0)

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Το σχέδιο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν συνιστά αποδοχή των περιεχομένων, τα οποία αντανακλούν τις απόψεις μόνο των συντακτών της και η Επιτροπή δεν ευθύνεται για τυχόν χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΣΥΜΒΟΛΩΝ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΝΤΑΞΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ: ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	5
Κοινές παρανοήσεις γύρω από τη μετανάστευση	6
Συνηθισμένες ανησυχίες γύρω από την ένταξη των μεταναστών	8
Μετανάστευση και ποιότητα εκπαίδευσης	11
Ένταξη μεταναστών: Τι σημαίνει πραγματικά	14
Αναστοχασμός στη μετανάστευση	17
Η ένταξη κάνει καλό στην οικονομία!	18
Τα πλεονεκτήματα της ζωής σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία	20
Δώρα από άλλους πολιτισμούς	22
Κύρια σημεία της Εθνικής Στρατηγικής Ένταξης	23
Τοπικές πρωτοβουλίες για την ένταξη	24
Περιορισμοί του πολιτικού σχεδιασμού για την ένταξη	25
Ανάλυση των διαστάσεων της κοινωνικής συνοχής	26
Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 1	27
Προτεινόμενες ομαδικές δραστηριότητες	28
Βιβλιογραφία και δικτυογραφία	30
Τι έμαθα;	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΟΤΑΝ ΒΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΙΑ	36
Διαφορετικότητα: έννοια και διαστάσεις	37
Αναστοχασμός στην ανεκτικότητα	39
Τα οφέλη για τα παιδιά όταν βιώνουν την ποικιλομορφία	40
Μειονεκτήματα όταν τα παιδιά μεγαλώνουν σε ομοιογενές περιβάλλον	43

Γιατί και πώς να εξηγήσετε τη διαφορετικότητα στα παιδιά σας	48
Βοηθήστε το παιδί σας να ενεργεί θετικά σε ένα ετερογενές περιβάλλον	50
Επεξήγηση της διαφορετικότητας	51
Βοηθήστε τα παιδιά σας να διαχειριστούν τη διαφορετικότητα	53
Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 2	54
Προτεινόμενες ομαδικές δραστηριότητες	55
Βιβλιογραφία και δικτυογραφία	56
Τι έμαθα;	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ	63
Ο ρατσισμός και τα σημάδια του	64
Κάντε το τεστ! Εντοπίστε τον ρατσισμό και τα σημάδια του	68
Επιπτώσεις της προκατάληψης και του ρατσισμού στην αυτοεκτίμηση και την αυτοαντίληψη των παιδιών	80
Επιπτώσεις της προκατάληψης και του ρατσισμού στις εκπαιδευτικές επιδόσεις	84
Όταν βλέπετε το παιδί σας να επηρεάζεται από την προκατάληψη	87
Διαχείριση της προκατάληψης στα παιδιά	91
Όταν η ζωή σου δίνει ένα λεμόνι ξεφλούδισέ το	92
Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 3	94
Προτεινόμενες ομαδικές δραστηριότητες	95
Βιβλιογραφία και δικτυογραφία	100
Τι έμαθα;	101
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΓΟΝΕΙΣ	104
Γιατί αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ ιδιαίτερες προκλήσεις;	106
Πώς βλέπουμε τους ΜΠΓ; Τι στερεότυπα έχουμε;	108
Ιδιαίτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ξένοι γονείς	114

Δυσκολίες σε σχέση με τη γλώσσα και τον πολιτισμό	117
Δυσκολίες σε σχέση με την εκπαίδευση	120
Αναστοχασμός στις κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ	124
Συνεργασία με ΜΠΓ: ένα «δούναι και λαβείν» και από τις δύο πλευρές	126
Κοινοί στόχοι των αλλοδαπών και των ντόπιων γονέων	129
Συνεργασία στους συλλόγους γονέων	132
Ιδέες για καλύτερη συνεργασία	134
Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 4	137
Βιβλιογραφία και δικτυογραφία	138
Τι έμαθα;	140
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	143
Αξίες και εκπαιδευτικά συστήματα	144
Αναστοχασμός στις αξίες διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων	147
Μελέτη περίπτωσης: Το σχολείο Saunalahti στη Φινλανδία	148
Δομές των εκπαιδευτικών συστημάτων ανά τον κόσμο	151
Αναστοχασμός σε διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα	154
Η συμμετοχή των γονιών στη σχολική ζωή	155
Εξηγήστε με λίγα λόγια το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σε μετανάστες γονείς!	157
Τι επίδραση μπορεί να έχει το εκπαιδευτικό σύστημα στην ένταξη των μεταναστών;	159
Εμπόδια που μπορεί να συναντήσουν οι μετανάστες γονείς και τα παιδιά τους	160
Αναστοχασμός στη σχέση εκπαίδευσης-ένταξης μεταναστών	162
Ανασκόπηση Κεφαλαίου 5	163
Προτεινόμενες ομαδικές δραστηριότητες	164

Βιβλιογραφία και δικτυογραφία	166
Τι έμαθα;	169
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑΣ	171
Διαπολιτισμική εκπαίδευση: Βασικές πληροφορίες	172
Σχολικές δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμικότητα	175
Συνεργασία των γονέων με το προσωπικό του σχολείου και με άλλους γονείς	177
Ο ρόλος των γονέων στην αναγνώριση της ανάγκης για μεγαλύτερη διαπολιτισμική κατανόηση στο σχολείο	179
Ιδέες για την προώθηση της διαπολιτισμικότητας στο σχολείο από οργανώσεις γονέων	182
Διευκόλυνση της επικοινωνίας οικογένειας - σχολείου	183
Μελέτη περίπτωσης: Γονείς-μέντορες χτίζουν γέφυρες μεταξύ του σχολείου και δίγλωσσων οικογενειών	185
Υποστήριξη των σχολικών δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικότητας	191
Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 6	192
Προτεινόμενη ομαδική δραστηριότητα	193
Βιβλιογραφία και δικτυογραφία	194
Τι έμαθα;	196
ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	201
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	202
Φύλλα απαντήσεων στις δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης	202
Κεφάλαιο 1	202
Κεφάλαιο 2	204
Κεφάλαιο 3	205
Κεφάλαιο 4	206

Κεφάλαιο 5	208
Κεφάλαιο 6	209
Εικονίδια δραστηριοτήτων – credits	212

Εκπαιδευτικό υλικό για την ανάπτυξη διαπολιτισμικών δεξιοτήτων σε γονείς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ενότητα 2 του εκπαιδευτικού υλικού του Parents4All έχει ως στόχο να ευαισθητοποιήσει τους γονείς από τις κοινωνίες υποδοχής σχετικά με τον σημαντικό ρόλο που έχουν στην κοινωνική ένταξη και συνοχή. Τα έξι κεφάλαια αυτής της ενότητας παρέχουν στους γονείς πρακτικές πληροφορίες που θα τους βοηθήσουν να καλλιεργήσουν θετική στάση απέναντι στην ένταξη των μεταναστών και τη διαφορετικότητα και να δουν την ενεργό εμπλοκή των γονέων για την κοινωνική ένταξη ως μια συνεργατική και αμοιβαία ανταμειφτική διαδικασία.

Πιο συγκεκριμένα, το Κεφάλαιο 1, *Ένταξη μεταναστών: Τι σημαίνει και τα οφέλη για την κοινωνία*, βοηθά τους γονείς να κατανοήσουν την πραγματική σημασία της ένταξης των μεταναστών και προσφύγων, να διαλευκάνουν ορισμένες συχνές παρανοήσεις και να λάβουν την απάντηση σε ζητήματα που πιθανώς τους ανησυχούν. Αυτό το κεφάλαιο εξηγεί σημαντικά πλεονεκτήματα για την τοπική κοινωνία από την ομαλή ένταξη των μεταναστών και προσφύγων και εισάγει σύντομα τους γονείς στους κύριους στόχους της εθνικής στρατηγικής για την ένταξη.

Το Κεφάλαιο 2, *Οφέλη για τα παιδιά όταν βιώνουν την ποικιλομορφία*, εισάγει τους γονείς στην έννοια και τις διαστάσεις της διαφορετικότητας. Εξηγούνται τα γνωστικά, κοινωνικά και συναισθηματικά οφέλη που αποκομίζουν τα παιδιά όταν μεγαλώνουν σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα, καθώς και τα μειονεκτήματα του να μεγαλώνουν σε πολιτισμικά ομοιογενή περιβάλλοντα. Οι γονείς θα εφοδιαστούν με δεξιότητες και εργαλεία που θα τους επιτρέψουν να διδάσκουν καλύτερα τα παιδιά τους γύρω από τη διαφορετικότητα και να διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις τους μέσα σε ένα ποικιλόμορφο περιβάλλον.

Το Κεφάλαιο 3, *Επίδραση της προκατάληψης και του ρατσισμού στα παιδιά*, βοηθά τους γονείς να αναγνωρίζουν την προκατάληψη, τον ρατσισμό και πρώιμα σημάδια τους. Οι γονείς θα κατανοήσουν την καταστροφική επίδραση που μπορεί να έχει η προκατάληψη και ο ρατσισμός στην αυτοεκτίμηση και την αυτοαντίληψη των παιδιών, καθώς και στη σχολική τους επίδοση. Αυτό το κεφάλαιο εφοδιάζει τους γονείς με εργαλεία που θα τους βοηθήσουν να αναγνωρίζουν πότε τα λόγια και οι πράξεις των παιδιών τους επηρεάζονται από προκαταλήψεις και να λαβαίνουν κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση της ανεκτικότητας και της διαπολιτισμικής κατανόησης των παιδιών τους.

Το Κεφάλαιο 4, *Κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ξένοι γονείς*, εξοικειώνει τους γονείς με βασικά στοιχεία της ψυχολογίας των μεταναστών και προσφύγων τα οποία συνδέονται με συνηθισμένες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ¹ σε σχέση με τη γλώσσα, τον πολιτισμό, την εργασία και την εκπαίδευση. Το κεφάλαιο παρουσιάζει απλά και πρακτικά βήματα που μπορούν να γίνουν για την υποστήριξη των ΜΠΓ σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών τους. Αυτό θα βοηθήσει τους ντόπιους γονείς να συνεργάζονται με τους ΜΠΓ σε σχολικά ζητήματα με περισσότερη κατανόηση και με πιο εποικοδομητικό τρόπο.

Το Κεφάλαιο 5, *Βασικές πληροφορίες για άλλα εκπαιδευτικά συστήματα*, δίνει στους γονείς μια εικόνα για το πόσο διαφορετικά μπορεί να είναι τα εκπαιδευτικά συστήματα μεταξύ τους. Αυτό θα τους ευαισθητοποιήσει γύρω από τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ καθώς προσπαθούν να βγάλουν μια άκρη σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα εντελώς διαφορετικό από όσα γνωρίζουν. Το κεφάλαιο αυτό προτείνει απλούς τρόπους με τους οποίους οι ντόπιοι γονείς μπορούν να δώσουν την

¹ Μετανάστες και πρόσφυγες γονείς.

απαραίτητη βοήθεια σε ΜΠΓ σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση των παιδιών τους.

Το κεφάλαιο 6, *Υποστήριξη των σχολικών δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικότητας*, εξοικειώνει τους γονείς με βασικά στοιχεία της ατζέντας της χώρας τους για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και την πρόβλεψη που υπάρχει για παιδιά μεταναστών και προσφύγων. Οι γονείς θα κατανοήσουν τον σκοπό ορισμένων σχολικών δραστηριοτήτων που προάγουν τη διαπολιτισμικότητα και θα αντιληφθούν καλύτερα την ανάγκη για περισσότερη διαπολιτισμική κατανόηση στο σχολείο των παιδιών τους. Θα μάθουν πρακτικούς τρόπους πώς να συνεργάζονται αποτελεσματικά με το εκπαιδευτικό προσωπικό και άλλους γονείς ώστε να προάγουν τις διαπολιτισμικές ικανότητες των παιδιών.

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες της Ενότητας 2 είναι δομημένες με τον ίδιο τρόπο όπως στην Ενότητα 1.

Αφού ολοκληρώσουν τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού, προσκαλούμε τους γονείς να συμμετάσχουν σε κάποιες τελικές δραστηριότητες αξιολόγησης. Αυτό θα τους επιτρέψει να διαπιστώσουν μόνοι τους κατά πόσο έχουν βελτιωθεί οι διαπολιτισμικές τους ικανότητες. Θα έχουν επίσης την ευκαιρία να εκφράσουν την άποψή τους για το εκπαιδευτικό υλικό.

Ευχόμαστε ειλικρινά να απολαύσετε τη μελέτη αυτού του υλικού και να το βρείτε χρήσιμο για την πιο αποτελεσματική στήριξη των παιδιών σας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής!

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΣΥΜΒΟΛΩΝ

Μπορείτε να αναγνωρίσετε τους διαφορετικούς τύπους εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων από το αντίστοιχο σύμβολο:

Θεωρία – επεξήγηση πληροφοριών

Σκεφτείτε

Επιπρόσθετες εξωτερικές πηγές

Σχετικά βίντεο

Ασκήσεις αναστοχασμού

Εφαρμόστε όσα μάθατε

Ομαδικές δραστηριότητες

Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΝΤΑΞΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ: ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τι θα μάθω;

- Την απάντηση σε ορισμένες ανησυχίες που έχουν συχνά οι γονείς από τις κοινωνίες υποδοχής, όπως: η ένταξη των μεταναστών μπορεί να καταστρέψει τις αξίες μας, η Ευρώπη έχει γεμίσει μουσουλμάνους, η ποιότητα της εκπαίδευσης υποβαθμίζεται λόγω των μεταναστών και προσφύγων
- Γιατί η μετανάστευση είναι καλή για την ευρωπαϊκή οικονομία και τα οφέλη του να ζει κάποιος σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία
- Γιατί δεν αρκεί μια καλή πολιτική για την επιτυχημένη ένταξη των μεταναστών

Γιατί είναι σημαντικό;

Πολλοί άνθρωποι φοβούνται λόγω της αυξανόμενης εισροής μεταναστών. Ο μόνος τρόπος για να αντιμετωπιστεί αυτός ο φόβος είναι να μάθουμε τι ισχύει πραγματικά με βάση αντικειμενικά στοιχεία. Όσο καλύτερα κατανοείτε τι σημαίνει η ένταξη των μεταναστών τόσο λιγότερο θα ανησυχείτε για αυτήν. Θα μπορέσετε να έχετε μια πιο ανοιχτή στάση απέναντι σε γονείς από άλλες χώρες και να συνεργάζεστε καλύτερα για το συμφέρον των παιδιών σας.

*«Η μετανάστευση είναι τόσο φυσιολογική όσο η αναπνοή, το φαγητό και ο ύπνος. Είναι μέρος της ζωής, μέρος της φύσης» –
Gael Garcia Bernal*

Κοινές παρανοήσεις γύρω από τη μετανάστευση

Αρχικά, ρίξτε μια ματιά στις παρακάτω δηλώσεις και σκεφτείτε πόσο συχνά τις ακούτε από ανθρώπους γύρω σας:

«Οι μετανάστες μας παίρνουν τις δουλειές»

«Δεν εντάσσονται στην κοινωνία»

«Όπου υπάρχουν μετανάστες υπάρχει εγκληματικότητα»

«Η Ευρώπη έχει γεμίσει μουσουλμάνους»

«Όλοι θέλουν να έρθουν στην Ευρώπη»

«Οι μετανάστες επιβαρύνουν τις κοινωνικές μας υπηρεσίες»

«Να δεχόμαστε τους μορφωμένους μετανάστες με υψηλά προσόντα, αλλά τα άτομα χαμηλών προσόντων ας μείνουν στη χώρα τους»

Τώρα αναρωτηθείτε: «Με ποιες από αυτές τις δηλώσεις συμφωνώ κατά βάθος;»

Ισως να εκπλαγείτε αν μάθετε ότι σε όλα τα μέρη του κόσμου οι άνθρωποι σκέφτονται παρόμοια για τους μετανάστες. Πράγμα που σημαίνει ότι την ίδια συμπεριφορά που εισπράττουν π.χ. οι Έλληνες όταν μεταναστεύουν

σε μια άλλη χώρα, την ίδια ακριβώς συμπεριφορά εισπράττουν και από τους Έλληνες οι μετανάστες που έρχονται στην Ελλάδα. Δεν είναι παράξενο; Και το πιο παράξενο είναι ότι όταν εμείς ή οι συμπατριώτες μας μεταναστεύουν σε μια άλλη χώρα και οι άνθρωποι εκεί δε μας συμπαθούν, τότε τους θεωρούμε ρατσιστές ή στενόμυαλους – αλλά όταν οι άλλοι μεταναστεύουν στη χώρα μας και αυτό δε μας αρέσει, ποτέ δε θεωρούμε τον εαυτό μας ρατσιστή ή στενόμυαλο!

Στην πραγματικότητα, όλες οι παραπάνω δηλώσεις αντανakλούν συνηθισμένες παρανοήσεις γύρω από τη μετανάστευση. Τα γεγονότα είναι εντελώς διαφορετικά. Θα θέλατε να το διαπιστώσετε και μόνοι σας; Τότε διαβάστε τα ακόλουθα άρθρα που παρουσιάζουν μερικούς μύθους γύρω από τη μετανάστευση:

[Μύθοι για τους μετανάστες](#)

[Ten Myths about Migration](#)

[Myths, Facts and Answers about Refugees and Migrants](#)

Συνηθισμένες ανησυχίες γύρω από την ένταξη των μεταναστών

Μερικές από τις παρανοήσεις που σχετίζονται με τη μετανάστευση είναι πιο επίμονες από άλλες ή προκαλούν περισσότερο φόβο. Ας δούμε για παράδειγμα τις τρεις ανησυχίες που αναφέρθηκαν στην εισαγωγή του κεφαλαίου.

1) Η ένταξη των μεταναστών μπορεί να καταστρέψει τις αξίες μας

Οι αξίες είναι εξ ορισμού πολύτιμες. Τις αγαπούμε. Γι' αυτό θέλουμε να τις διατηρήσουμε, να ζούμε σύμφωνα με αυτές και να νιώθουμε ότι οι άλλοι τις σέβονται; Αλλά είναι οι αξίες κάτι στατικό; Είναι κάτι αμιγώς καθαρό; Η αλήθεια είναι ότι οι αξίες διαφέρουν σημαντικά ακόμα και ανάμεσα σε ανθρώπους από την ίδια εθνικότητα. Ποτέ δεν είναι ίδιες για το κάθε μέλος της κοινωνίας και επίσης υπόκεινται σε αλλαγές. Συγκρίνετε για παράδειγμα τις αξίες που επικρατούσαν στην Ελλάδα τη δεκαετία του 1970 με τις αξίες που επικρατούν σήμερα. Είναι οι ίδιες; Πιθανότατα όχι. Ποιος τις άλλαξε; Οι μετανάστες; Πιθανότατα όχι. Καθώς εξελίσσονται οι κοινωνίες απορρίπτουν ορισμένες αξίες, ενώ διαπραγματεύονται και υιοθετούν καινούριες. Στην πραγματικότητα, αντί να καταστρέφει η μετανάστευση τις αξίες μας, συνήθως συμβαίνει το αντίθετο: οι άνθρωποι διευρύνουν τους ορίζοντες και τις αξίες τους. Σκεφτείτε την ακόλουθη δήλωση μιας Σύριας: «Προτιμούμε τους συμπατριώτες μας που έχουν ζήσει στην Ευρώπη. Φέρονται καλύτερα στις γυναίκες, ακόμα και όταν επιστρέφουν στη Συρία».

Έχετε εντοπίσει κάποιες κοινές αξίες που μοιράζεστε με γονείς άλλων πολιτισμών; Ποιες είναι αυτές;

2) Η Ευρώπη έχει γεμίσει μουσουλμάνους

Αυτός ο μύθος στηρίζεται στον φόβο, τον φόβο ότι χάνουμε την ταυτότητά μας. Πολλοί αισθάνονται ότι το Ισλάμ αποτελεί πολιτισμική απειλή για τις χριστιανικές αξίες του δυτικού κόσμου. Αλλά ποια είναι τα γεγονότα;

Σύμφωνα με το Globsec, οι μουσουλμάνοι αποτελούν μόλις το 5% (στοιχεία 2016) του συνολικού πληθυσμού της Ευρώπης. Ο αριθμός τους αναμένεται να αυξηθεί σε 6% ως το 2030. Ως το 2050, αναμένεται ότι ο μουσουλμανικός πληθυσμός θα αποτελεί το 7,4% στην Ευρώπη. Ο κύριος λόγος για αυτή την αύξηση δεν είναι η μετανάστευση, αλλά τα υψηλότερα ποσοστά γεννητικότητας σε σχέση με τον μη μουσουλμανικό πληθυσμό της Ευρώπης.

Αλλά τι θα πούμε για τις ευρωπαϊκές αξίες; Το σύνθημα της ΕΕ είναι «Ενότητα στην πολυμορφία». Αντικατοπτρίζει το πόσο ανοιχτή είναι η ήπειρός μας σε πολλούς διαφορετικούς πολιτισμούς, παραδόσεις και γλώσσες. Είναι αυτό καλό για την Ευρώπη; Αρκεί να σκεφτούμε πόσες πλούσιες και καινοτόμες χώρες είναι πολυπολιτισμικές, π.χ. οι Ηνωμένες Πολιτείες και ο Καναδάς.

Τι θα πούμε για τις χριστιανικές αξίες; Δεν υποχωρούν; Αναμφίβολα. Αλλά ως αποτέλεσμα τίνος; Η δομή των ευρωπαϊκών κοινωνιών αλλάζει. Σύμφωνα με πρόσφατες δημοσκοπήσεις σε 12 ευρωπαϊκές χώρες, η πλειοψηφία των νέων ανθρώπων δεν ακολουθεί καμία θρησκεία. Για παράδειγμα, το 91% των Τσέχων, το 80% των Εσθονών, το 75% των Σουηδών, το 72% των Ολλανδών και το 67% των Ούγγρων δηλώνουν ότι δεν είναι θρησκευόμενοι. Επομένως, ναι, υπάρχει μια μετατόπιση αξιών στην Ευρώπη. Αλλά η παρουσία μιας μουσουλμανικής μειονότητας δε φαίνεται να παίζει κανέναν ρόλο σε αυτό.

Τώρα που γνωρίζετε τα γεγονότα, τι πιστεύετε; Είναι πιο πιθανό να εξισλαμιστεί η Ευρώπη ή να καταληφθεί από ισλαμοφοβία;

Μετανάστευση και ποιότητα εκπαίδευσης

Υποβαθμίζεται η ποιότητα της εκπαίδευσης λόγω της μετανάστευσης; Έχει αρνητική επίδραση η παρουσία παιδιών διαφορετικής καταγωγής στις επιδόσεις των ντόπιων μαθητών; Πρόκειται, αναμφίβολα, για φλέγον ζήτημα και είναι απόλυτα κατανοητό ότι απασχολεί πολλούς ντόπιους γονείς.

Ποιες πτυχές της εκπαίδευσης θα μπορούσαν να επηρεαστούν;

- Οι διαθέσιμοι πόροι (δεδομένου ότι κάποιοι πόροι διατίθενται για την ένταξη των αλλοδαπών μαθητών)
- Ο χρόνος που μπορούν να αφιερώσουν οι εκπαιδευτικοί στον κάθε μαθητή (μερικοί φοβούνται ότι αφιερώνεται πολύς χρόνος στους αλλοδαπούς μαθητές, με αποτέλεσμα να παραμελούνται οι ντόπιοι μαθητές)
- Οι προσδοκίες που μπορεί να έχουν οι εκπαιδευτικοί από τους μαθητές (κάποιοι πιστεύουν ότι οι εκπαιδευτικοί κατεβάζουν τον πήχη και έτσι δεν σπρώχνουν αρκετά τους ντόπιους μαθητές στην επιτυχία)
- Οι επιδόσεις των ντόπιων μαθητών π.χ. στη γλώσσα και τα μαθηματικά, κλπ.

Τι δείχνει η έρευνα; Δεν υπάρχει ξεκάθαρη απάντηση. Τα ευρήματα είναι ανάμεικτα. Ένας σημαντικός παράγοντας είναι το εκπαιδευτικό σύστημα που εφαρμόζει μια χώρα. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι η αναλογία αλλοδαπών και ντόπιων μαθητών. Υπάρχουν επίσης σημαντικοί κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα της εκπαίδευσης, αλλά οι άνθρωποι συχνά δεν το καταλαβαίνουν αυτό και νομίζουν ότι κάθε υποβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης οφείλεται στους μετανάστες.

Ας το δούμε αυτό λίγο πιο αναλυτικά:

- α) **Τα ευρήματα διαφέρουν ανάλογα με τη χώρα.** Σύμφωνα με τον Jensen (2015), οι έρευνες στην Αυστραλία, την Αγγλία και την Ολλανδία δεν αποκαλύπτουν κάποια αρνητική επίδραση της παρουσίας αλλοδαπών μαθητών στην επίδοση των ντόπιων. Τα αποτελέσματα σε άλλες χώρες διαφέρουν, ανάλογα με το εκπαιδευτικό τους σύστημα. Σε χώρες όπως η Δανία, η Ιταλία και η Νορβηγία βρέθηκε ότι η υψηλή συγκέντρωση παιδιών μεταναστών σε ένα σχολείο ή τάξη είχε αρνητική επίδραση στους ντόπιους μαθητές, καθώς είχαν χειρότερες επιδόσεις στα τεστ, υψηλότερα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου και λιγότερες πιθανότητες να περάσουν τις εξετάσεις στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο παρουσιάζει ενδιαφέρον το γεγονός ότι σε ορισμένες χώρες αυτά τα αρνητικά αποτελέσματα είναι συνήθως τόσο περιορισμένα ώστε θεωρείται ότι ενδεχομένως δεν αξίζει καν να τύχουν χειρισμού σε επίπεδο πολιτικής.
- β) **Το ποσοστό των αλλοδαπών μαθητών στην τάξη έχει σημασία.** Αν η συγκέντρωση των παιδιών μεταναστών είναι υψηλή, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερες επιδόσεις των ντόπιων μαθητών στα τεστ ή σε υψηλότερα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου. Όταν όμως το ποσοστό των αλλοδαπών μαθητών είναι μικρό, τότε δεν παρατηρούνται αρνητικές επιπτώσεις στην επίδοση των ντόπιων μαθητών (Jensen, 2015). Τι θεωρείται υψηλό ποσοστό; Ορισμένες έρευνες δείχνουν ότι οι επιπτώσεις είναι σημαντικές όταν οι αλλοδαποί μαθητές είναι περισσότεροι από το 40% των παιδιών στην τάξη. (Jensen & Rasmussen, 2011).
- γ) **Κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες.** Υπάρχουν στοιχεία που δείχνουν ότι είναι λιγότερο η καταγωγή και περισσότερο η κοινωνικοοικονομική κατάσταση των αλλοδαπών μαθητών που επηρεάζει τους συμμαθητές τους. Παιδιά μεταναστών από πλούσιες οικογένειες δεν επηρεάζουν αρνητικά την επίδοση των ντόπιων

συμμαθητών τους. Αλλά όταν τα παιδιά των μεταναστών έχουν ένα μειονεκτικό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο και δυσκολεύονται με τα μαθήματα, αυτό μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την επίδοση των ντόπιων μαθητών. Ωστόσο μπορεί να συμβεί και το αντίθετο: Η φυλετική και πολιτισμική πολυμορφία μπορεί να δημιουργήσει ένα θετικό περιβάλλον μάθησης (Jensen, 2015).

- Ποια είναι η κατάσταση στο σχολείο των παιδιών σας;
- Ποιο είναι το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο των αλλοδαπών μαθητών;
- Ανησυχούν οι δάσκαλοι για την επίδοση των ντόπιων μαθητών ή είναι καθησυχαστικοί;
- Τα παιδιά σας πώς νιώθουν;

Ένταξη μεταναστών: Τι σημαίνει πραγματικά

Τι περιλαμβάνει πραγματικά η ένταξη των μεταναστών; Εξετάσαμε ήδη τα γεγονότα που δείχνουν ξεκάθαρα ότι δεν υπάρχει λόγος να φοβόμαστε την ένταξη των μεταναστών στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Ο ακόλουθος ορισμός της ένταξης, όπως προτείνεται από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ), μπορεί να σας βοηθήσει ακόμα περισσότερο:

*«Η ένταξη μπορεί να οριστεί ως η διαδικασία σύμφωνα με την οποία οι μετανάστες γίνονται **αποδεκτοί** σε μια κοινωνία, ως άτομα και ως ομάδα. Γενικά αναφέρεται σε μία **αμφίδρομη διαδικασία προσαρμογής** των μεταναστών και των κοινωνιών υποδοχής, ενώ οι **συγκεκριμένες απαιτήσεις αποδοχής** από την κοινωνία υποδοχής ποικίλλουν από χώρα σε χώρα. Η ένταξη δεν υπονοεί απαραίτητως μόνιμη εγκατάσταση. Υπονοεί, ωστόσο την **περίσκεψη για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μεταναστών και των τοπικών κοινωνιών**, την πρόσβαση σε διάφορα είδη υπηρεσιών και στην αγορά εργασίας, και τον **προσδιορισμό και σεβασμό ενός πυρήνα αξιών που συνδέει τους μετανάστες και τις κοινωνίες υποδοχής σε έναν κοινό σκοπό.**» ([IOM, 2011](#); η έμφαση δική μας)*

Αυτή η διαδικασία λαμβάνει χώρα σε όλα τα επίπεδα της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής, σε ατομικό, οικογενειακό, κοινοτικό και εθνικό επίπεδο. Προφανώς, η ένταξη είναι αδύνατη αν οι μετανάστες δε σέβονται τους κανόνες των κοινωνιών υποδοχής ή αν δεν υπάρχει ένας πυρήνας κοινών αξιών. Η ένταξη θα είναι επίσης αδύνατη αν οι κοινωνίες υποδοχής δεν καταβάλλουν καμία προσπάθεια να προσαρμοστούν και να είναι δεκτικές σε νέους πολιτισμούς ή αν δεν λαβαίνουν υπόψη τα δικαιώματα των μεταναστών. Η **αμοιβαία περίσκεψη, προσαρμογή και σεβασμός είναι το κλειδί για μια επιτυχημένη ένταξη που δεν θα αποτελεί βάρος για κανέναν αλλά θα εμπλουτίζει και τις δύο πλευρές.**

Η ένταξη σχετίζεται επίσης με την κοινωνική ενσωμάτωση και την κοινωνική συνοχή. Η κοινωνική ενσωμάτωση αναφέρεται στην πλήρη συμμετοχή των μεταναστών στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ζωή των κοινωνιών υποδοχής. Η κοινωνική συνοχή αναφέρεται στην απουσία διακρίσεων και ξενοφοβίας και στην προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης. Σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, η κοινωνική συνοχή αναφέρεται στην ικανότητα μιας κοινωνίας να προωθεί την ευημερία όλων των μελών της, έτσι ώστε να ελαχιστοποιούνται οι ανισότητες και να αποφεύγεται η περιθωριοποίηση. Εύκολα καταλαβαίνουμε πως όταν υπάρχουν λιγότερες ανισότητες ανάμεσα στα μέλη μιας κοινωνίας και δεν υπάρχει περιθωριοποίηση, τότε υπάρχουν πολύ λιγότερες τριβές και εντάσεις ανάμεσα στις διάφορες υπο-ομάδες της κοινωνίας. **Μπορεί να λεχθεί, επομένως, ότι όσο μικρότερες είναι οι διαφορές ανάμεσα σε μετανάστες και μη στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγείας και της κοινωνικής ενσωμάτωσης, τόσο πιο επιτυχημένη είναι η ένταξη των μεταναστών και τόσο μεγαλύτερη είναι η κοινωνική συνοχή.**

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

Ως **κοινωνική συνοχή** ορίζεται η προθυμία των μελών μιας κοινωνίας να συνεργάζονται μεταξύ τους ώστε να επιβιώνουν και να ευημερούν.

Τώρα σκεφτείτε τα εξής:

- Πώς θα αξιολογούσατε την τοπική σας κοινωνία ως προς την κοινωνική ενσωμάτωση και συνοχή;
- Σε τι επίπεδο (ατομικό, οικογενειακό, κοινότητας) θα μπορούσατε ως γονιός να υποστηρίξετε πληρέστερα την κοινωνική συνοχή; Τι θα μπορούσατε να κάνετε;

Αναστοχασμός στη μετανάστευση

Άσκηση 1

Εχετε συγγενείς που έχουν μεταναστεύσει σε άλλη χώρα; Αν ναι, ρωτήστε τους πώς ένιωσαν όταν έφτασαν σε ένα ξένο περιβάλλον.

- Ποια είναι η δική σας άποψη για το γεγονός ότι μετανάστευσαν;
- Εχουν αλλάξει τις συνήθειες και τις παραδόσεις τους;
- Πόσο διαφορετικός είναι ο τρόπος της ζωής τους από τον τρόπο ζωής στην Ελλάδα;
- Πιστεύετε ότι η μετανάστευση συνέβαλε στη δική τους ανάπτυξη και στην ανάπτυξη των παιδιών τους;

Άσκηση 2

Ας υποθέσουμε ότι η οικονομία της χώρας επιδεινώνεται και ότι δυσκολεύεστε να παρέχετε τα αναγκαία στην οικογένειά σας. Αυτοί οι συγγενείς σας σας προσκαλούν στη χώρα στην οποία έχουν μεταναστεύσει, υποσχόμενοι πολλές ευκαιρίες για δουλειά.

- Θα το σκεφτόσασταν να μεταναστεύσετε;
- Πώς θα νιώθατε αν αποφασίζατε να μεταναστεύσετε; (φόβο, αγωνία, ανυπομονησία κλπ.)
- Υπάρχουν λόγοι για τους οποίους δε θα μεταναστεύατε, όσο δύσκολη και αν ήταν η κατάσταση στη χώρα; Λόγοι για τους οποίους θα διστάζατε; Αν ναι, γιατί;
- Ποια θα ήταν τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη αν τελικά αποφασίζατε να μεταναστεύσετε;

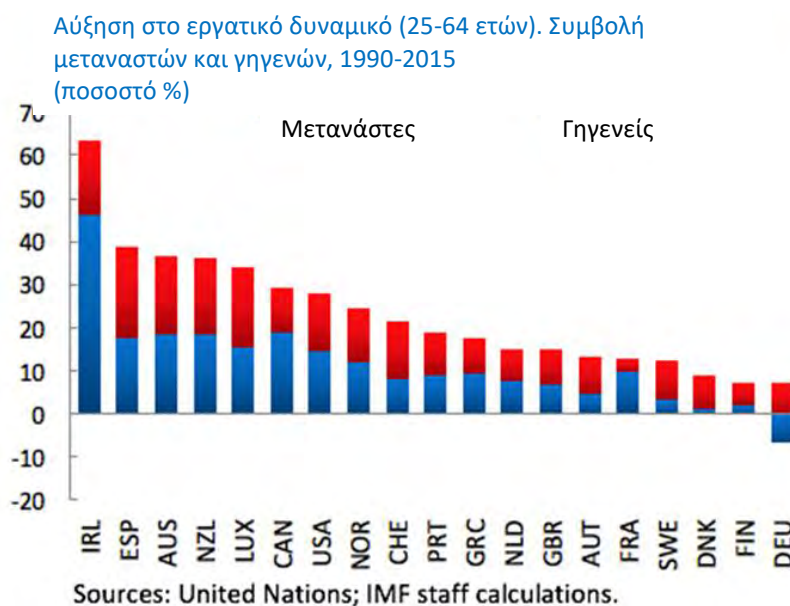
Η ένταξη κάνει καλό στην οικονομία!

Τι θα πούμε για τον ισχυρισμό ότι οι μετανάστες παίρνουν τις δουλειές από τους ντόπιους; Τα στοιχεία του ΟΟΣΑ δείχνουν ότι αντί να παίρνουν τις δουλειές, τα τελευταία δέκα χρόνια οι μετανάστες συνέβαλαν σημαντικά στην αύξηση του εργατικού δυναμικού στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Ένας λόγος που συμβαίνει αυτό είναι το γεγονός ότι συνήθως οι μετανάστες δεν ανταγωνίζονται το γηγενές εργατικό δυναμικό αλλά μάλλον το συμπληρώνουν, καθώς δέχονται συχνά δουλειές που οι ντόπιοι τις αποφεύγουν. Έτσι οι μετανάστες μπορούν να συμβάλουν στην κάλυψη των κενών στην αγορά εργασίας.

Είναι αλήθεια ότι η ένταξη των μεταναστών και των προσφύγων στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία μπορεί να κοστίζει αρχικά. Αλλά αυτή είναι μόνο η μισή αλήθεια. Η άλλη μισή είναι ότι πρόκειται για επένδυση με υψηλή απόδοση. Σύμφωνα με τον ΔΟΜ, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες συμβάλλουν στις οικονομίες των κοινωνιών υποδοχής ως εργαζόμενοι και ως επιχειρηματίες. Η μετανάστευση, αν τύχει κατάλληλης διαχείρισης, πυροδοτεί την ανάπτυξη, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα. Φυσικά, οι μετανάστες συμβάλλουν και στις οικονομίες των χωρών καταγωγής τους, στέλνοντας χρήματα και μεταφέροντας νέες γνώσεις και δεξιότητες.

Υπάρχει ένας ακόμα λόγος για τον οποίο η Ευρώπη ωφελείται από τη μετανάστευση. Η Ευρώπη είναι μια «γηραιά ήπειρος», καθώς ο πληθυσμός της γερνάει. Το εργατικό δυναμικό της ΕΕ μειώνεται, γι' αυτό η Ευρώπη χρειάζεται εργάτες. Οι μετανάστες μπορούν να αποτελέσουν αυτό το τόσο αναγκαίο εργατικό δυναμικό.

Ωστόσο, ορισμένοι ισχυρίζονται ότι το κόστος των κοινωνικών υπηρεσιών προς τους μετανάστες είναι πολύ υψηλό. Και πάλι, τα γεγονότα δείχνουν ότι στις περισσότερες χώρες οι μετανάστες πληρώνουν περισσότερα από όσα λαμβάνουν, είτε πρόκειται για φόρους είτε για κοινωνικές συνεισφορές.

Τα οικονομικά οφέλη της μετανάστευσης είναι τεράστια

Οι μετανάστες κλειδί για την οικονομική ανάπτυξη

Is migration good for the economy?

Τα πλεονεκτήματα της ζωής σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία

- Φάγατε ποτέ σε κινέζικο ή ταϊλανδέζικο εστιατόριο;
- Χρησιμοποίησατε ποτέ γιαπωνέζικη ή αμερικάνικη τεχνολογία;
- Είχατε ή οδηγήσατε ποτέ γερμανικό αυτοκίνητο;
- Είχατε ποτέ μια αγγλική μάλλινη μπλούζα υψηλής ποιότητας ή ιταλικά δερμάτινα παπούτσια;
- Σας αρέσει να τρώτε ζυμαρικά, παγωτό ή φαλάφελ;
- Σας αρέσει να χορεύετε ταγκό ή ζούμπα;
- Χρησιμοποιείτε τις λέξεις «τάμπλετ» ή «ταξί»;
- Γνωρίζατε ότι ο ψηφιακός μας κόσμος θα ήταν αδύνατος χωρίς την ινδική εφεύρεση του ψηφίου μηδέν;

Απολαμβάνουμε τα οφέλη της ποικιλομορφίας και της πολυπολιτισμικότητας στην καθημερινή μας ζωή. Από τη λαχταριστή ποικιλία του έθνικ φαγητού ως τις ευφυείς εφευρέσεις διαφόρων πολιτισμών, η ζωή μας έχει γίνει πολύ πιο απολαυστική, άνετη και ενδιαφέρουσα χάρη στη συνάντηση και τον συγκερασμό διαφορετικών προσεγγίσεων και πολιτισμών.

Παρά τις προκλήσεις που αναμφισβήτητα προκύπτουν από την ποικιλομορφία, οι ακμάζουσες πολυπολιτισμικές κοινωνίες ισχυρών κρατών όπως ο Καναδάς, οι ΗΠΑ, η Γερμανία και η Αυστραλία αποδεικνύουν πως όταν ωφελούμαστε από ποικίλους πολιτισμικούς πόρους αυτό εμπλουτίζει μια κοινωνία και ανοίγει νέους ορίζοντες. Στην πραγματικότητα, η πολυπολιτισμικότητα μπορεί να μας κάνει **πιο δημιουργικούς**, καθώς μας βοηθάει να διερευνούμε διαφορετικές οπτικές και να βρίσκουμε διαφορετικούς τρόπους επίλυσης προβλημάτων. Μπορεί να μας κάνει **πιο ευέλικτους και ανοιχτόμυαλους**, καθώς καταλαβαίνουμε ότι συχνά δεν τίθεται θέμα καλού ή κακού, αλλά ότι μιλάμε για διαφορετικές οπτικές γωνίες και γούστα. Η πολυπολιτισμικότητα και η θετική στάση απέναντι στην ποικιλομορφία μας κάνουν **λιγότερο απομονωμένους** και μας χαρίζουν **περισσότερους πόρους**. Η ζωή σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία μπορεί να μας βοηθήσει να καλλιεργήσουμε περισσότερη **αυτογνωσία** και **στοχαστικότητα**, βοηθώντας μας να εξελίξουμε τις ιδέες και τις πεποιθήσεις μας. Μπορεί να μας βοηθήσει να **εστιάζουμε στον άνθρωπο** αντί στα πολιτισμικά χαρακτηριστικά και έτσι να σχετιστούμε με πολύ περισσότερους ενδιαφέροντες ανθρώπους από όσους θα μπορούσαμε να βρούμε στη δική μας κουλτούρα, να μάθουμε από αυτούς, ακόμα και να καλλιεργήσουμε φιλίες μαζί τους.

Και το καλύτερο: Η πολυπολιτισμικότητα σάς κάνει **ακόμα πιο μοναδικό άτομο!** Πώς συμβαίνει αυτό; Υπάρχουν αμέτρητοι τρόποι να συνδυαστούν οι διαφορετικοί πολιτισμοί, επιλογές, γλώσσες και πρακτικές – είναι βέβαιο ότι ο δικός σας συνδυασμός δε θα μοιάζει με κανενός άλλου, διότι θα αντανakλά τη δική σας προσωπικότητα, τις δικές σας προτιμήσεις και αξίες!

Δώρα από άλλους πολιτισμούς

Σκεφτείτε:

- 1) Δύο κινέζικες εφευρέσεις που βρίσκονται στην καθημερινή μας ζωή
- 2) Δύο αρχαιοελληνικές έννοιες που άλλαξαν τον δυτικό πολιτισμό
- 3) Δύο σημαντικές παρακαταθήκες του αραβικού κόσμου στις επιστήμες ή την πολιτισμική κληρονομιά
- 4) Δύο φημισμένους Εβραίους επιστήμονες
- 5) Δύο σημαντικές παρακαταθήκες των αρχαίων Ρωμαίων στην πρόοδο του πολιτισμού

Πώς θα ήταν η ζωή σας χωρίς αυτές τις παρακαταθήκες; Πώς θα ήταν ο κόσμος χωρίς αυτές;²

² Ενδεικτικές απαντήσεις: 1) Χαρτί και πυρίτιδα, 2) δημοκρατία και φιλοσοφία, 3) διάσωση και μετάφραση αρχαιοελληνικών χειρογράφων, εγκαίνιαση της χημείας και της άλγεβρας, 4) Αϊνστάιν και Φρόιντ, 5) νομικό σύστημα και οδοποιία.

Κύρια σημεία της Εθνικής Στρατηγικής Ένταξης

Μην ανησυχείτε, δεν πρόκειται να κάνουμε μια βαρετή ανάλυση περί μεταναστευτικής πολιτικής! Στο κάτω-κάτω, μπορείτε να διαβάσετε και μόνοι σας την Εθνική Στρατηγική Ένταξης και την ισχύουσα μεταναστευτική πολιτική όποτε θέλετε. Εδώ θα επισημάνουμε μερικά μόνο σημεία που δίνουν τροφή για σκέψη και μπορούν να σας βοηθήσουν να καταλάβετε γιατί γίνονται ορισμένα πράγματα (ή γιατί δεν γίνονται).

Μεταξύ των βασικών αξόνων της νέας Εθνικής Στρατηγικής Ένταξης της Ελλάδας είναι οι ακόλουθοι³ (η έμφαση δική μας):

1. Η **νόμιμη** πρόσβαση των μεταναστών και προσφύγων στην **αγορά εργασίας** και η **κατοχύρωση του δικαιώματος σε βασικές υπηρεσίες και αγαθά**.
2. Η **ένταξη** και όχι η αφομοίωση στην ελληνική κοινωνία, με **σεβασμό** τόσο στις **αξίες των κοινωνιών υποδοχής** όσο και στην πολιτισμική ποικιλότητα, με **όρους αμοιβαίας αναγνώρισης και δημιουργικής συνύπαρξης** σε ένα περιβάλλον ισότιμων σχέσεων, ευκαιριών και δικαιωμάτων.

Σκεφτείτε:

- Πιστεύετε ότι είναι προς συμφέρον του ελληνικού πληθυσμού να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι;
- Συμφωνείτε με αυτούς τους στόχους; Γιατί ναι; Γιατί όχι;
- Θα βελτιώνονταν οι σχέσεις σας με τους μετανάστες αν επιτυγχάνονταν αυτοί οι στόχοι; Πώς;

³ Όταν γραφόταν αυτό το κείμενο, η νέα Εθνική Στρατηγική Ένταξης της Ελλάδας βρισκόταν υπό διαβούλευση. Εδώ παρουσιάζονται ορισμένα σημεία από την υπό διαβούλευση στρατηγική. Η παλαιότερη εθνική στρατηγική του 2013 βρίσκεται [εδώ](#).

Εθνική στρατηγική για την ένταξη (2018)

Θεσμικό πλαίσιο μετανάστευσης

Τοπικές πρωτοβουλίες για την ένταξη

Η νέα Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη προβλέπει ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα έχει κεντρικό ρόλο στην υλοποίησή της. Οι διάφορες δράσεις που μπορεί να περιλαμβάνονται σε τοπικό επίπεδο είναι:

- Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)
- Προγράμματα ελληνομάθειας και κατάρτισης
- Υπηρεσίες διαπολιτισμικής μεσολάβησης
- Υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, συμβουλευτικής εργασίας, νομικής υποστήριξης
- Υπηρεσίες στέγασης
- Μητρώα εθελοντών στους δήμους

Γιατί θα πρέπει αυτό να ενδιαφέρει έναν ντόπιο; Αν είστε ενήμερος/η για αυτές τις δράσεις και ανάλογα με το τι είναι διαθέσιμο τοπικά, θα μπορούσατε να:

- Βοηθάτε νεοαφιχθέντες αλλοδαπούς γονείς να προσαρμοστούν πιο γρήγορα
- Προλαμβάνετε ή επιλύετε παρεξηγήσεις ή συγκρούσεις πιο γρήγορα
- Επικοινωνείτε πιο αποτελεσματικά
- Συνεργαστείτε με την τοπική αυτοδιοίκηση προς όφελος ολόκληρης της τοπικής κοινότητας

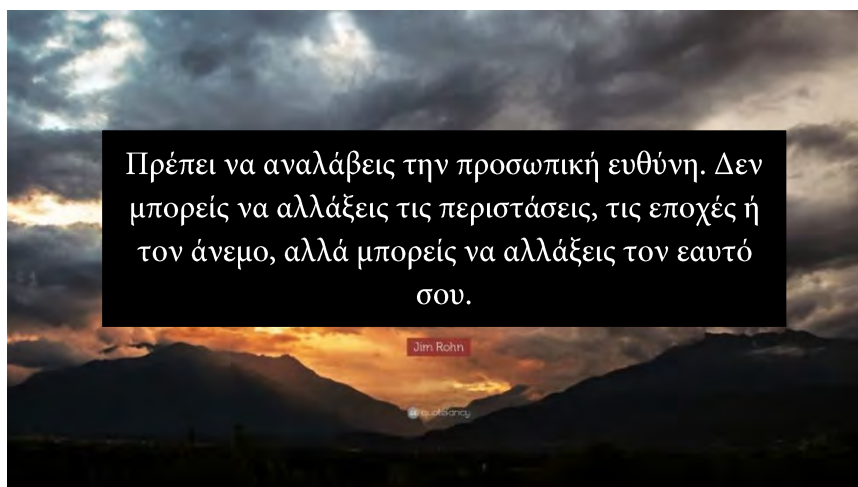

Περιορισμοί του πολιτικού σχεδιασμού για την ένταξη

Δε χωράει αμφιβολία στο ότι οι εθνικές και οι τοπικές πολιτικές παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία ένταξης και να επιφέρουν επιθυμητές αλλαγές. Ωστόσο, οι πολιτικές έχουν ορισμένα εγγενή χαρακτηριστικά τα οποία εκ φύσεως περιορίζουν την εμβέλειά τους. Οι πολιτικές μπορεί να είναι καλές ή κακές, άριστες ή καταστροφικές, ή απλώς μέτριες. Μπορεί να εφαρμοστούν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό. Μπορεί να αλλάζουν κατά καιρούς. Μπορεί να παρέχουν δομές, οδηγίες και πόρους, μπορούν ακόμα και να επιβάλουν συμπεριφορές, ποτέ όμως δεν μπορούν να αλλάξουν πραγματικά τους ανθρώπους.

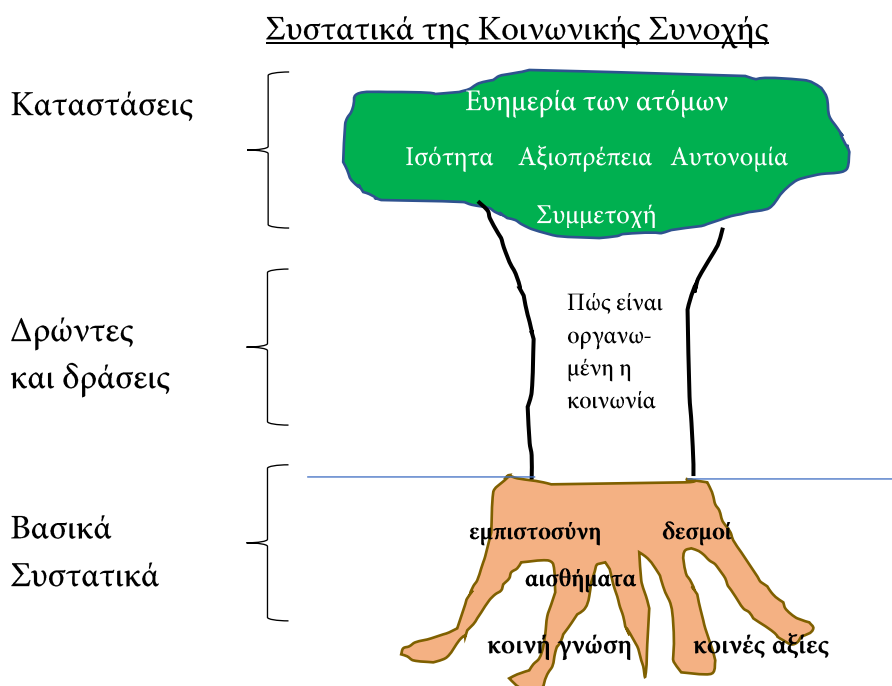
Υπάρχει λοιπόν κάτι το οποίο θα εξαρτάται πάντα από τους ανθρώπους που περιλαμβάνονται, τόσο τους ντόπιους όσο και τους μετανάστες: Να είναι δεκτικοί σε νέους πολιτισμούς και να σχετιστούν μεταξύ τους. Καμία πολιτική δεν μπορεί να αντικαταστήσει την ατομική πρωτοβουλία που απαιτείται για την επίτευξη της ένταξης. Καμία πολιτική δεν μπορεί να σας επιβάλει αξίες που συμβάλλουν στην ένταξη ή να σας κάνει να αποκηρύξετε τέτοιες αξίες αν τις ενστερνίζεστε. Τελικά είστε εσείς, ο απλός πολίτης, που θα καλωσορίσει τον ξένο γονέα ή όχι, που θα διδάξει τα παιδιά του σεβασμό για άλλους ανθρώπους και πολιτισμούς ή όχι, που θα είναι διατεθειμένος να εξερευνήσει νέους πολιτισμούς ή όχι. Είναι στο χέρι σας!

Ανάλυση των διαστάσεων της κοινωνικής συνοχής

Μελετήστε το ακόλουθο γράφημα:

Τώρα με βάση αυτά που μάθατε σε αυτό το κεφάλαιο, συσχετίστε τα τρία τμήματα του γραφήματος με την προσωπική πρωτοβουλία, τις τοπικές/εθνικές πολιτικές ένταξης και την ποιότητα της ένταξης που επιτυγχάνεται.

Στη συνέχεια σκεφτείτε σε ποιο από αυτά τα επίπεδα χρειάζεται βελτίωση η τοπική σας κοινωνία και πώς μπορείτε να συμβάλετε εσείς.

Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 1

Επιτυχημένη ένταξη μεταναστών σημαίνει...
✓ Αμοιβαία προσαρμογή
✓ Κοινός σκοπός
✓ Πυρήνας κοινών αξιών
✓ Εμπλουτισμός και ενίσχυση της μοναδικότητας του ατόμου
✓ Σεβασμός από μετανάστες και ντόπιους για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δύο πλευρών
✓ Δεκτικότητα σε άλλους πολιτισμούς
✓ Συμβολή στην οικονομία
✓ Ανανέωση του εργατικού δυναμικού
✓ Αυξημένη δημιουργικότητα και ευελιξία

Προτεινόμενες ομαδικές δραστηριότητες

Δραστηριότητα 1

Φανταστείτε ότι ζείτε τη δεκαετία του 1940, όταν η Ελλάδα έζησε ένα από τα μεγαλύτερα κύματα μετανάστευσης στο εξωτερικό στη σύγχρονη ιστορία της. Οι συνθήκες διαβίωσης είναι πολύ σκληρές για εσάς και την οικογένειά σας και αποφασίζετε να μεταναστεύσετε μόνος/-η σας σε μια ξένη χώρα προκειμένου να τους εξασφαλίσετε μια καλύτερη ζωή. Σχεδιάζετε να βρείτε μια δουλειά το συντομότερο δυνατό και να στέλνετε χρήματα για να στηρίζετε την οικογένειά σας. Φαίνεται ότι δεν έχετε άλλη επιλογή. Παρακαλούμε καταγράψτε τα συναισθήματά σας καθώς αντιμετωπίζετε τις ακόλουθες καταστάσεις στην ξενιτιά:

- Δεν γνωρίζετε τη γλώσσα και σας φαίνεται αδύνατον να επικοινωνήσετε με τους άλλους
- Βρίσκεστε σε μια εντελώς διαφορετική χώρα και όλα λειτουργούν διαφορετικά
- Οι ντόπιοι έχουν αρνητική ή επιφυλακτική στάση απέναντί σας
- Δεν ξέρετε πού να στραφείτε για βοήθεια όταν αντιμετωπίζετε κάποιο πρόβλημα

Συζητήστε αυτά που γράψατε με τους υπόλοιπους στην τάξη.

Υπάρχει κάποια διαφορά στο πώς νιώθετε και σκέφτεστε όταν μιλάτε για τη μετανάστευση και τους μετανάστες σε σχέση με το πώς νιώθατε και σκεφτόσασταν πριν κάνετε αυτή τη δραστηριότητα;

Δραστηριότητα 2

Χωρίστε την τάξη σε δύο ομάδες. Η μία εκπροσωπεί τους ντόπιους γονείς των οποίων τα παιδιά φοιτούν στο σχολείο μαζί με παιδιά μεταναστών. Η δεύτερη ομάδα εκπροσωπεί τους μετανάστες γονείς που βρίσκονται στη χώρα εδώ και δύο χρόνια, μιλούν ελάχιστα ελληνικά και προέρχονται

από διαφορετικές χώρες. Τι θα κάνατε και πώς θα αντιδρούσατε σε συγκεκριμένες καταστάσεις; Καταγράψτε και παρουσιάστε τις σκέψεις σας ως ομάδα. Θυμηθείτε ότι πρέπει να βλέπετε τα πράγματα από την οπτική της ομάδας που εκπροσωπείτε.

- Γίνεται ένας φοβερός καβγάς μεταξύ ντόπιων και ξένων μαθητών. Πώς θα το χειριστείτε;
- Υπάρχει ένας κρίσιμος αγώνας ποδοσφαίρου ανάμεσα σε δύο τοπικά σχολεία. Θα τον παρακολουθήσετε; Θα υποστηρίξετε το παιδί σας ώστε να συμμετάσχει στον αγώνα; Υπάρχουν λόγοι για τους οποίους δε θα το κάνατε;
- Τα παιδιά σας πρέπει να είναι στο σχολείο στις 8.00 για την πρωινή προσευχή. Θα πιέζατε τα παιδιά σας να βρίσκονται εγκαίρως στο σχολείο;

Οι δύο ομάδες παρουσιάζουν τώρα τις ιδέες και τις σκέψεις τους για την κάθε μία από τις παραπάνω καταστάσεις και τις συζητούν. Μετά ενθαρρύνετε όλους τους γονείς να εκφραστούν γύρω από τα παρακάτω ερωτήματα:

- Επηρεάστηκε η οπτική σας γωνία από το γεγονός ότι στην πραγματικότητα ανήκετε ή δεν ανήκετε στην ομάδα που εκπροσωπούσατε;
- Πώς νιώσατε όταν μπήκατε στη θέση των μεταναστών γονέων;
- Σας βοήθησε αυτή η δραστηριότητα να έχετε μια πιο ισορροπημένη άποψη σχετικά με το πώς μπορούν να εξυπηρετηθούν καλύτερα τα συμφέροντα και των δύο ομάδων;

Βιβλιογραφία και δικτυογραφία

- Brainy Quote (n.d.). Migration Quotes, Gael Garcia Bernal. Retrieved from https://www.brainyquote.com/quotes/gael_garcia_bernal_746639?src=t_migration
- Family Services of Great Vancouver (2018). The benefits of multiculturalism. Retrieved from <https://fsgv.ca/the-benefits-of-multiculturalism/>
- Fonseca, X., Lukosch, S. & Brazier, S. (2018). Social cohesion revisited: a new definition and how to characterize it. Innovation: The European Journal of Social Science Research, DOI: 10.1080/13511610.2018.1497480. Available at <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13511610.2018.1497480>
- GLOBSEC (2018). Europe's Integration Myths. A guide for successfully debunking myths surrounding the European Union. Retrieved from <https://www.globsec.org/wp-content/uploads/2018/05/GLOBSEC-guide-for-successfully-debunking-myths-Future-of-Europe-Programme-Globsec-Policy-Institute-May-2018.pdf>
- Jensen, P. (2015). Immigrants in Classroom and Effects on Native Children. In IZA World of Labor, October 2015/ Retrieved from <https://wol.iza.org/uploads/articles/194/pdfs/immigrants-in-classroom-and-effects-on-native-children.pdf>
- IOM Belgium and Luxembourg (n.d.). Myths, facts and answers about refugees and migrants. Retrieved from <http://belgium.iom.int/myths-facts-and-answers-about-refugees-and-migrants>
- Jensen, P. & Rasmussen, A. W. (2011). The Effect of Immigrant Concentration in Schools on Native and Immigrant Children Reading and Math Skills. In Economics of Education Review Volume 30, Issue 6, December 2011, Pages 1503-1515. Retrieved from http://bs4e.auinstall32.cs.au.dk/fileadmin/site_files/filer_oekonomi/dokumenter/Konference-10/immigration/awrasmussen.pdf
- Migration Data Portal (2018). Migrant integration. <https://migrationdataportal.org/themes/migrant-integration>
- OECD (2014). Is migration good for the economy? In Migration Policy Debates, May 2014. Retrieved from <https://www.oecd.org/migration/OECD%20Migration%20Policy%20Debates%20Numero%202.pdf>
- Quora (2016). What are the benefits of multiculturalism in Australia? Retrieved from <https://www.quora.com/What-are-the-benefits-of-multiculturalism-in-Australia>

- The Guardian (2014). Ten myths about migration. Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2014/oct/21/ten-myths-migration-europe>
- Ελληνική Δημοκρατία (2018). Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη. Ανάρτηση 18.7.2018. <https://government.gov.gr/ethniki-stratigiki-gia-tin-entaxi/>
- Ελληνική Δημοκρατία (2019). Παρουσίαση «Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη». Ανάρτηση 17.1.2019. <https://government.gov.gr/parousiasi-ethnikis-stratigikis-gia-tin-entaxi/>
- Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής (2018). Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη (κείμενο υπό διαβούλευση). <http://www.opengov.gr/immigration/wp-content/uploads/downloads/2019/01/ethniki-stratigiki.pdf>

Πηγές των εικόνων του κεφαλαίου

- Σελίδα 6: <https://www.newscientist.com/article/mg23030680-700-the-truth-about-migration-how-it-will-reshape-our-world/>
- Σελίδα 10: <https://missmuslim.nyc/islamophobia-not-medical-condition/>
- Σελίδα 13: <https://bildungsthemen.phorms.de/en/magazin-detailseite/taking-a-wider-view-the-challenges-and-opportunities-of-intercultural-education/>
- Σελίδα 15: Μεταφρασμένο από <https://www.slideshare.net/raijul0705/social-cohesion-of-rmg-in-bangladesh-by-raijul>
- Σελίδα 19: <https://voxeu.org/article/immigration-and-economic-prosperity>
- Σελίδα 20: <https://www.serbia.com/international-ethnic-food-and-drink-fair-open-from-today/>
- Σελίδα 25: Μεταφρασμένο από <https://quotefancy.com/quote/181886/Jim-Rohn-You-must-take-personal-responsibility-You-cannot-change-the-circumstances-the>
- Σελίδα 26: Μεταφρασμένο από <https://slideplayer.com/slide/9519151/>

Τι έμαθα;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 1: Ένταξη μεταναστών

Επιλέξτε το κατάλληλο συμπλήρωμα στις ακόλουθες δηλώσεις. Μόνο μία επιλογή είναι σωστή για την κάθε δήλωση.

1. Η μεταβολή των αξιών είναι

- α) Μια φυσιολογική διαδικασία που παρατηρείται σε κάθε πολιτισμό και κοινωνία καθώς αυτοί εξελίσσονται
- β) Σοβαρό πρόβλημα στις ευρωπαϊκές κοινωνίες
- γ) Αποτέλεσμα του μεγάλου αριθμού μεταναστών στις ευρωπαϊκές χώρες
- δ) Απίθανο να συμβεί σε ανθρώπους που έχουν κοινή γλώσσα και καταγωγή

2. Οι ευρωπαϊκές αξίες κινδυνεύουν εξαιτίας του Ισλάμ

- α) Ναι, ο μουσουλμανικός πληθυσμός αυξάνεται συνεχώς λόγω της μετανάστευσης
- β) Όχι, μόνο το 5-6% του ευρωπαϊκού πληθυσμού είναι μουσουλμάνοι
- γ) Όχι, οι αξίες του δυτικού-χριστιανικού πολιτισμού παρακμάζουν εξαιτίας της πολυπολιτισμικότητας
- δ) Ναι, αντιμετωπίζουμε την απώλεια της ταυτότητάς μας

3. Η ποιότητα της εκπαίδευσης υποβαθμίζεται εξαιτίας της μετανάστευσης

- α) Τα ερευνητικά αποτελέσματα υποστηρίζουν ξεκάθαρα αυτή τη δήλωση
- β) Υπάρχουν σοβαροί κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες πέρα από τη μετανάστευση οι οποίοι επηρεάζουν την ποιότητα της εκπαίδευσης
- γ) Αυτό ισχύει ανεξάρτητα από το ποσοστό των παιδιών μεταναστών στην τάξη

δ) Αυτό συμβαίνει επειδή η εθνοτική και πολιτισμική ποικιλομορφία δημιουργούν ένα αρνητικό περιβάλλον μάθησης

4. Η ένταξη των μεταναστών

- α) Αποτελεί ευθύνη του κράτους
- β) Αποτελεί ευθύνη των μεταναστών
- γ) Ωφελεί μόνο τους μετανάστες
- δ) Είναι αμφίδρομη διαδικασία προσαρμογής

5. Η ικανότητα μιας κοινωνίας να προάγει την ευημερία όλων των μελών της ονομάζεται:

- α) Ένταξη μεταναστών
- β) Ισότητα
- γ) Κοινωνική συνοχή
- δ) Κοινωνική ένταξη

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 2: Οφέλη της ένταξης μεταναστών/προσφύγων για την κοινωνία

Ακολουθούν επτά δηλώσεις. Κρίνετε αν είναι σωστές ή λάθος. Αν πιστεύετε ότι μια δήλωση είναι λάθος, σκεφτείτε τον λόγο για τον οποίο δεν ευσταθεί.

1. Στις περισσότερες χώρες, οι μετανάστες λαβαίνουν περισσότερα από όσα πληρώνουν σε φόρους και κοινωνικές εισφορές

Σωστό ή λάθος;

2. Το μεταναστευτικό εργατικό δυναμικό είναι μια αναγκαία ένεση στις οικονομίες της γηράσκουσας Ευρώπης

Σωστό ή λάθος;

3. Η μετανάστευση δεν σχετίζεται με την ανάπτυξη, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα

Σωστό ή λάθος;

4. Οι μετανάστες συνήθως ανταγωνίζονται το ντόπιο εργατικό δυναμικό στην εξεύρεση εργασίας

Σωστό ή λάθος;

5. Η πολυπολιτισμικότητα μπορεί να κάνει τους ανθρώπους πιο δημιουργικούς και πιο επινοητικούς

Σωστό ή λάθος;

6. Μολονότι η πολυπολιτισμικότητα μπορεί να κάνει τους ανθρώπους πιο ανοιχτόμυαλους, ταυτόχρονα τους κάνει λιγότερο μοναδικούς

Σωστό ή λάθος;

7. Ο σύγχρονος πολιτισμός θα ήταν πλουσιότερος και πιο προηγμένος χωρίς τις πολυπολιτισμικές συμμείξεις

Σωστό ή λάθος;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 3: Τρόποι βελτίωσης της ένταξης μεταναστών/ προσφύγων

Εντοπίστε τα λάθη! Ο συγγραφέας του ακόλουθου κειμένου φαίνεται να μην κατάλαβε σωστά κάποια καίρια σημεία που σχετίζονται με την ένταξη των μεταναστών. Βρείτε τις λέξεις και τις εκφράσεις που χρειάζονται διόρθωση.

Η ένταξη των μεταναστών αποτελεί καθήκον των κρατικών αρχών. Τα περισσότερα από τα προβλήματα που συνδέονται με τη μετανάστευση επιλύονται με τον σχεδιασμό μιας καλής πολιτικής ένταξης. Μια καλή στρατηγική ένταξης φροντίζει για κατάλληλες υπηρεσίες και παρεμβάσεις οι οποίες βοηθούν τους μετανάστες να ξεπεράσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν και να προσαρμοστούν καλύτερα στην κοινωνία υποδοχής. Η ευθύνη για την εφαρμογή αυτών των παρεμβάσεων ανήκει κυρίως στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές. Οι ατομικές πρωτοβουλίες του τοπικού πληθυσμού μπορούν να συμβάλλουν ελάχιστα στην επιτυχημένη ένταξη των μεταναστών και προσφύγων. Σε τελική ανάλυση, ωστόσο, η στάση και η συμπεριφορά των ίδιων των προσφύγων θα καθορίσει την επιτυχία της διαδικασίας ένταξης.

[Δείτε εδώ](#) το φύλλο απαντήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΟΤΑΝ ΒΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΙΑ

Τι θα μάθω;

Πτυχές της διαφορετικότητας

Γιατί είναι καλό για τα παιδιά να βιώνουν την ποικιλομορφία στο περιβάλλον τους

Πώς μπορώ να βοηθήσω το παιδί μου να αλληλεπιδρά με εποικοδομητικό τρόπο σε ένα ποικιλόμορφο περιβάλλον

Γιατί είναι σημαντικό;

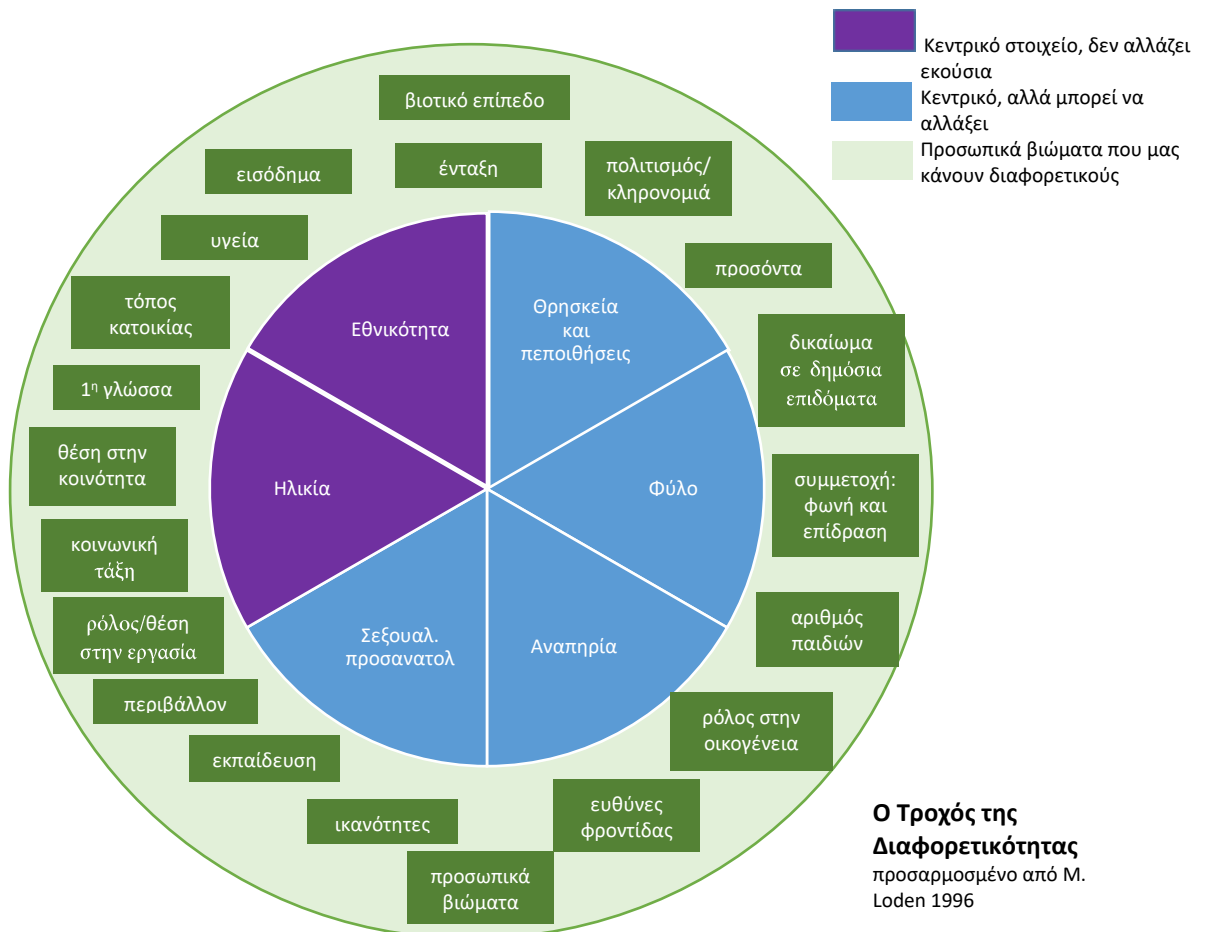
Ορισμένοι μπορεί να έχουν τη γενική αίσθηση ότι η ποικιλομορφία είναι «καλή» ή ότι «δημιουργεί σύγχυση» στα παιδιά τους. Κατανοώντας καλύτερα το πώς η ποικιλομορφία ωφελεί τα παιδιά σας θα έχετε περισσότερη αυτοπεποίθηση στη διαχείριση της διαφορετικότητας και θα είστε σε καλύτερη θέση να βοηθήσετε τα παιδιά σας να ωφεληθούν τα μέγιστα από αυτήν. Θα είστε επίσης καλύτερα σε θέση να εξισορροπείτε ανάμεσα στη μετάδοση των δικών σας αξιών στα παιδιά σας και στο να τα βοηθάτε να δείχνουν ανεκτικότητα απέναντι στις αξίες των άλλων.

Διαφορετικότητα: έννοια και διαστάσεις

Κάθε άτομο είναι μοναδικό. Ως εκ τούτου, η ετερογένεια και η διαφορετικότητα είναι εγγενείς στο ανθρώπινο είδος. Οι άνθρωποι μπορεί να διαφέρουν με αμέτρητους τρόπους, τόσο εμφανείς όσο και λιγότερο εμφανείς. Η ηλικία, η φυλή, η γλώσσα, οι προσωπικές ικανότητες και οι πεποιθήσεις είναι λίγες μόνο από τις πτυχές της διαφορετικότητας. Στην προσπάθειά τους να απεικονίσουν τις πολλές πτυχές της διαφορετικότητας, οι κοινωνικοί επιστήμονες έχουν φτιάξει τους λεγόμενους «τροχούς της διαφορετικότητας» (diversity wheels). Ρίξτε μια ματιά στο ακόλουθο σχεδιάγραμμα για να πάρετε μια ιδέα για το πόσο πολλές μπορεί να είναι οι πτυχές της διαφορετικότητας.

Τώρα σκεφτείτε τα εξής:

- ☞ Είναι αποτέλεσμα επιλογής η ηλικία και η εθνικότητα ⁴ (περιλαμβανομένης της φυλής);
- ☞ Είναι αποτέλεσμα επιλογής το βιολογικό φύλο και η αναπηρία;
- ☞ Από τα προσωπικά βιώματα που μας κάνουν διαφορετικούς, ποια είναι τα δικά σας βιώματα που θεωρείτε ιδιαίτερα πολύτιμα;
- ☞ Πόσο έλεγχο είχατε/έχετε στα βιώματά σας; Πλήρη, μερικό ή κανένα σε ορισμένες περιπτώσεις; Συγκρίνετε για παράδειγμα τον έλεγχο που έχετε ως προς τον αριθμό των παιδιών που μπορεί να αποκτήσετε και ως προς την πρώτη σας γλώσσα, την υγεία σας ή την πολιτισμική σας κληρονομιά.

Είναι προφανές ότι η διαφορετικότητα είναι αναπόφευκτη. Αντί να μας ενοχλεί, θα ήταν πιο ρεαλιστικό και παραγωγικό **να διερευνούμε αυτές τις διαφορές με ασφαλή και θετικό τρόπο**. Δεν μιλάμε εν προκειμένω για ακραίες περιπτώσεις που καθιστούν τις συγκρίσεις αναπότρεπτες, όπως οι ιδεολογίες μίσους, ο εξτρεμισμός και η παντελής έλλειψη σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Μιλάμε για τις εντελώς φυσιολογικές πτυχές της διαφορετικότητας που φαίνονται στο σχεδιάγραμμα, και ιδιαίτερα για εκείνες που σχετίζονται με τον πολιτισμό και την καταγωγή, όπως η θρησκεία, η γλώσσα, η φυλή και τα έθιμα.

⁴ Η εθνικότητα ως κεντρικό χαρακτηριστικό περιλαμβάνει εδώ τη φυλή και άλλα κληρονομικά χαρακτηριστικά που σχετίζονται με την καταγωγή μας και δεν υπόκεινται σε αλλαγή. Με την αυστηρή έννοια του όρου, ωστόσο, η εθνικότητα είναι μια σύνθετη έννοια που αναφέρεται σε ομοιότητες όπως η κοινή καταγωγή, γλώσσα, ιστορία, κοινωνία, πολιτισμός ή έθνος. Από αυτή την άποψη, η εθνικότητα θα μπορούσε να αλλάξει.

Αναστοχασμός στην ανεκτικότητα

Δραστηριότητα 1

Κοιτάξτε βαθιά μέσα σας και απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

α) Ποιες πτυχές της διαφορετικότητας δυσκολεύεστε περισσότερο να διαχειριστείτε; Αξιολογήστε τις παρακάτω πτυχές από το 1 (=πολύ δύσκολο) έως 5 (=καθόλου δύσκολο):

- πολιτισμική
- θρησκευτική
- φυλετική
- σεξουαλική
- κοινωνικοοικονομική
- άλλη (εξηγήστε)

β) Γιατί σας είναι δύσκολο να αποδεχτείτε τις συγκεκριμένες πτυχές της διαφορετικότητας; Έχει να κάνει με τις αξίες σας, τις συνήθειές σας, την αίσθηση ότι απειλείστε ή κάτι άλλο;

Δραστηριότητα 2

Σκεφτείτε μια κοινότητα αλλοδαπών που βρίσκονται στη χώρα σας ως αποτέλεσμα αναγκαστικής μετανάστευσης (λόγω πολέμου, πολιτικών εντάσεων, φυσικών καταστροφών και τα παρόμοια). Πόσο μεγάλο έλεγχο πιστεύετε ότι είχαν σε παράγοντες και βιώματα όπως:

- την κατάσταση στη χώρα τους
- ελευθερία σκέψης, θρησκείας ή λόγου
- την υγεία τους
- το εισόδημά τους
- τον πολιτισμό τους
- το κοινωνικό τους στάτους
- τραυματικές εμπειρίες

Πώς θα μπορούσε να επηρεάσει αυτή η αδυναμία ελέγχου την προσέγγισή τους απέναντι στην ένταξη στη νέα τους χώρα, το είδος της εκπαίδευσης ή των προσόντων τους και τις καθημερινές τους επαφές; Γιατί είναι χρήσιμο να το αναλογιστεί αυτό κάποιος προτού σχηματίσει μια άποψη για αυτούς τους ανθρώπους;

Τα οφέλη για τα παιδιά όταν βιώνουν την ποικιλομορφία

Εξετάσαμε νωρίτερα στο Κεφάλαιο 1, στον υπότιτλο *Τα πλεονεκτήματα της ζωής σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία*, πώς η ποικιλομορφία μπορεί να μας ωφελήσει όλους. Υπάρχουν σημαντικά στοιχεία που συνηγορούν στο ότι τα παιδιά ωφελούνται πολύ και με πολλούς τρόπους όταν βιώνουν την ποικιλομορφία και όταν αλληλεπιδρούν με συμμαθητές τους από ποικίλα υπόβαθρα. Αυτά τα οφέλη είναι γνωστικά (αφορούν δηλ. τη διανοητική τους ανάπτυξη), κοινωνικά και συναισθηματικά, και επεκτείνονται ως την ενήλικη ζωή τους και την εργασία τους.

Από γνωστικής άποψης, τα παιδιά αναπτύσσουν μεγαλύτερες **ικανότητες κριτικής σκέψης και επίλυσης προβλημάτων**. Η εσωτερική τους **υποκίνηση**, οι **γενικές τους γνώσεις** και η **διανοητική τους αυτοπεποίθηση** επηρεάζονται θετικά από την έκθεσή τους στην ποικιλομορφία, διευκολύνοντας έτσι την επιτυχία στο σχολείο. Ένας άλλος λόγος για τον οποίο είναι καλό για το παιδί σας να έρχεται σε επαφή με συμμαθητές από διαφορετικό υπόβαθρο είναι ότι θα επωφεληθεί από ένα **πλούσιο μαθησιακό περιβάλλον**, το οποίο παρέχει περισσότερα ερεθίσματα και ευκαιρίες για μάθηση λόγω των πολύ διαφορετικών βιωμάτων των μαθητών. Απλώς σκεφτείτε πόσες διαφορετικές γλώσσες, μυρωδιές, χρώματα, ρούχα, τραγούδια και παραμύθια μπορούν να εξερευνήσουν τα παιδιά όταν συναντούν έναν άλλον πολιτισμό! Οι αισθήσεις τους οξύνονται περισσότερο και η

μεγαλώνει η επιθυμία τους να εξερευνούν, να μαθαίνουν και να ανακαλύπτουν.

Στο κοινωνικό επίπεδο, τα παιδιά μαθαίνουν να ζουν με ανθρώπους που προέρχονται από διαφορετικό υπόβαθρο, να τους αποδέχονται και να ζουν μαζί τους. Όσο νωρίτερα εκτίθενται τα παιδιά στη διαφορετικότητα τόσο το καλύτερο, καθώς παρατηρούν από την πρώιμη κιόλας παιδική ηλικία τις διαφορές μεταξύ των ανθρώπων και αρχίζουν να διαμορφώνουν απόψεις και στάσεις απέναντί τους. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά να υιοθετήσουν μια **ανοιχτόμυαλη, απροκατάληπτη στάση** καθώς και καλές **επικοινωνιακές δεξιότητες**. Γιατί είναι καλό αυτό για το παιδί σας;

Ο σημερινός κόσμος είναι σύνθετος και η οικονομία είναι παγκόσμια. Όταν τα παιδιά σας ενταχθούν στην αγορά εργασίας, θα έχουν ως συναδέλφους άτομα από διαφορετικές κουλτούρες, φυλές και υπόβαθρα. Για να είναι παραγωγικά στην εργασία τους θα πρέπει επίσης να νιώθουν άνετα καθώς εξυπηρετούν πελάτες με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Ως εκ τούτου, τα παιδιά του σήμερα – το εργατικό δυναμικό του αύριο – χρειάζονται οπωσδήποτε τις διαπολιτισμικές δεξιότητες για να επιτύχουν. Σύμφωνα με στοιχεία από πανεπιστημιακούς, επιχειρηματίες και ερευνητές, όσοι εκτίθενται σε πολιτισμικά ετερογενή εκπαιδευτικά περιβάλλοντα αναπτύσσουν **μεγαλύτερες δεξιότητες**

ηγεσίας και συνεργασίας και είναι καλύτερα προετοιμασμένοι να κινούνται αποτελεσματικά σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα.

Ως προς τα συναισθηματικά οφέλη, τα στοιχεία δείχνουν ότι τα πολυπολιτισμικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα βοηθούν τους μαθητές να αναπτύσσουν **μεγαλύτερη κατανόηση** και να **απολαμβάνουν σχέσεις και φιλίες** με διαφορετικά είδη ανθρώπων.

Και μια διευκρίνιση: όλα αυτά τα οφέλη είναι εφικτά μόνο όταν το παιδί βιώνει την ποικιλομορφία και τη διαφορετικότητα σε ένα φιλόξενο, θετικό περιβάλλον. Τότε τα οφέλη επεκτείνονται σε όλους όσους περιλαμβάνονται. Όταν, όμως, η διαφορετικότητα αντιμετωπίζεται με καχυποψία, εχθρότητα, διακρίσεις ή ακόμα και ρατσισμό, αυτό έχει αρνητική επίδραση στην ψυχική υγεία και ευημερία των θυμάτων (παιδιών ή ενηλίκων), είναι πιο πιθανό να ανακύψουν συγκρούσεις και δεν ωφελείται κανένας από όσους περιλαμβάνονται.

Διαβάστε αυτό το άρθρο (στα αγγλικά) και δείτε γιατί αυτή η μητέρα θέλει τα παιδιά της να μεγαλώνουν σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον: [*Z Benefits of Raising Multicultural Children*](#)

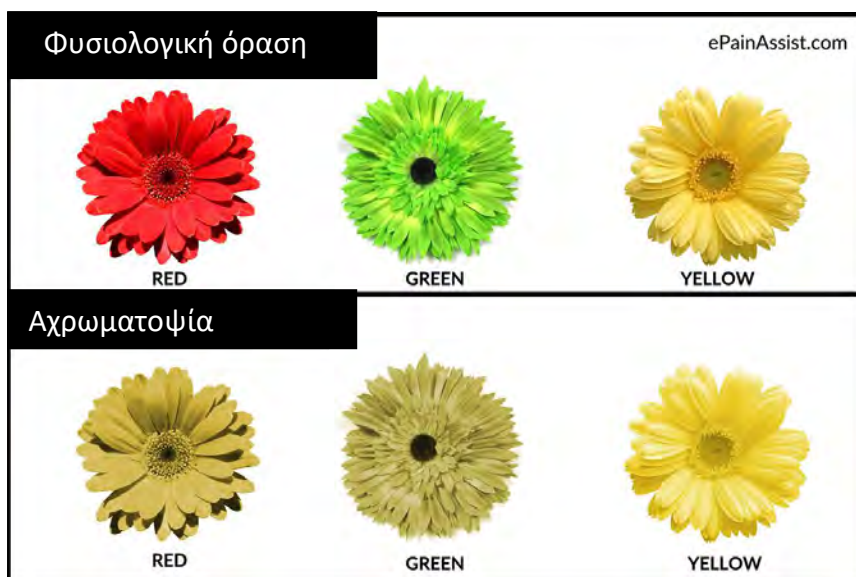
Μειονεκτήματα όταν τα παιδιά μεγαλώνουν σε ομοιογενές περιβάλλον

Αν δούμε τώρα τα πράγματα από την αντίστροφη μεριά, είναι προφανές ότι τα παιδιά θα στερούνται όλα αυτά τα ερεθίσματα αν βρίσκονται συνεχώς σε φυλετικά και πολιτισμικά ομοιογενείς ομάδες και δεν βιώνουν τη διαφορετικότητα. Είναι γεγονός ότι ορισμένα γνωστικά οφέλη που περιγράφονται παραπάνω, όπως η κριτική σκέψη, οι γενικές γνώσεις και η διανοητική αυτοπεποίθηση, μπορούν να επιτευχθούν μέσω διάφορων εκπαιδευτικών μεθόδων. Ωστόσο, τα περισσότερα από τα γνωστικά οφέλη που αναφέρονται, όπως και τα κοινωνικά και συναισθηματικά οφέλη, είναι δύσκολο να επιτευχθούν αν τα παιδιά δεν εκτεθούν στην ποικιλομορφία.

Συζητήσαμε ήδη γιατί είναι αυτό τόσο σημαντικό για το μέλλον των παιδιών σας – πώς επηρεάζει την ικανότητά τους να επιτύχουν στον πολυσύνθετο, πολυπολιτισμικό κόσμο του 21^{ου} αιώνα και στην οικονομία του. Τώρα θα δούμε πώς τα παιδιά σας μπορεί να στερηθούν την ευκαιρία να απολαμβάνουν στο πλήρες τη ζωή τους όταν τους δίνονται μονοδιάστατα ερεθίσματα.

Σκεφτείτε το εξής παράδειγμα: όλοι εκτιμούμε την καλή όραση. Ωστόσο υπάρχουν ορισμένοι άνθρωποι οι οποίοι πάσχουν από αχρωματοψία. Μολονότι μπορούν να δουν όλα τα αντικείμενα και τις κινήσεις γύρω τους, δεν μπορούν να εκτιμήσουν και να απολαύσουν την ομορφιά του πολύχρωμου κόσμου μας. Ίσως αδιαφορούν απέναντι σε πράγματα που μπορούν να είναι πηγή μεγάλης χαράς, όπως τα χρώματα, οι πίνακες ζωγραφικής ή η μόδα. Προσέξτε τη διαφορά ανάμεσα στη φυσιολογική όραση και την αχρωματοψία στο ακόλουθο σχήμα:

Δείτε πόσο θλιβερός ή ανιαρός μπορεί να φαίνεται ο κόσμος όταν το μάτι δεν αντιλαμβάνεται πλήρως τα χρώματα:

Και τώρα, δείτε τις ακόλουθες εικόνες:

Θέλετε τα παιδιά σας να βλέπουν το χρώμα της ζωής; Τότε βοηθήστε τα να εκτιμήσουν την ποικιλομορφία και να καταπολεμούν τα στερεότυπα!

Γιατί και πώς να εξηγήσετε τη διαφορετικότητα στα παιδιά σας

Η διαφορετικότητα και η ποικιλομορφία δεν υπάρχουν μόνο στο σχολείο. Υπάρχει παντού: στο σπίτι οικογενειών από δύο ή περισσότερους πολιτισμούς, στη γειτονιά, στις καθημερινές επαφές με τους ανθρώπους, σε διάφορες κοινωνικές ή θρησκευτικές δραστηριότητες, όταν ταξιδεύουμε. Αυτό σημαίνει ότι το παιδί σας θα παρατηρήσει διαφορετικούς ανθρώπους και συμπεριφορές πολύ προτού πάει στο σχολείο. Γι' αυτό τα παιδιά χρειάζονται από νωρίς κατεύθυνση για το πώς να διαχειρίζονται τη διαφορετικότητα.

Μολονότι στις περισσότερες χώρες της ΕΕ τα σχολεία ακολουθούν μια ατζέντα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης για να βοηθήσουν όλα τα παιδιά να ευημερούν σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα, ο δικός ρόλος ως γονιού είναι ο πιο σημαντικός. Τα παιδιά μιμούνται τους γονείς τους και υιοθετούν τις στάσεις και τη συμπεριφορά τους σε μεγάλο βαθμό. Συνεπώς, αυτά που θα διδάξετε τα παιδιά σας σχετικά με τη διαφορετικότητα θα έχουν κατά πάσα πιθανότητα διαρκή επίδραση.

Τι μπορείτε να κάνετε για να βοηθήσετε το παιδί σας να κατανοήσει και να εκτιμήσει την ποικιλομορφία; Δείτε μερικές συμβουλές:

- ✓ Να μιλάτε με φυσικότητα για την ποικιλομορφία και τη διαφορετικότητα. Μη νιώθετε αμήχανα. Αλλά ακόμα και αν νιώθετε αμηχανία, προσπαθήστε να την ξεπεράσετε και να μιλήσετε στα παιδιά σας σε φυσιολογικό τόνο. Να θυμάστε ότι η διαφορετικότητα είναι ο κανόνας στον κόσμο και ότι ο εντοπισμός των διαφορών δεν ισοδυναμεί με διάκριση ή ρατσισμό.
- ✓ Να αξιοποιείτε καταστάσεις που προκύπτουν στην καθημερινή ζωή για να βοηθάτε τα παιδιά σας να αποδέχονται την ετερότητα και να αναγνωρίζουν τα στερεότυπα και την προκατάληψη.

- ✓ Να χρησιμοποιείτε λέξεις και να συζητάτε θέματα που τα παιδιά μπορούν να κατανοήσουν και να διαχειριστούν, σύμφωνα με την ηλικία και τις ικανότητές τους.
- ✓ Να χρησιμοποιείτε αξιοπρεπές λεξιλόγιο για να μεταδώσετε το μήνυμα ότι οι διαφορές δεν είναι κάτι που πρέπει να περιφρονείται ή να γελοιοποιείται. Να αποφεύγετε τους χαρακτηρισμούς.
- ✓ Αποδομήστε το σκεπτικό «εμείς και οι άλλοι» με το να τονίζετε τις ομοιότητες.
- ✓ Επιλέξτε βιβλία και παιχνίδια που έχουν χαρακτήρες από διαφορετικούς πολιτισμούς.
- ✓ Εξερευνήστε άλλες χώρες και πολιτισμούς μαζί με το παιδί σας. Μπορείτε να το κάνετε αυτό ταξιδεύοντας, προσκαλώντας φίλους με διαφορετικό υπόβαθρο, βλέποντας ταινίες, διαβάζοντας, ακούγοντας μουσική ή τρώγοντας φαγητά από διάφορα μέρη του κόσμου.
- ✓ Μη μιλάτε συνέχεια για τη διαφορετικότητα.

Διαβάστε τα ακόλουθα άρθρα (στα αγγλικά):

[Teaching Kids Ages 5-8 to Respect Diversity](#)

[Teaching tolerance and diversity – how to explain other cultures to kids](#)

Δείτε το βίντεο (στα αγγλικά): [Being Different is Beautiful](#). Αν το παιδί σας καταλαβαίνει αγγλικά, δείτε το βίντεο μαζί. Διαφορετικά, μπορείτε να αναζητήσετε παρόμοια βίντεο στη γλώσσα σας.

Βοηθήστε το παιδί σας να ενεργεί θετικά σε ένα ετερογενές περιβάλλον

Καθώς θα μεγαλώνει σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον, το παιδί σας δε θα συναντήσει απλώς πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους, αλλά θα συνειδητοποιήσει κιόλας ότι οι άνθρωποι αντιδρούν διαφορετικά στην ετερότητα. Κάποια στιγμή αναπόφευκτα θα βρεθεί σε καταστάσεις στις οποίες κάποια μορφή διαφορετικότητας θα αποτελεί αντικείμενο γελοιοποίησης ή διάκρισης. Τι μπορείτε να κάνετε για να το βοηθήσετε να αντιδρά με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο;

- 1) Πρώτον και σπουδαιότερον, **δείξτε με το παράδειγμά σας τι περιλαμβάνει η συμπεριφορά και η γλώσσα που ευνοεί την αποδοχή της ετερότητας**. Περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, τα παιδιά θα μιμηθούν το παράδειγμά σας. Με το να είστε ευγενικοί και να δείχνετε σεβασμό σε άλλους ανεξάρτητα από το υπόβαθρό τους, δίνετε στα παιδιά σας το πιο ισχυρό πρότυπο.
- 2) Βοηθήστε το παιδί σας να **λαβαίνει υπόψη του τα αισθήματα των άλλων**.
- 3) **Μιλήστε για περιστατικά διακρίσεων**.
- 4) Αποδεχτείτε ότι το παιδί σας μπορεί να πει πράγματα που αποκαλύπτουν μια τάση διάκρισης εις βάρος άλλων, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι το παιδί σας είναι ρατσιστής.
- 5) **Φιλτράρετε τα ερεθίσματα που δέχεται από την τηλεόραση και συζητήστε γύρω από όσα βλέπει το παιδί σας**.
- 6) Βοηθήστε το παιδί σας να καταλάβει ότι **το να υποστηρίζει κάποιος τις αξίες του δεν συνεπάγεται επιθετικότητα ή εχθρότητα απέναντι στους άλλους**.

How to talk to your child about race (ages 5 to 8)

Επεξήγηση της διαφορετικότητας

Δραστηριότητα 1

Δείτε το παρακάτω βίντεο με το παιδί σας για το σαλιγκάρι και την κάμπια (είναι στα αγγλικά, αλλά το κεντρικό μήνυμα γίνεται κατανοητό και χωρίς λόγια): [Μερικές φορές είσαι κάμπια](#)

Μετά το βίντεο, συζητήστε με το παιδί σας, χρησιμοποιώντας ενδεχομένως τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Ποιο είναι ένα προνόμιο ή πλεονέκτημα το οποίο έχεις στη ζωή σου και που θα μπορούσες να το θεωρήσεις δεδομένο;
- Ποια είναι μια δυσκολία που αντιμετωπίζεις και που θα μπορούσε να φανεί παράξενη στους άλλους;
- Πώς εξηγείς στους άλλους αυτό που θέλεις να πεις όταν δεν μοιράζεστε τον ίδιο τρόπο σκέψης;
- Μοιραστείτε μια ιστορία με το παιδί σας για μια περίπτωση στην οποία ήσασταν ανοιχτός/ή σε μια νέα εμπειρία και αυτό άνοιξε τους ορίζοντές σας.

Πηγή δραστηριότητας: <https://www.mindful.org/3-ways-talk-kids-diversity/>

Δραστηριότητα 2

Διοργανώστε με τα παιδιά σας ένα ξεχωριστό πάρτι! Για το πάρτι θα χρειαστείτε:

- σπιτικά γλυκά
- κάποιον που παίζει ένα μουσικό όργανο
- κάποιον που τραγουδάει καλά
- κάποιον που χορεύει καλά
- κάποιον που μιμείται καλά τους άλλους

- κάποιον που κάνει τους άλλους να γελάνε
- κάποιον που ζωγραφίζει καλά

Ποιους θα χρειαστεί να καλέσετε για να έχετε όλα αυτά τα ταλέντα στο πάρτι σας και να περάσετε καλά; Είναι όλοι τους από την ίδια φυλή, χώρα ή κοινωνικό επίπεδο;

Βοηθήστε τα παιδιά σας να διαχειριστούν τη διαφορετικότητα

Δραστηριότητα 1

Μόλις προκύψει ένα περιστατικό διακρίσεων ή σύγκρουσης πολιτισμών στο σχολείο και μάθετε για αυτό, συζητήστε με το παιδί σας τα εξής:

- Πώς ένιωθες καθώς έβλεπες το περιστατικό;
- Συμμετείχες με κάποιο τρόπο;
- Γιατί πιστεύεις ότι συνέβη το περιστατικό;
- Πώς πιστεύεις ότι ένιωσαν τα δύο μέρη; Πώς αντιδρούσαν καθώς εξελισσόταν το περιστατικό;
- Τι έκαναν ή τι είπαν όσοι ήταν τριγύρω;
- Τι είπε ή τι έκανε ο δάσκαλος/ η δασκάλα;

Μην επικρίνετε το παιδί σας αν οι αντιδράσεις του δεν ήταν οι επιθυμητές. Αντ' αυτού, βοηθήστε το να καταλάβει πώς ένιωσε το θύμα και τι θα μπορούσε να γίνει εκείνη τη στιγμή ή την επόμενη φορά για να έχει πιο θετικό ρόλο.

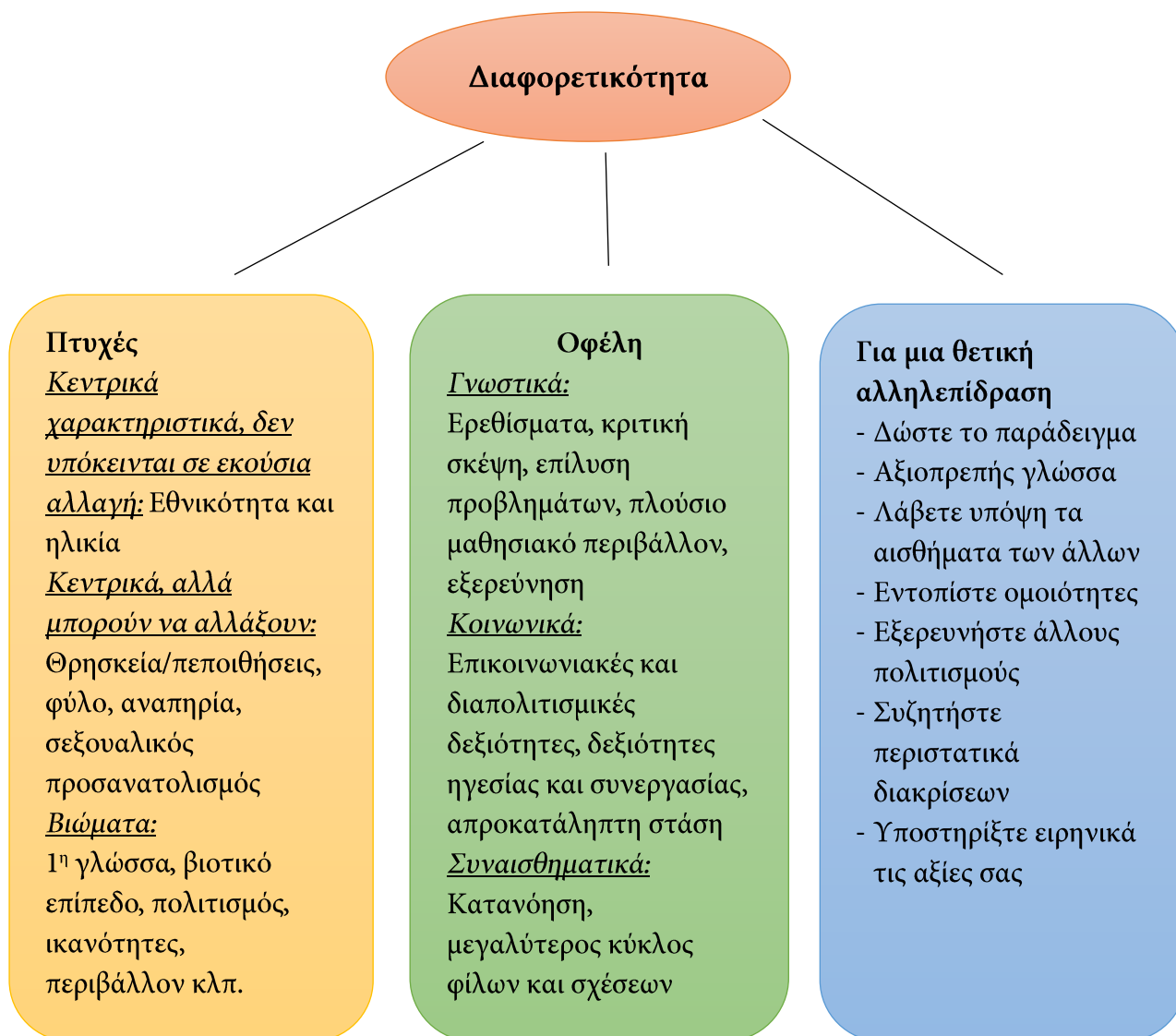
Δραστηριότητα 2

Συζητήστε με τα παιδιά σας ένα περιστατικό διακρίσεων ή προκατάληψης που είδατε πρόσφατα. Περιγράψτε:

- Ποιος περιλαμβανόταν
- Τι συνέβη
- Τι είπαν ή τι έκαναν οι παριστάμενοι
- Πώς νιώσατε όταν είδατε το περιστατικό και γιατί αισθανθήκατε ότι ήταν άδικο
- Τι εύχεστε να μπορούσατε να είχατε κάνει ή να πείτε και τι κάνατε στην πραγματικότητα

Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 2

Προτεινόμενες ομαδικές δραστηριότητες

Δραστηριότητα 1

Συζητήστε με όλους τους συμμετέχοντες τις ταξιδιωτικές τους εμπειρίες:

- Ποιες χώρες έχουν επισκεφθεί;
- Τι τους άρεσε περισσότερο στο κάθε μέρος; Τι δεν τους άρεσε;
- Πώς άλλαξαν τα ταξίδια τους την άποψη που έχουν για τον κόσμο;
- Ταξίδεψαν και τα παιδιά σας μαζί σας; Αν ναι, πώς τους επηρέασε αυτή η εμπειρία;

Αν υπάρχουν άτομα στην ομάδα που δεν έχουν πάει στο εξωτερικό, ζητήστε τους να κάνουν αυτές τις ερωτήσεις σε όσους έχουν ταξιδέψει εν είδη συνέντευξης. Αφού αφηγηθούν όλοι τις εμπειρίες τους, βοηθήστε την ομάδα να εκτιμήσει πώς έχει ωφεληθεί ο καθένας από την επαφή με διαφορετικούς πολιτισμούς.

Δραστηριότητα 2

Συζητήστε με την ομάδα τον τροχό της διαφορετικότητας. Βοηθήστε τους συμμετέχοντες να διερευνήσουν σε πόσα πράγματα μπορεί να διαφέρουν ακόμα και αν ανήκουν στην ίδια θρησκεία, φυλή, φύλο ή κουλτούρα.

Δραστηριότητα 3

Ζητήστε από όλους τους γονείς να επισκεφθούν ένα βιβλιοπωλείο και να βρουν μερικά καλά βιβλία που αφορούν τη διαφορετικότητα. Ποια βιβλία τους άρεσαν περισσότερο; Ποια θα ήθελαν να προτείνουν και στους άλλους γονείς;

Βιβλιογραφία και δικτυογραφία

- Habacon, A. E. (2018). *13 Tips on How to Talk to Children About Diversity and Difference*. Available at <http://www.aldenhabacon.com/13-tips-how-to-talk-to-children-about-diversity/>
- Katzinger, J. (2016). *Children: The value of cultural diversity*. Northwest Language & Cultural Center. Available at <https://www.nwlacc.org/children-the-value-of-cultural-diversity/>
- KidsMatter Australian Early Childhood Mental Health Initiative (n.d.). *Why culture matters for children's development and wellbeing*. Information sheet. Available at https://www.kidsmatter.edu.au/sites/default/files/public/KM%20C1_Cultural%20Diversity_Culture%20Matters%20for%20Development.pdf
- Koffler, Th. (2016). *3 Ways to Talk to Your Kids about Diversity*. Foundation For A Mindful Society. <https://www.mindful.org/3-ways-talk-kids-diversity/>
- Queensborough Community College (2018). *Definition for Diversity*. Available at <http://www.qcc.cuny.edu/diversity/definition.html>
- Rosenbaum, E. (2010). *Teaching tolerance and diversity – how to explain other cultures to kids*. Available at <https://www.babble.com/kid/teaching-kids-tolerance-diversity-difference/>
- Wells, A. S., Fox, L. & Cordova-Cobo, D. (2016). *Report K – 12: How Racially Diverse Schools and Classrooms Can Benefit All Students*. The Century Foundation. Available at <https://tcf.org/content/report/how-racially-diverse-schools-and-classrooms-can-benefit-all-students/?agreed=1>

Πηγές των εικόνων του κεφαλαίου

Σελίδα 37:

<https://image.slidesharecdn.com/diversitywheelandnotestothelidereconflictmanagement-140428145838-phpapp02/95/the-diversity-wheel-4-638.jpg?cb=1398697266>

Σελίδα 41:

<https://d4iqe7beda780.cloudfront.net/resources/static/main/image/bs0011.jpg>

Σελίδα 44: <http://uk.businessinsider.com/what-it-looks-like-to-be-color-blind-2018-1?op=1/#and-one-more-example-for-good-measure-4>

Σελίδα 45 (1): https://media.npr.org/assets/img/2015/03/25/color-blindness-1_wide-bf5c91a846f6e9f0fa01df588c4d6a1f59731e59-s800-c85.jpg

Σελίδα 45 (2): <http://www.flightcentre.ca/blog/wp-content/uploads/2014/09/Autumn-4.jpg>

Σελίδα 46 (1): <http://thefishdoctor.co.uk/wp-content/uploads/2015/11/tropical-fish-coloration.jpg>

Σελίδα 46 (2): <https://jocettecoote.files.wordpress.com/2013/01/oscar-color-wheel.jpg>

Σελίδα 47: <http://footage.framepool.com/shotimg/qf/850754957-back-to-school-elementary-school-simplicity-school-child.jpg>

Τι έμαθα;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 1: Διαφορετικότητα: Έννοια και διαστάσεις

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση ή το κατάλληλο συμπλήρωμα για την κάθε ερώτηση. Μόνο μία απάντηση είναι σωστή.

1. Η διαφορετικότητα...

- α) Είναι εγγενής στο ανθρώπινο είδος
- β) Υπάρχει μόνο στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες
- γ) Είναι θέμα επιλογής
- δ) Είναι μια πρόσφατη πρόκληση που εμφανίστηκε ως αποτέλεσμα της μετανάστευσης

2. Ποια από αυτές τις πτυχές της διαφορετικότητας αποτελεί κεντρικό χαρακτηριστικό του ατόμου;

- α) Ηλικία
- β) Εκπαίδευση
- γ) Κοινωνική τάξη
- δ) Υγεία

3. Τα προσωπικά βιώματα που μας καθιστούν διαφορετικούς...

- α) Είναι θέμα προσωπικής επιλογής
- β) Αποτελούν κεντρικό χαρακτηριστικό του ατόμου
- γ) Είναι κάποιες φορές θέμα επιλογής και κάποιες άλλες όχι
- δ) Δεν επηρεάζουν τη διαδικασία ένταξης

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 2: Οφέλη για τα παιδιά όταν βιώνουν την ποικιλομορφία

Απαντήστε στα ακόλουθα ερωτήματα με λίγα λόγια. Μετά συγκρίνετε τις απαντήσεις σας με αυτές του φύλλου απαντήσεων. Το σημαντικό είναι να έχετε πιάσει το νόημα, όχι να πετύχετε την ακριβή διατύπωση.

1. Κατονομάστε 3 γνωστικά οφέλη για τα παιδιά σας όταν βιώνουν την ποικιλομορφία.

2. Κατονομάστε 2 κοινωνικά οφέλη για τα παιδιά σας όταν βιώνουν την ποικιλομορφία.

3. Κατονομάστε 2 συναισθηματικά οφέλη για τα παιδιά σας όταν βιώνουν την ποικιλομορφία.

4. Ποια είναι μια σημαντική προϋπόθεση ώστε η διαφορετικότητα να ωφελήσει τα παιδιά και όλους όσους περιλαμβάνονται;

5. Κατονομάστε 2 λόγους για τους οποίους μπορεί να αποτελεί μειονέκτημα για τα παιδιά το να μεγαλώνουν σε ομοιογενές περιβάλλον.

6. Με τι θα μπορούσε να συγκριθεί η έλλειψη εκτίμησης για τη διαφορετικότητα;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 3: Τρόποι επεξήγησης της διαφορετικότητας

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση για την κάθε δήλωση. Μόνο μία απάντηση συμφωνεί με το εκπαιδευτικό υλικό του Κεφαλαίου 2.

1. Τα παιδιά χρειάζονται την καθοδήγηση των γονιών τους για να διαχειριστούν τη διαφορετικότητα διότι
 - α) Η διαφορετικότητα τα περιβάλλει ήδη προτού πάνε σχολείο
 - β) Οι γονείς είναι το πιο ισχυρό πρότυπο για τα παιδιά τους
 - γ) Τα παιδιά χρειάζονται βοήθεια για να αναγνωρίσουν τα στερεότυπα και την προκατάληψη
 - δ) Όλα τα παραπάνω
2. Όταν εξηγείτε τη διαφορετικότητα στο παιδί σας...
 - α) Ξεκαθαρίστε ότι πρόκειται για «εσάς» και «τους άλλους»
 - β) Να μιλάτε με φυσικότητα και να αναγνωρίζετε ανοιχτά τις διαφορές
 - γ) Φροντίστε να μιλάτε όσο το δυνατόν συχνότερα για τη διαφορετικότητα
 - δ) Να χρησιμοποιείτε πολιτικά ορθό λεξιλόγιο
3. Ένας τρόπος να βοηθήσετε το παιδί σας να εκτιμήσει τη διαφορετικότητα είναι να
 - α) Ακούτε μαζί μουσική
 - β) Διαβάζετε βιβλία μαζί
 - γ) Προσκαλείτε φίλους με διαφορετικό υπόβαθρο
 - δ) Βλέπετε μαζί ταινίες και τηλεόραση

4. Καθώς βοηθάτε το παιδί σας να ενεργεί θετικά σε ένα ετερογενές περιβάλλον...

- α) Να λαβαίνετε υπόψη τα αισθήματα των άλλων
- β) Να είστε διατεθειμένοι να συμβιβάζετε τις αξίες σας χάριν της ειρήνης
- γ) Ποτέ μην επιτρέπετε στο παιδί σας να πει κάτι που φανερώνει διάκριση
- δ) Μη μιλάτε για περιστατικά ρατσισμού, προκατάληψης ή διακρίσεων

[Δείτε εδώ](#) το φύλλο απαντήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τι θα μάθω;

Στην ενότητα αυτή θα έχετε την ευκαιρία να μάθετε για:

- τις έννοιες του ρατσισμού και της προκατάληψης
- το πώς να αναγνωρίζετε τον ρατσισμό και την προκατάληψη στον εαυτό σας και στους άλλους
- τις επιζήμιες ψυχολογικές επιπτώσεις του ρατσισμού και της προκατάληψης σε παιδιά όλων των ηλικιών
- τον αντίκτυπο του ρατσισμού και της προκατάληψης στις σχολικές επιδόσεις των παιδιών
- εργαλεία που θα σας βοηθήσουν να διαχειριστείτε τυχόν εκφράσεις και ενέργειες των παιδιών σας που φανερώνουν προκατάληψη

Γιατί είναι σημαντικό;

Παρά τα πολυάριθμα νομικά εργαλεία που προσφέρουν προστασία έναντι του ρατσισμού και των συναφών μορφών προκατάληψης στις ευρωπαϊκές χώρες, οι εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες στην ΕΕ εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν ρατσισμό, διακρίσεις, λεκτική και σωματική βία και αποκλεισμό. Δυστυχώς, αυτή η αδικία κάνει και τα παιδιά να υποφέρουν, με αποτέλεσμα να χρειάζονται βοήθεια όχι μόνο από το κράτος, τους γονείς τους ή το προσωπικό του σχολείου, αλλά και από τους ντόπιους γονείς της κοινωνίας υποδοχής.

Ο ρατσισμός και τα σημάδια του

Τι είναι ρατσισμός;

Ο ρατσισμός μπορεί να εκδηλωθεί σε πολλά μέρη και με πολλούς τρόπους. Μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως οι διακρίσεις, η προκατάληψη ή το μίσος απέναντι σε κάποιον μόνο και μόνο λόγω του χρώματος του δέρματος, της εθνικότητας ή της καταγωγής του.

Αποτελεί κοινή εσφαλμένη αντίληψη ότι ο ρατσισμός εκφράζεται πάντα με βία, κακοποίηση ή παρενόχληση. Ωστόσο, αυτό δεν αληθεύει σε καμία περίπτωση – ο ρατσισμός δεν περιλαμβάνει απαραίτητα βίαιη συμπεριφορά. Οι πιο κοινές μορφές ρατσισμού είναι οι προσβολές, τα κακώς εννοούμενα αστεία και ο αποκλεισμός των ατόμων από διάφορες δραστηριότητες ή ομάδες λόγω της εθνικότητάς τους.

Μπορούμε να εντοπίσουμε τον ρατσισμό παρατηρώντας τις ενέργειες και τις στάσεις των ανθρώπων, όπως επίσης αναλύοντας τις πολιτικές των θεσμικών οργάνων. Ωστόσο, δεν είναι όλα τα είδη ρατσισμού προφανή ούτε εντοπίζονται πάντα εύκολα. Για παράδειγμα, σε ένα σχολείο ο υπεύθυνος για τις εγγραφές των μαθητών μπορεί να απορρίψει έναν συγκεκριμένο αιτούντα στον κατάλογο και να εμποδίσει την εγγραφή του στο σχολείο απλώς και μόνο λόγω του επωνύμου του – και να μην το μάθει κανείς.

Ο ρατσισμός δεν αφορά μόνο λόγια, πεποιθήσεις ή ενέργειες. Θα μπορούσε να οριστεί ως καθετί που στέκεται ως εμπόδιο στους ανθρώπους να απολαμβάνουν ισότητα και αξιοπρέπεια λόγω της φυλής τους.

Τι επηρεάζει ο ρατσισμός;

Ο ρατσισμός στα σχολεία πληγώνει και είναι επιζήμιος όχι μόνο για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς που περιλαμβάνονται στη διαδικασία μάθησης, αλλά για όλους στο σχολικό περιβάλλον. Δημιουργεί αχρείαστες εντάσεις που διαστρεβλώνουν την κατανόηση άλλων πολιτισμών και περιορίζει τις εκπαιδευτικές εμπειρίες όλων των μαθητών.

Ο ρατσισμός επηρεάζει:

- Τις σχολικές επιδόσεις
- Την ευτυχία και την αυτοπεποίθηση των μαθητών και των εκπαιδευτικών
- Το σχολικό κλίμα
- Την πολιτισμική ταυτότητα
- Τις σχέσεις μεταξύ του σχολείου και της τοπικής κοινότητας
- Τη συμπεριφορά των μαθητών

Πώς εντοπίζεται ο ρατσισμός;

Η ρατσιστική συμπεριφορά μπορεί να περιλαμβάνει **προσβολές, πειράγματα, αποκλεισμό, λεκτική κακοποίηση ή εκφοβισμό**. Οι μαθητές, ωστόσο, δεν είναι οι μόνοι που μπορεί να υποστούν ρατσισμό. Οι εκπαιδευτικοί και το υπόλοιπο προσωπικό του σχολείου μπορεί επίσης να αντιμετωπίσουν τον ρατσισμό υπό τη μορφή **παρενόχλησης, κακοποίησης** ή ρατσιστικών στερεοτύπων από μαθητές ή συναδέλφους.

Εάν αυτές οι ρατσιστικές συμπεριφορές υποστηρίζονται σε συστημικό επίπεδο χωρίς να καταδικάζονται ή να παρεμποδίζονται, μπορεί να συμβάλουν στον συστημικό ρατσισμό και, συχνά ακούσια, να διαμορφώνουν ένα περιβάλλον διδασκαλίας και μάθησης που υποθάλλει ρατσιστικές αντιλήψεις.

Μια ιστοσελίδα για την αντιμετώπιση του ρατσισμού στην Αυστραλία που ονομάζεται [“*Racism. No way.*”](#) απαριθμεί ορισμένες πολιτικές και πρακτικές που μπορεί να υπάρχουν στα σχολεία και οδηγούν σε διακρίσεις:

- Παράβλεψη περιστατικών ρατσισμού ή έλλειψη ανταπόκρισης σε σχετικές καταγγελίες
- Παράλειψη ενημέρωσης των γονέων, των μαθητών και του προσωπικού για τα δικαιώματά τους σε σχέση με τον ρατσισμό
- Τοπικοί σύλλογοι και σύλλογοι γονέων που δεν είναι αντιπροσωπευτικοί της ποικιλομορφίας της σχολικής κοινότητας
- Απουσία πρόσβασης σε διερμηνείς ή μεταφραστές για γονείς
- Αποθάρρυνση της συμμετοχής γονέων και μελών της κοινότητας με διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο στις σχολικές δραστηριότητες ή τη διαδικασία λήψης αποφάσεων
- Δεν επιτρέπεται στους μαθητές να μιλούν τη μητρική τους γλώσσα στο σχολείο
- Εξαναγκασμός των μαθητών να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες που έρχονται σε σύγκρουση με τις πολιτισμικές ή θρησκευτικές πεποιθήσεις τους
- Αναγκαστικός εξελληνισμός των ονομάτων των μαθητών
- Αυστηρότερα μέτρα πειθαρχίας για μαθητές από διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο σε σχέση με άλλους
- Ενθάρρυνση της ρατσιστικής συμπεριφοράς ή μη αμφισβήτησή της

Αφιερώστε λίγο χρόνο και σκεφτείτε:

- Ποιες μορφές ρατσισμού έχετε δει (ή έχετε βιώσει) στο σχολείο των παιδιών σας;
- Ποιες εθνοπολιτισμικές ομάδες υπάρχουν στο σχολείο των παιδιών σας;
- Με ποιους τρόπους ενσωματώνονται αυτές οι ομάδες (μαθητές, γονείς και προσωπικό) και πώς το διακρίνετε αυτό;
- Με ποιους τρόπους υφίστανται αποκλεισμό και πώς το διακρίνετε αυτό;
- Πώς μπορεί να επωφεληθεί (ή πώς επωφελείται) το σχολείο των παιδιών σας από την ένταξη διάφορων εθνοπολιτισμικών ομάδων;

[Ρατσισμός στο σχολείο](#)

[Ρατσισμός στο σχολείο: Τι πρέπει να προσέξουμε](#)

[Are Teachers Unintentionally Racist?](#)

[Students Learn A Powerful Lesson About Privilege](#)

[Όψεις του ρατσισμού](#)

[Υπάρχει ρατσισμός στα σχολεία;](#)

[Racism in schools: unintentional but no less damaging](#)

Κάντε το τεστ! Εντοπίστε τον ρατσισμό και τα σημάδια του

Το ακόλουθο τεστ 10 ερωτήσεων αναπτύχθηκε στη Φινλανδία προκειμένου να δοκιμαστεί η γνώση και η κατανόηση των ανθρώπων γύρω από τον ρατσισμό και τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν όταν συναντούν σημάδια ρατσισμού. Στο τέλος του ερωτηματολογίου θα βρείτε τις σωστές απαντήσεις και τις εξηγήσεις τους. Μολονότι ορισμένες από αυτές συνδέονται άμεσα με τους νόμους και τους κανονισμούς της Φινλανδίας, πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν παρόμοια νομοθεσία όσον αφορά τις φυλετικές και εθνοτικές διακρίσεις.

1.	Τι σημαίνει "ρατσισμός"; A Προκατάληψη εναντίον ανθρώπων διαφορετικής καταγωγής B Μεγαλομανία, αυταπάτες μεγαλείου Γ Κάποιος είναι ερημίτης Δ Εγωμανία, υπερβολική αγάπη του εαυτού
2.	Τι είναι ο ρατσιστής; A Μια πολιτική ετικέτα B Ενας εγκληματίας Γ Ακόλουθος μιας συγκεκριμένης ιδεολογίας Δ Υπάρχουν πολλοί ορισμοί
3.	Περπατάτε στον δρόμο. Ακούτε έναν περαστικό να εκστομίζει ένα ρατσιστικό σχόλιο εναντίον κάποιου άλλου. Τι κάνετε; A Τους προσπερνάτε B Λέτε στο άτομο που δέχτηκε την προσβολή πως λυπάστε για ό,τι συνέβη Γ Επιπλήττετε το άτομο που μίλησε προσβλητικά Δ Ενημερώνετε την αστυνομία

4.	Ποιο από τα παρακάτω αποτελεί παράδειγμα δομικού ρατσισμού; Α Αρνητική ομιλία Β Νομοθεσία που κάνει διακρίσεις Γ Ναζισμός Δ Ισλαμοφοβία
5.	Τι πρέπει να έχει πάντα μαζί του κάποιος που μοιάζει ξένος στη Φινλανδία; Α Το διαβατήριό του Β Την άδεια διαμονής του Γ Την ταυτότητά του Δ Κανένα από τα παραπάνω
6.	Θα ήταν σωστή η δήλωση ότι «οι γυναίκες μετανάστριες αγαπούν να φροντίζουν τους άλλους και κατά συνέπεια είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για να εργαστούν ως νοσοκόμες»; Ναι / Όχι
7.	Περιμένετε στην ουρά, φορώντας παραδοσιακά ρούχα Ρομά, για να μπειτε σε ένα νυχτερινό κέντρο διασκέδασης. Ο πορτιέρης ζητά να δει την ταυτότητά σας. Μόλις τη βλέπει, αρνείται να σας αφήσει να περάσετε. Τι πρέπει να κάνετε; Α Να συζητήσετε το θέμα με τον πορτιέρη Β Να ζητήσετε να μιλήσετε με τον προϊστάμενο του πορτιέρη Γ Να αναφέρετε το έγκλημα στην αστυνομία Δ Να φύγετε

8.	Ποιον πρέπει να ειδοποιήσετε σχετικά με ρατσιστικές δραστηριότητες; A Εναν φίλο ή τον πλησιέστερο ενήλικα B Εναν δάσκαλο Γ Την αστυνομία Δ Κανέναν, πρέπει να κρατηθεί μυστικό
9.	Ποιο ήταν το μεγαλύτερο κίνητρο για εγκλήματα μίσους το 2012; A Ρατσισμός B Θρησκεία Γ Σεξουαλικός προσανατολισμός Δ Αναπηρία
10.	Είναι αλήθεια ότι ο ρατσισμός αυξάνεται όταν γίνεται θέμα συζήτησης; Ναι / Όχι

Σωστές απαντήσεις:

1. Α. Προκατάληψη εναντίον ανθρώπων διαφορετικής καταγωγής

Ρατσισμός είναι η προκατειλημμένη στάση ότι κάποιο άτομο ή ομάδα ανθρώπων με διαφορετική εθνοτική καταγωγή, χρώμα δέρματος, εθνικότητα, πολιτισμό, μητρική γλώσσα ή θρησκευτική πεποίθηση είναι κατά κάποιο τρόπο κατώτεροι. Ως εκ τούτου, ο ρατσισμός υποβιβάζει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Με την πάροδο του χρόνου, το περιεχόμενο της έννοιας του ρατσισμού έχει αλλάξει και σίγουρα θα συνεχίσει να αλλάζει και στο μέλλον. Τις τελευταίες δεκαετίες, η κατανόησή μας για τον όρο «ρατσισμός» έχει μετατοπιστεί θεμελιωδώς από τον «βιολογικό» ρατσισμό προς τον «πολιτισμικό» ρατσισμό. Ο πολιτισμικός ρατσισμός αναφέρεται σε μια προκατειλημμένη στάση που αξιολογεί και προσδιορίζει φυλετικά τους ανθρώπους με βάση, π.χ. τον πολιτισμό, τη

γλώσσα, τη θρησκεία ή τα έθιμά τους. Ο ρατσισμός βασίζεται συχνά στη λανθασμένη πεποίθηση ότι η δική μας ομάδα είναι ανώτερη ή προτιμότερη από άλλες. Ο ρατσισμός εμφανίζεται και επιβεβαιώνεται από τις καθημερινές ενέργειες και πρακτικές των ανθρώπων και των θεσμών, από τους νόμους που κυβερνούν την κοινωνία, από τους κανόνες και τις πολιτισμικές πρακτικές της. Ο ρατσισμός προκαλεί ανισότητα και ζημιώνει όχι μόνο τους ανθρώπους που επηρεάζονται από αυτόν, αλλά και την κοινωνία ως σύνολο. Τα ισότιμα θεμελιώδη δικαιώματα που εγγυάται το φινλανδικό σύνταγμα και ο νόμος περί μη διάκρισης απαγορεύουν τόσο τον άμεσο όσο και τον έμμεσο ρατσισμό και κάθε άλλη διακριτική συμπεριφορά.

• *Φυλετικοποίηση (racialization) = ένας τρόπος σκέψης που χωρίζει τους ανθρώπους σε διαφορετικές φυλετικές ομάδες. Αυτή η κατηγοριοποίηση δημιουργεί και διατηρεί μια ιεραρχία εθνοτικών ομάδων στην κοινωνία, καθώς και δομές και λειτουργίες που ενισχύουν τις διαιρέσεις.*

2. Δ. Υπάρχουν πολλοί ορισμοί

Οι έννοιες «ρατσιστής» και «ρατσισμός» είναι δυνατές λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν καταχρηστικά. Οι συμμετέχοντες σε μια συνομιλία μπορεί να κατανοούν διαφορετικά τους όρους αυτούς, γεγονός που μπορεί να δυσχεράνει την επίτευξη κοινών στόχων ή τον ουσιαστικό διάλογο. Δεν υπάρχει κάποιος κοινά αποδεκτός ορισμός για το τι σημαίνει ρατσιστής. Λίγοι άνθρωποι δηλώνουν ρατσιστές, ακόμη και αν αναγνωρίζουν ότι οι ενέργειες ή τα λόγια τους είναι ρατσιστικά. Το ποινικό δίκαιο ορίζει ότι μια πράξη είναι ρατσιστική εάν ο δράστης είχε ρατσιστικό κίνητρο. Ωστόσο, είναι δύσκολο να αποδειχθεί η ύπαρξη ρατσιστικού κινήτρου και αν μείνουμε σε αυτόν τον ποινικό ορισμό του ρατσισμού θα έχουμε μια πολύ περιορισμένη αντίληψη του όρου. Στη χειρότερη περίπτωση, ο ρατσισμός ορίζεται τόσο στενά ώστε να μην μπορεί να αποδειχθεί νομικά ότι ένα άτομο είναι ρατσιστής ή ότι υπάρχει καν ρατσισμός. Συχνά ένα άτομο που ενεργεί ρατσιστικά δε συνειδητοποιεί τα αρνητικά αποτελέσματα που προκύπτουν από τις δραστηριότητές του ή τις ρατσιστικές επιπτώσεις που έχουν. Αυτός είναι

ο λόγος για τον οποίο είναι πιο σημαντικό να αξιολογηθεί τι είναι αυτό που κάνει μια πράξη ή πρακτική να συνιστά διάκριση εις βάρος κάποιου άλλου, παρά το να συζητάμε για το αν κάποιος είναι ρατσιστής. Μπορεί μερικές φορές να είναι δύσκολο για ένα άτομο της φυλής της πλειοψηφίας να καταλάβει ότι ακόμη και μια χειρονομία ή μια έκφραση του προσώπου, ένα αστείο ή ο απερίσκεπτος αποκλεισμός ενός ατόμου από μια ομάδα μπορεί να είναι συνιστούν ρατσισμό. Γι' αυτό, είναι σημαντικό να ζητάμε από τους ανθρώπους που έχουν βιώσει ρατσισμό να μας πουν τι θεωρούν εκείνοι ρατσιστικό.

- Είναι πιο σημαντικό να εστιάζουμε στο γιατί μια πράξη ή πρακτική συνιστά διάκριση εις βάρος κάποιου άλλου, παρά να συζητάμε για το αν κάποιος είναι ρατσιστής ή όχι.

3. Β. Λέτε στο άτομο που δέχτηκε την προσβολή πως λυπάστε για ό,τι συνέβη

Γ. Επιπλήττετε το άτομο που μίλησε προσβλητικά

Δ. Ενημερώνετε την αστυνομία

Ενα σημαντικό ποσοστό ρατσισμού στη Φινλανδία αφορά άμεση ρατσιστική συμπεριφορά σε δημόσιους χώρους. Οι εθνικές μειονότητες και τα άτομα που φαίνονται διαφορετικά από την πλειοψηφία είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε άμεσες ρατσιστικές προσβολές ή πράξεις σε δημόσιους χώρους. Είναι σημαντικό να αντιδράσουμε άμεσα και εμφανώς στις δημόσιες εκφράσεις ρατσισμού. Όταν κανένας μάρτυρας δεν είναι διατεθειμένος να διαμαρτυρηθεί για λογαριασμό του θύματος, αυτό μπορεί να δημιουργεί επιπλέον τραύματα στο θύμα. Είναι σοφό να έχετε σκεφτεί και να κάνετε πρόβες για το πώς θα μπορούσατε να αντιδράσετε σε μια τέτοια έκφραση ρατσισμού. Η εκ των προτέρων σκέψη για το ποια στάση θα υιοθετήσετε θα το κάνει ευκολότερο να αντιδράσετε εάν παραστείτε μάρτυρας μιας ρατσιστικής πράξης. Η δράση δεν απαιτεί ηρωισμό. Μπορεί να πάρει τη μορφή της εκδήλωσης του σεβασμού σας για το θύμα με το να σταθείτε δίπλα του και να πείτε

κάτι φιλικό. Ωστόσο, σε μια απειλητική κατάσταση θα πρέπει επίσης να φροντίσετε για τη δική σας ασφάλεια.

- Άμεσος ρατσισμός = ένα άτομο αντιμετωπίζεται χειρότερα από κάποιο άλλο με βάση την πραγματική ή υποτιθέμενη εθνοτική του καταγωγή.
- Έμμεσος ρατσισμός = μια φαινομενικά ουδέτερη πράξη, κριτήριο ή πρακτική που θέτει ένα άτομο που ανήκει σε μια εθνοτική μειονότητα σε λιγότερο ευνοϊκή θέση από ένα άτομο της εθνοτικής πλειοψηφίας.

4. Β. Νομοθεσία που κάνει διακρίσεις

Οι δραστηριότητες, οι πρακτικές και οι δομές στην κοινωνία μπορεί να έχουν χαρακτηριστικά που ακούσια βάζουν ένα άτομο ή μια ολόκληρη ομάδα πληθυσμού σε θέση ανισότητας, παρόλο που μπορεί να μην υπάρχει πραγματικό ρατσιστικό κίνητρο πίσω από αυτές τις πρακτικές. Αυτός ο ρατσισμός μπορεί να είναι δύσκολο να εντοπιστεί, ειδικά όταν κάποιος βρίσκεται σε προνομιακή θέση. Για παράδειγμα, μιλάμε για δομικό ρατσισμό όταν η εξουσία και το δικαίωμα της έκφρασης σε μια κοινωνία δεν είναι εξίσου διαθέσιμα σε όλα τα μέλη της. Αναρωτηθείτε, τίνος η γνώμη και η εμπειρία μεταδίδεται μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης; Ένα συγκεκριμένο παράδειγμα δομικού ρατσισμού θα μπορούσε να είναι όταν κάποιος που αναζητά εργασία πρέπει να έχει τέλεια γνώση φινλανδικών ή σουηδικών, παρόλο που οι γλωσσικές δεξιότητες δεν είναι σημαντικές για αυτή καθαυτή την εργασία. Οι δομές εξουσίας και ο δομικός ρατσισμός μπορούν επίσης να επηρεάσουν το δικαίωμα των ανθρώπων να προσδιορίζουν τον εαυτό τους και την καταγωγή τους, αντί να τους αποδίδεται από τρίτους μια υποτιθέμενη ταυτότητα.

- Ο δομικός ρατσισμός είναι δύσκολο να εντοπιστεί από μια θέση προνομίου ή εξουσίας. Τίνος τα συμφέροντα εξυπηρετούνται από τις φαινομενικά ισότιμες πρακτικές και κανονισμούς στην κοινωνία; Πώς παρουσιάζονται και πώς εκπροσωπούνται τα άτομα από εθνοτικές μειονότητες στα ΜΜΕ;

5. Δ. Κανένα από τα παραπάνω

Στη Φινλανδία δεν υπάρχει κανένας νόμος ή κανονισμός που να προβλέπει ότι ένα πρόσωπο που κατοικεί ή διαμένει στη χώρα πρέπει να φέρει οποιοδήποτε ταυτοποιητικό έγγραφο. Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Φινλανδίας, όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι ενώπιον του νόμου και κανείς δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται διαφορετικά – λόγω εθνότητας για παράδειγμα – χωρίς αποδεκτή αιτία. Οι έλεγχοι ασφαλείας βάση φυλετικών χαρακτηριστικών (ethnic profiling) απαγορεύονται. Ποιος φαίνεται ξένος; Ποιος φαίνεται Φινλανδός; Έχουμε πολλές προκαταλήψεις σε σχέση με την εμφάνιση, αλλά στην πραγματικότητα δεν μπορούμε να συμπεράνουμε τίποτα απλώς με βάση τα εξωτερικά χαρακτηριστικά ενός ατόμου. Οι μεγαλύτερες ομάδες αλλοδαπών στη Φινλανδία είναι οι Εσθονοί και οι Ρώσοι, τα πρόσωπα των οποίων μοιάζουν πολύ με αυτά των αυτόχθονων Φινλανδών. Το να ζητείται από κάποιον να αυτοπροσδιορίζεται με βάση την εμφάνισή του παραβιάζει τον νόμο περί μη διακριτικής μεταχείρισης.

- Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε τίποτα για ένα άτομο με βάση την εμφάνισή του. Πώς είναι ένας Φινλανδός; Πώς είναι ένας ξένος; Οι συνειρμοί που βασίζονται στην εμφάνιση αποτελούν στερεότυπα.

6. Όχι

Οι άνθρωποι που μεταναστεύουν στη Φινλανδία και οι γυναίκες γενικά δεν μπορούν να θεωρηθούν γεννημένοι νοσηλευτές ή οτιδήποτε άλλο. Ωστόσο, υπάρχει μια βαθιά ριζωμένη αντίληψη ότι οι μετανάστριες ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τη νοσηλεία. Για παράδειγμα, μετά την αρχική κατάρτιση που παρέχεται στους μετανάστες στη Φινλανδία, οι γυναίκες συχνά ενθαρρύνονται να ενταχθούν σε προγράμματα κατάρτισης στη νοσηλευτική και μπορεί να αισθάνονται ότι έχουν δεν έχουν άλλη επιλογή από το να συμφωνήσουν. Οι γυναίκες από την Αφρική συχνά θεωρείται ότι αντιπροσωπεύουν πολιτισμούς στους οποίους είναι φυσικό για τις γυναίκες να φροντίζουν τα παιδιά και τους ασθενείς. Τέτοιες προσδοκίες και η πίεση που αισθάνονται οι

μετανάστες να αναλάβουν μια συγκεκριμένη σταδιοδρομία βασίζονται σε προκατειλημμένες παρανοήσεις και δεν υποστηρίζουν το ισότιμο δικαίωμα κάθε ατόμου να αποφασίζει ποια εκπαίδευση ή εργασία επιθυμεί να ακολουθήσει. Καθένας και καθεμιά πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ξεχωριστό άτομο με τα δικά του ταλέντα, αδυναμίες και σχέδια για το μέλλον.

- Το γεγονός ότι ένα άτομο είναι γυναίκα ή έχει μεταναστεύσει στη Φινλανδία δε σημαίνει αυτομάτως κάτι. Ο καθένας πρέπει να έχει εξίσου το δικαίωμα να καθορίζει την ταυτότητά του και να επιλέγει τη σταδιοδρομία του.

7. Α. Να συζητήσετε το θέμα με τον πορτιέρη

Β. Να ζητήσετε να μιλήσετε με τον προϊστάμενο του πορτιέρη

Γ. Να αναφέρετε το έγκλημα στην αστυνομία

Στη Φινλανδία, ο νόμος για τη μη διάκριση απαγορεύει τις διακρίσεις με βάση την ηλικία, την εθνική ή φυλετική καταγωγή, την εθνικότητα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, τις πεποιθήσεις, τις απόψεις, την υγεία, την αναπηρία, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή για οποιονδήποτε άλλο προσωπικό λόγο. Ο νόμος είναι δεσμευτικός τόσο για τις αρχές όσο και για τις επιχειρήσεις ή τους εργοδότες. Η χρήση οποιασδήποτε μορφής εθνικής ή παραδοσιακής ενδυμασίας δεν αποτελεί από μόνη της έγκυρο λόγο για την άρνηση παροχής μιας υπηρεσίας σε κάποιον. Όταν αντιδρούμε σε ένα περιστατικό ρατσισμού πρέπει να θυμόμαστε ότι η διάκριση εις βάρος ανθρώπων λόγω της καταγωγής τους σε επιχειρήσεις, δημόσιες υπηρεσίες ή στον χώρο εργασίας αποτελεί ποινικό αδίκημα. Όλες αυτές οι περιπτώσεις διακρίσεων πρέπει να αναφέρονται στην αστυνομία ή, τουλάχιστον, να αντιμετωπίζονται με κάποιο άλλο τρόπο. Είναι ευκολότερο να καταθέσετε μια αναφορά εάν έχετε καταγράψει λεπτομέρειες για το τι συνέβη, περιλαμβανομένου του χρόνου και του τόπου, ποιος ήταν ο δράστης και αν υπήρχαν μάρτυρες ή όχι.

8. Α. Έναν φίλο ή τον πλησιέστερο ενήλικα

Β. Έναν δάσκαλο

Γ. Την αστυνομία

Μια ρατσιστική πράξη (όπως υποκίνηση σε φυλετικό ή εθνοτικό μίσος, ρατσιστική βία και προσβολές) αποτελεί ποινικό αδίκημα και πρέπει να αναφέρεται στην αστυνομία. Στην πραγματικότητα, η αστυνομία ενημερώνεται μόνο για ένα μικρό ποσοστό των ρατσιστικών πράξεων που λαβαίνουν χώρα. Οι μελέτες δείχνουν ότι, τυπικά, μόνο οι ακραίες μορφές ρατσιστικών δραστηριοτήτων, όπως η βία, αναφέρονται στην αστυνομία. Θα πρέπει πάντα να ενημερώνετε κάποιον που είναι εξουσιοδοτημένος για τα ρατσιστικά συμβάντα που βιώνετε ή βλέπετε, ακόμα κι αν πρόκειται για μια πιο ήπια μορφή ρατσισμού, όπως μια σιωπηρή διάκριση ή μια λεκτική προσβολή. Πρέπει όλοι να είμαστε έτοιμοι να αντιδράσουμε σε οποιαδήποτε μορφή ρατσισμού. Εντούτοις, η απόφαση για το ποια διορθωτικά μέτρα πρέπει να ληφθούν είναι ευθύνη των ενηλίκων. Οι άνθρωποι που έχουν βιώσει τον ρατσισμό δεν πρέπει να αφεθούν να αντιμετωπίσουν αυτό το ζήτημα μόνοι τους και δεν πρέπει να αισθάνονται ότι η ευθύνη της αντίδρασης εναπόκειται μόνο σε αυτούς.

• Ένα σημαντικό ποσοστό των ρατσιστικών πράξεων δε δημοσιοποιείται ποτέ. Αλλά μπορούμε όλοι να συμμετάσχουμε στη δημιουργία ενός κλίματος στο οποίο είναι ασφαλές να μιλάμε για την εμπειρία ενός ατόμου με τον ρατσισμό και άλλες μορφές διακρίσεων. Στη χειρότερη περίπτωση, η απραξία δημιουργεί την εντύπωση ότι η ρατσιστική συμπεριφορά είναι αποδεκτή. Μια τέτοια κουλτούρα σιωπής και αμέτοχης παρατήρησης δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη του ρατσισμού.

9. Α. Ρατσισμός

Ένα έγκλημα που διαπράττεται εναντίον ενός ατόμου ή μιας ομάδας ανθρώπων ονομάζεται «έγκλημα μίσους» όταν προκαλείται από

προκατάληψη ή μίσος κατά του, πραγματικού ή υποτιθέμενου, εθνοτικού ή φυλετικού υπόβαθρου, των θρησκευτικών πεποιθήσεων, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της έμφυλης ταυτότητας ή έκφρασης του θύματος, ή της αναπηρίας. Το 2012, περίπου το 87% όλων των εγκλημάτων μίσους στη Φινλανδία περιλάμβανε το ρατσιστικό στοιχείο. Το επόμενο πιο συχνό κίνητρο (περίπου 6%) σχετιζόταν με τις θρησκευτικές πεποιθήσεις ή την πίστη του θύματος. Το 2012 αναφέρθηκαν στη Φινλανδία συνολικά 957 εγκλήματα με φυλετικά κίνητρα. Τα περισσότερα εγκλήματα μίσους διαπράττονται στην πραγματική ζωή, όχι στο διαδίκτυο. Μόνο ένα μικρό ποσοστό εγκλημάτων μίσους διαπράττεται στο διαδίκτυο. Τα περισσότερα εγκλήματα μίσους συμβαίνουν σε δημόσιους χώρους, στους δρόμους, σε εστιατόρια ή μπαρ, σε κτίρια κατοικιών όπου ζει το θύμα και στα κλιμακοστάσια. Από τα εγκλήματα μίσους που διαπράχθηκαν στο διαδίκτυο, τα περισσότερα περιστατικά που αναφέρθηκαν συνέβησαν στο Facebook.

10. Όχι

Ο ρατσισμός είναι δύσκολο να εξαλειφθεί αν δεν ξέρουμε πώς να τον εντοπίσουμε και να τον εκθέσουμε ανοιχτά. Ο δημόσιος διάλογος σχετικά με τον ρατσισμό θα πρέπει να επικεντρώνεται στο κατά πόσον μια ενέργεια δείχνει έλλειψη σεβασμού και είναι επιζήμια για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια ενός ατόμου και τι επιπτώσεις έχει σε αυτό. Η συζήτηση για τον ρατσισμό δημιουργεί ένα ακροατήριο μπροστά στο οποίο τα θύματα του ρατσισμού μπορούν να μιλήσουν για την εμπειρία τους. Θίγοντας το θέμα του ρατσισμού δείχνουμε σε άλλους ανθρώπους πως αντιτασσόμαστε σε όλες τις μορφές του και πως θέλουμε να βοηθήσουμε τα θύματά του, ώστε να μην χρειάζεται να τον καταπολεμήσουν μόνοι τους ή να μάθουν να ζουν μαζί του. Δεν υπάρχει λόγος να συνεχίζουμε να σωπαίνουμε για τον ρατσισμό – υπάρχει σαφώς και δεν θα πάψει να υπάρχει αν οι άνθρωποι δεν ευαισθητοποιηθούν απέναντι στο ζήτημα.

- Είναι δύσκολο να καταπολεμήσουμε τον ρατσισμό εάν δεν τον εντοπίσουμε και δεν τον κατονομάσουμε. Αυτό προϋποθέτει μια ανοιχτή συζήτηση για τον ρατσισμό. Μιλώντας για τον ρατσισμό περνάμε το μήνυμα ότι δεν είναι αποδεκτός.

Πηγή: [Racism Quiz](#)

Άσκηση αναστοχασμού

Τι θα σκεφτόσασταν, τι θα λέγατε ή τι θα κάνατε αν κάποιος γονιός στο σχολείο των παιδιών σας έκανε το εξής σχόλιο:

«Το νηπιαγωγείο μας είναι υπέροχο, δε συμφωνείτε; Θέλω να πω, η σύνθεση είναι τέλεια.» (Στο εν λόγω σχολείο φοιτούσαν σχεδόν 100% λευκά παιδιά)

Μάθετε περισσότερα για τη μεροληψία και τον ρατσισμό από τα ακόλουθα βίντεο:

[Ο ρατσισμός που κρύβεις μέσα σου](#)

[Implicit bias](#)

[Racist? There's a test for that](#)

Επιπτώσεις της προκατάληψης και του ρατσισμού στην αυτοεκτίμηση και την αυτοαντίληψη των παιδιών

Τι είναι η αυτοεκτίμηση και η αυτοαντίληψη;

Η αυτοεικόνα ή αυτοαντίληψη είναι το πώς φανταζόμαστε ότι είμαστε, ενώ η αυτοεκτίμηση είναι το πώς νιώθουμε γι' αυτή την εικόνα. Όταν έχουν υψηλή αυτοεκτίμηση, τα παιδιά έχουν και το θάρρος να αναλάβουν ρίσκα καθώς ανακαλύπτουν τον κόσμο, αναπτύσσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους και δημιουργούν φιλίες με συνομηλίκους και ενήλικες. Όταν έχουν ωστόσο χαμηλή αυτοεκτίμηση, τα παιδιά διστάζουν πολύ περισσότερο να αναλάβουν το απαιτούμενο ρίσκο για την απόκτηση νέων δεξιοτήτων και τη δημιουργία νέων σχέσεων, και είναι πολύ πιο ευάλωτα στη χειραγώγηση από αυταρχικά πρόσωπα και την πίεση των συνομηλίκων.

Ποιες είναι οι επιπτώσεις της προκατάληψης και του ρατσισμού στην ψυχολογική υγεία των παιδιών;

Ερευνητές από το Πανεπιστήμιο της Μελβούρνης στην Αυστραλία, έχοντας ως στόχο να καθορίσουν τον τρόπο με τον οποίο ο ρατσισμός και οι προκαταλήψεις επηρεάζουν την ψυχική υγεία και την ευημερία των παιδιών και των εφήβων, εξέτασαν 461 μελέτες περιπτώσεων που διερευνούν πιθανές συνδέσεις μεταξύ διακρίσεων λόγω ρατσισμού και προβλημάτων ψυχικής υγείας των νέων. Τα περισσότερα παιδιά των οποίων τα βιώματα ρατσισμού έτυχαν μελέτης και ανάλυσης προέρχονταν από τις Ηνωμένες Πολιτείες, ήταν μεταξύ 12 και 18 ετών και όλα τους είχαν υποστεί διακρίσεις και προκαταλήψεις από ένα ή περισσότερα άτομα.

Τα αποτελέσματα απέδειξαν ότι υπάρχουν ισχυρές και σταθερές συσχετίσεις μεταξύ των φυλετικών διακρίσεων και μιας σειράς **επιζήμιων επιπτώσεων στην υγεία** όπως:

- χαμηλή αυτοεκτίμηση
- μειωμένη ανθεκτικότητα
- αυξημένα προβλήματα συμπεριφοράς
- χειρότερη υγεία

Επιπλέον, πολλοί από τους νέους που τραυματίστηκαν ψυχολογικά από ρατσισμό βρέθηκαν να υποφέρουν από κατάθλιψη ή/και αγχώδεις διαταραχές, παθήσεις που έχουν γίνει όλο και συχνότερες στους νέους τα τελευταία χρόνια.

Αυτή η πιο πρόσφατη έκθεση επιβεβαιώνει τα αποτελέσματα μιας μελέτης που δημοσιεύθηκε στο American Journal of Public Health το 2009. Σε αυτήν, οι ερευνητές πήραν συνέντευξη σε περισσότερα από 5.000 παιδιά δημοτικού από διάφορα φυλετικά υπόβαθρα σε τρεις αμερικανικές πόλεις (Λος Άντζελες, Χιούστον και Μπέρμιγχαμ) για να διερευνήσουν τα βιώματα προκατάληψης που είχαν. Αυτό που διαπίστωσαν ήταν ότι μεταξύ των παιδιών που πίστευαν ότι υπήρξαν θύματα φυλετικών διακρίσεων, υπήρχε ένας δυσανάλογος αριθμός που στη συνέχεια διαγνώστηκε με διάφορες ψυχικές διαταραχές που είναι γνωστό ότι επηρεάζουν τα παιδιά. Για παράδειγμα,

- Το 31% των παιδιών που ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν ρατσισμό βρέθηκαν να υποφέρουν από **κατάθλιψη**, αλλά συνολικά μόνο το 7% των παιδιών που συμμετείχαν στη μελέτη έδειξαν συμπτώματα αυτής της διαταραχής.

- Όσον αφορά τη Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής και Υπερκινητικότητας (ΔΕΠΥ), τα ποσοστά διάγνωσης ήταν 21% για τα θύματα διακρίσεων και 10% για ολόκληρη την ομάδα.
- Το 23% όσων βίωσαν ρατσισμό υπέφεραν από **Εναντιωματική Προκλητική Διαταραχή** σε αντίθεση με μόλις το 8% του γενικού πληθυσμού της πέμπτης τάξης.

Είναι γνωστό ότι η έκθεση στον εκφοβισμό προδιαθέτει τους νέους σε μια σειρά από συναισθηματικές και συμπεριφορικές δυσκολίες. Ανεξάρτητα από την ηλικία του θύματος, οι φυλετικές διακρίσεις περιλαμβάνουν μια από τις πιο επιβλαβείς μορφές εκφοβισμού. Όταν όμως το άτομο που βάλλεται είναι παιδί ή έφηβος, η βλάβη που προκαλείται μπορεί να είναι μακροχρόνια και βαθιά. Τα νεαρά άτομα είναι εξαιρετικά ευάλωτα στη γνώμη των συνομηλίκων τους. Είναι ουσιαστικά ανυπεράσπιστα απέναντι στις λέξεις ή τις ενέργειες ενηλίκων σε θέσεις επίβλεψης. Όταν τα παιδιά αντιμετωπίζουν περιφρόνηση και έλλειψη σεβασμού λόγω φυλής, θρησκείας ή χρώματος του δέρματος, αυτό μπορεί να πληγώσει βαθιά την ευαίσθητη ψυχή τους και να τα σημαδέψει ανεξίτηλα. Αυτές οι συναισθηματικές ουλές δεν το κάνουν μόνο πιο δύσκολο για τα παιδιά να αυτοπροσδιοριστούν και να βρουν τη θέση τους στον κόσμο, αλλά μπορούν επίσης να προκαλέσουν βλάβη πολύ καιρό μετά το αρχικό συμβάν. Τα παιδιά που υπόκεινται σε προκαταλήψεις και μίσος μπορεί να είναι καταρρακωμένα και να αναπτύξουν σύνδρομα ή διαταραχές που σχετίζονται με σοβαρό ψυχικό τραύμα.

Έχετε υποστεί εσείς ή κάποιος από τους φίλους σας εκφοβισμό όταν ήσασταν παιδιά; Τι επίδραση, πιστεύετε, είχε αυτό στην ανάπτυξη και στην αυτοεκτίμησή σας;

Πιστεύετε ότι ο εκφοβισμός αποτελεί σοβαρό πρόβλημα στο σχολείο ή στην κοινότητά σας; Γιατί ναι ή γιατί όχι;

[Kids speak their minds about racism](#)

[Doll test - The effects of racism on children](#)

[Discrimination Leads to Depression in Minority Children](#)

[Minority Children Feel Psychological Stress of Racism](#)

[Racism Linked To Depression, Anxiety In Kids; Blacks, Hispanics, And Asians At Highest Risk](#)

Επιπτώσεις της προκατάληψης και του ρατσισμού στις εκπαιδευτικές επιδόσεις

Ο ρατσισμός αναγνωρίζεται εύκολα όταν εκδηλώνεται ανοιχτά με προσβλητικούς χαρακτηρισμούς, πειράγματα, αποκλεισμό, φραστική κακοποίηση και εκφοβισμό. Πολύ συχνά ωστόσο ο ρατσισμός εκδηλώνεται έμμεσα, μέσω προκατειλημμένων στάσεων, μη αναγνώρισης της πολιτισμικής πολυμορφίας και πρακτικών που φανερώνουν πολιτισμική μεροληψία.

Εχει διαπιστωθεί ότι ο ρατσισμός μπορεί να έχει βαθιά επίδραση σε μαθητές και εκπαιδευτικούς και ότι γενικά επηρεάζει τη συνολική ατμόσφαιρα του σχολείου.

Ο ιστότοπος [“*Racism. No way.*”](#) απαριθμεί πιθανές επιπτώσεις του ρατσισμού στα παιδιά:

Οι μαθητές που βιώνουν τον ρατσισμό μπορεί να:

- Φοβούνται να πάνε στο σχολείο
- Δυσκολεύονται να μελετήσουν και να συγκεντρωθούν στην τάξη
- Απουσιάζουν από το σχολείο
- Είναι αγχωμένοι και δυστυχημένοι
- Δυσκολεύονται να κάνουν φίλους
- Μένουν πίσω στα μαθήματά τους
- Παίρνουν χαμηλότερους βαθμούς στα διαγωνίσματα και τις εξετάσεις
- Μη μιλούν την πρώτη τους γλώσσα από τον φόβο του πειράγματος ή της στοχοποίησης
- Απορρίπτουν τον δικό τους πολιτισμό και τις αξίες των γονιών τους
- Βρίσκονται σε σύγχυση σχετικά με την προσωπική τους ταυτότητα
- Είναι επιθετικοί ή να έχουν διαταρακτική συμπεριφορά

Τα πρόσφατα χρόνια έχει εκδηλωθεί σημαντικό ενδιαφέρον για την εκπαιδευτική επίδοση των μαθητών από μεταναστευτικές κοινότητες

/εθνοτικές μειονότητες. Έχει γίνει πολλή έρευνα γύρω από διάφορους παράγοντες που επηρεάζουν την εκπαιδευτική επίδοση και ιδιαίτερα γύρω από τον ρατσισμό στο σχολείο. Μολονότι τα επιμέρους ευρήματα των ερευνών διέφεραν μεταξύ τους, οι περισσότερες έρευνες έδειξαν ότι, γενικά μιλώντας, **οι μαθητές από μεταναστευτικές κοινότητες /εθνοτικές μειονότητες τείνουν να έχουν χαμηλότερη επίδοση από άλλα μέλη του πληθυσμού.**

Ερευνες έχουν δείξει ότι υπάρχει διαφορά στη σχολική επίδοση των μαθητών με βάση τη φυλή τους. Για παράδειγμα, ο φορέας Education Commission των Ηνωμένων Πολιτειών (ένας φορέας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης) δηλώνει ότι γενικά οι επιδόσεις των Αφροαμερικανών και των Λατινοαμερικανών μαθητών βρίσκονται στα ίδια επίπεδα με τους Καυκάσιους (Λευκούς) μαθητές στο χαμηλότερο 25% της τάξης. Ο φορέας υποστηρίζει ότι αυτή η διαφορά σχετίζεται με τις χαμηλότερες προσδοκίες των εκπαιδευτικών από τους μαθητές διαφορετικής καταγωγής, πράγμα το οποίο μπορεί να εξελιχθεί σε αυτοεκπληρούμενη προφητεία που εδράζεται σε φυλετικά στερεότυπα. Οι μαθητές με τις χαμηλότερες σχολικές επιδόσεις είναι λιγότερο πιθανό να ολοκληρώσουν το λύκειο, να συνεχίσουν τις σπουδές τους ή να παίρνουν μισθούς της μεσαίας τάξης. Ο Σύνδεσμος των Διοικητών των Σχολείων της Καλιφόρνιας (Association of California School Administrators) αναφέρει ότι όσον αφορά τα δικαιώματα του πολίτη στον 21^ο αιώνα η εξάλειψη των διαφορών στις επιδόσεις θεωρείται το πιο φλέγον ζήτημα.

[*Europe's Roma struggle with education*](#)

[*Racism Explains the Academic Achievement Gap*](#)

[*How the Stress of Racism Affects Learning*](#)

- Πώς θα μπορούσε να συμβάλει η μείωση του σχολικού ρατσισμού και στη μείωση της επιθετικότητας μεταξύ των μαθητών; Γιατί θα ήταν καλό αυτό **για τα δικά σας παιδιά**;
- Πιστεύετε ότι είναι δίκαιο να εκτίθενται μικρά παιδιά στη δυσανάλογη και καταστροφική πίεση που ασκεί ο ρατσισμός;
- Πώς θα μπορούσε να οδηγήσει ο σχολικός ρατσισμός σε κοινωνικά προβλήματα αργότερα;
- Για να μάθετε περισσότερα για ιστορίες γύρω από τον ρατσισμό και τις αντιδράσεις των ανθρώπων, ακολουθήστε το hashtag **#RaceRelated** στο Twitter. Διερευνήστε άλλα δημοφιλή hashtags σχετικά με τη φυλή και τον ρατσισμό, όπως το **#RaceEquality** και το **#FightRacism** – ή, ακόμα καλύτερα, φτιάξτε το δικό σας hashtag για να ξεκινήσετε μια συζήτηση και βρείτε τρόπους να τη διευρύνετε.

Όταν βλέπετε το παιδί σας να επηρεάζεται από την προκατάληψη

Μολονότι πιθανόν να μην υπάρχει κάποια εγγυημένη προστασία από τον ρατσισμό, τις διακρίσεις και όλες τις αρνητικές τους επιπτώσεις στα παιδιά, εμείς, ως γονείς και εκπαιδευτικοί, έχουμε μια μεγάλη ευθύνη και έναν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση αυτών των συμπεριφορών. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εξασφαλίσουν ότι ο εκφοβισμός και οι διακρίσεις δεν γίνονται με κανέναν τρόπο ανεκτά στο σχολείο διότι είναι εγγενώς προσβλητικά. Στην περίπτωση που συμβεί κάποιο περιστατικό ρατσισμού, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να παρέμβουν με σκοπό την πρόληψη – να διασφαλίσουν ότι δεν θα επαναληφθεί. Επίσης, τα θύματα θα πρέπει να έχουν ανά πάσα στιγμή πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Οι γονείς έχουν την ευθύνη να μιλούν στα παιδιά τους στο σπίτι σχετικά με τα δικά τους βιώματα – περιπτώσεις στις οποίες υπήρξαν εκείνοι θύματα διακρίσεων – και να τα διδάσκουν πώς να αντιμετωπίζουν τέτοιες καταστάσεις όταν προκύπτουν. Αν ένα παιδί έχει πέσει θύμα διακρίσεων, οι γονείς θα πρέπει να κάνουν το καλύτερο για να αποκαταστήσουν την τραυματισμένη αυτοεκτίμηση του παιδιού τους και να το βοηθήσουν να διαχειρίζεται την απόρριψη και την προκατάληψη.

Η ιστοσελίδα www.handinhandparenting.org περιγράφει τον μηχανισμό που οδηγεί σε τέτοια περιστατικά ρατσισμού ως εξής:

Ένα παιδί έχει άσχημα βιώματα, είτε εξαιτίας κάποιου ενηλίκου είτε κατά τη διάρκεια ενός απειλητικού ατυχήματος ή μιας ασθένειας. Αισθάνεται τρομοκρατημένο, αποκομμένο, αβοήθητο και ανίκανο να παλέψει για τον εαυτό του. Αυτά τα συναισθήματα αρχίζουν να αναπτύσσονται με αφορμή μικρά περιστατικά, όπως το να μην πετύχει την μπάλα στο μπέιζμπολ, να χάσει το ταπεράκι με το φαγητό του ή να ακούσει έναν καβγά μεταξύ των γονιών του. Οι φόβοι του το κάνουν

να αποσύρεται κάποιες φορές, ενώ άλλες φορές αυτοί οι φόβοι το κάνουν επιθετικό και θυμωμένο.

Όταν ένα παιδί γίνεται μάρτυρας του ρατσισμού, τρομοκρατείται. Ο ρατσισμός επικάθεται σε φόβους που έχουν κλονίσει την εμπιστοσύνη του παιδιού στον εαυτό του και σε άλλους, όπως μια επιμόλυνση εισβάλλει σε μια ανοιχτή πληγή. Το παιδί δεν νιώθει αρκετά καλό ή αρκετά δυνατό για να απορρίψει τη ρατσιστική κακομεταχείριση και να διαμαρτυρηθεί εναντίον της. Έτσι τα λόγια, ο τόνος της φωνής και η εχθρική στάση χαράσσονται στο μυαλό του, μαζί με μια νέα δόση φόβου.

Αν το παιδί είναι έγχρωμο, οι φόβοι του έχουν ανοίξει την πόρτα του μυαλού του ώστε να μπουν τα ρατσιστικά λόγια και στερεότυπα και να γίνουν μέρος του τρόπου που σκέφτεται για τον εαυτό του και τον λαό του. Όταν νιώθει αναστατωμένο, αποκομμένο, φοβισμένο ή θυμωμένο θα πιστεύει το ρατσιστικό μήνυμα. Ένα έγχρωμο παιδί που νιώθει αναστατωμένο μπορεί να αναλάβει και τον ρόλο του καταπιεστή, στοχοποιώντας είτε τον εαυτό του είτε άλλα έγχρωμα παιδιά.

Οι φόβοι ενός λευκού παιδιού το κάνουν επίσης ευάλωτο στην υιοθέτηση ρατσιστικών στάσεων, λόγων και στερεοτύπων. Όταν ένα λευκό παιδί αισθάνεται αποκομμένο, φοβισμένο ή αποσυνδεδεμένο, προσπαθεί να ξεφύγει από αυτά τα συναισθήματα υιοθετώντας τον ρόλο του καταπιεστή από τον οποίο έχει τρομοκρατηθεί. Η ένταση των ενεργειών του αντανακλά το βάθος των φόβων που είχε το παιδί προτού δει ένα περιστατικό ρατσισμού και δώσει ρατσιστική διάσταση στους φόβους του.

Η ιστοσελίδα αυτή απαριθμεί επίσης σημαντικά πράγματα που μπορούν να κάνουν οι γονείς. Το να ακούν τα παιδιά τους προσεκτικά είναι υψίστης σημασίας ώστε να μπορούν να αναρρώσουν από τους φόβους και τις ανησυχίες τους, όποιες κι αν είναι αυτές.

Όταν ένα παιδί έχει πληγωθεί στην επαφή του με ένα άλλο παιδί, είτε το περιστατικό περιλάμβανε ρατσισμό είτε όχι, και τα δύο παιδιά έχουν την ανάγκη να μιλήσουν για ό,τι συνέβη και να τους επιτραπεί να κλάψουν, να θυμώσουν ή να ξεσπάσουν. Υποστηρίξτε την έμφυτη αντίληψη του παιδιού σας ότι νοιάζεστε και ότι οι άνθρωποι κατά βάθος είναι καλοί με εκφράσεις όπως: «Μπορείς να το κουβεντιάσεις μαζί της». «Τι θέλεις να της πεις;» «Πώς ένιωσες για αυτό;» «Λυπάμαι πολύ που τσακωθήκατε – είστε και οι δύο τόσο καλά παιδιά». «Ας τον τερματίσουμε εδώ τον θυμό, έτσι ώστε να μη θυμώνεις συνέχεια μαζί της». «Θα σε βοηθήσω να μιλήσεις μαζί της σε λίγο, όταν θα είσαι έτοιμη».

Μην υποθέτετε ότι πρόκειται για περιστατικό ρατσισμού απλώς και μόνο επειδή χρησιμοποιήθηκε ένα ρατσιστικό επίθετο ή επειδή τα παιδιά που συγκρούστηκαν είναι από διαφορετικές φυλές. Είναι πολύ καλύτερο για τα παιδιά να τα αντιμετωπίζουμε ως άτομα και όχι ως μέλη μιας φυλετικής ομάδας. Τα παιδιά δεν αντιλαμβάνονται τη φυλετική ταυτότητα πριν την ηλικία των 8 έως 10 ετών. Ακόμα και τότε, το αντίδοτο στον ρατσισμό είναι να βλέπετε και να νοιάζεστε το άτομο.

Υποδυθείτε μια κατάσταση στην οποία το παιδί σας θα έχει την ευκαιρία να έχει το πάνω χέρι στο παιδί που το πλήγωσε. Ο μαξιλαροπόλεμος μπορεί να βοηθήσει πολύ το παιδί σας να αναλάβει παίζοντας έναν δυναμικό ρόλο και να υπερασπίζεται τον εαυτό του. Μην σας απασχολούν οι «κακές» λέξεις και τα επίθετα όταν του δίνετε αυτόν τον χρόνο να ξεδώσει. Δείτε τι μπορείτε να κάνετε για να προκαλέσετε γέλιο. Όταν τα παιδιά γελούν ενώ βρίσκονται στον ρόλο του ισχυρού, αποδεσμεύονται από τους φόβους τους και ανακτούν την αίσθηση της σύνδεσης μαζί σας. Προτού μπορέσουν να εμπιστευτούν οποιονδήποτε άλλον στον κόσμο έχουν ανάγκη να γνωρίζουν ότι εσείς νοιάζεστε για αυτά.

- Πώς πιστεύετε ότι νιώθει ένας νταής όταν εξευτελίζει κάποιον;
- Πιστεύετε ότι μπορείτε να κάνετε έναν νταή να καταλάβει τα αισθήματα των άλλων; Γιατί απαντάτε έτσι;
- Πώς αντιμετωπίζουν οι ενήλικες τον εκφοβισμό στο σχολείο ή στην τοπική κοινωνία; Έχετε δει ενήλικες να γυρίζουν το κεφάλι και να κοιτάζουν από την άλλη; Έχετε δει ενήλικες να παρεμβαίνουν για να προλάβουν ή να σταματήσουν τον εκφοβισμό; Τι έκαναν;
- Τι μπορούν να κάνουν τα νεαρά άτομα για να προλάβουν ή να σταματήσουν τον εκφοβισμό; Κατονομάστε τρία πράγματα που θα μπορούσατε να κάνετε για να εκτονώσετε ένα περιστατικό εκφοβισμού.
- Πιστεύετε ότι έχετε εκφοβίσει ποτέ κάποιον; Αν ναι, πώς σταματήσατε; Τι σας έκανε να θέλετε να εκφοβίσετε ξανά κάποιον;

[Ρατσισμός και ξενοφοβία στη ζυμαροχώρα](#)

[Tips For Teaching Kids About Racism](#)

[Fair Play booklet on talking to children about prejudice](#)

Διαχείριση της προκατάληψης στα παιδιά

Σκεφτείτε γύρω από τις ακόλουθες ερωτήσεις – δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις. Η άσκηση αυτή έχει σκοπό να εφαρμόσετε στην πράξη τα όσα μάθετε έως τώρα.

1. Τι μπορεί να κάνει ένα νεαρό άτομο για να προλάβει ή να σταματήσει τον εκφοβισμό (bullying); Απαριθμήστε 3 πράγματα που θα μπορούσε να κάνει για να εκτονώσει ένα περιστατικό εκφοβισμού.

2. Τι μπορείτε να απαντήσετε στο παιδί σας αν σας πει: «Ο μπαμπάς του Τάκη λέει ότι οι γύφτοι πάντα κλέβουν»;

Όταν η ζωή σου δίνει ένα λεμόνι ξεφλούδισέ το

Η ιστοσελίδα www.adl.org προτείνει μια καλή δραστηριότητα αν παρατηρήσετε ότι η ομιλία ή η συμπεριφορά των παιδιών σας επηρεάζεται από την προκατάληψη:

Πιστεύουμε συχνά ότι το να διδάξουμε τα παιδιά μας για τη διαφορετικότητα είναι χρονοβόρο και δύσκολο. Όπως όμως δείχνει η παρακάτω άσκηση, μπορεί να είναι τόσο εύκολο όσο το να ξεφλουδίσετε ένα λεμόνι:

Μαζέψτε μερικά μικρά παιδιά και δώστε τους λεμόνια, ένα λεμόνι σε κάθε παιδί. Πείτε τους να «γνωριστούν με το λεμόνι τους». Τα παιδιά θα εξετάσουν τα λεμόνια τους – θα τα μυρίσουν, θα τα αγγίξουν, θα τα πετάξουν στον αέρα και θα τα στριφογυρίσουν. Μετά από λίγα λεπτά πάρτε τα λεμόνια και βάλτε τα σε ένα μεγάλο καλάθι. Ζητήστε μετά από τα παιδιά να βρουν το λεμόνι τους από τον σωρό. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα περισσότερα αναγνωρίζουν αμέσως το λεμόνι τους. Μερικά μάλιστα προσπαθούν και να το προστατέψουν.

Στη συνέχεια, ζητήστε από τα παιδιά να περιγράψουν πώς αναγνώρισαν το λεμόνι τους. Οι απαντήσεις πάντα ποικίλλουν. «Το λεμόνι μου ήταν μεγάλο», μπορεί να πει το ένα. «Το λεμόνι μου ήταν τέλειο», λέει το άλλο. Ένα άλλο πάλι λέει «το λεμόνι μου είχε γρατζουνιές και χτυπήματα». Έτσι ξεκινάει μια συζήτηση για το πώς μοιάζουν οι άνθρωποι με τα λεμόνια – διαφορετικά μεγέθη, διαφορετικά σχήματα, διαφορετικές χρωματικές αποχρώσεις, διαφορετικές «γρατζουνιές και χτυπήματα».

Αφού συζητήσετε αυτές τις σκέψεις, ξαναμαζέψτε τα λεμόνια. Αυτή τη φορά ξεφλουδίστε τα και ξαναβάλτε στα στο καλάθι χωρίς την προστατευτική τους φλούδα. Πείτε στα παιδιά να ξαναβρούν το λεμόνι τους. Οι αντιδράσεις των παιδιών όταν αντιμετωπίζουν αυτή την πρόκληση είναι πάντα απολαυστικές. «Μα όλα τα λεμόνια φαίνονται

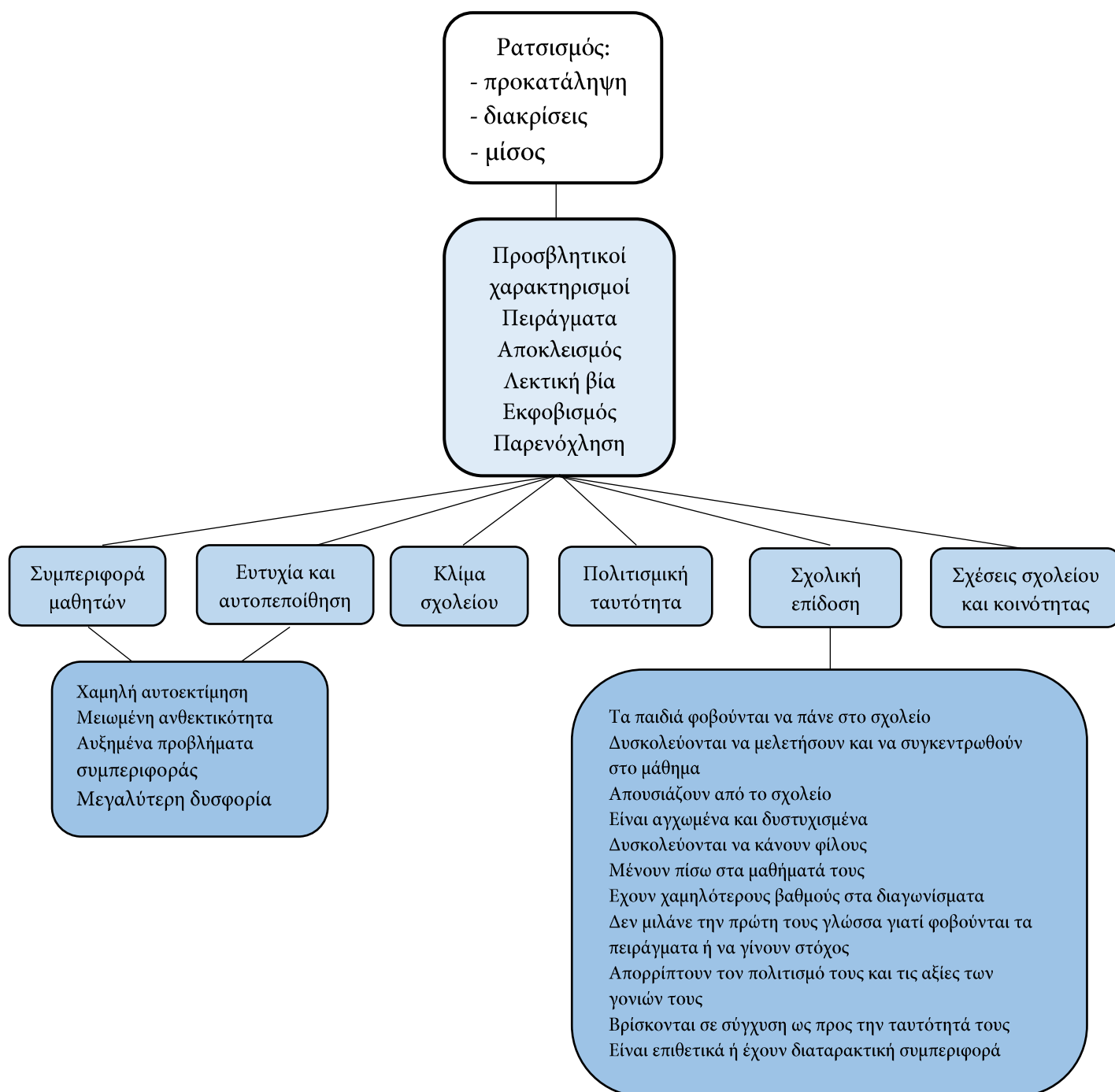
ίδια!» αναφωνούν. Έτσι ανοίγει ο δρόμος για να συζητήσετε πώς οι άνθρωποι, όπως τα λεμόνια, είναι ουσιαστικά ίδιοι μέσα τους.

Μολονότι μπορεί να χρειαστούν μόνο 15 λεπτά και λίγα λεμόνια για να διδάξετε μικρά παιδιά για τη διαφορετικότητα, απαιτείται συνειδητή προσπάθεια και προσοχή για μια ζωή για να βεβαιωθείτε ότι θυμούνται το μάθημα. Ως γονείς και ενήλικα μέλη της οικογένειας πρέπει να δεσμευτούμε για αυτό.

[Εδώ](#) μπορείτε να βρείτε μερικές ακόμα στρατηγικές για να διδάξετε τα παιδιά σας γύρω από την προκατάληψη και τη μεροληψία.

Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 3

Προτεινόμενες ομαδικές δραστηριότητες

Δραστηριότητα 1: Δες τη διαφήμιση

Γνωρίζατε ότι η εταιρεία καλλυντικών CoverGirl υπέγραψε το πρώτο της συμβόλαιο με μαύρο μοντέλο μόλις το 1992; Η ανάλυση των διαφημίσεων είναι ένας εξαιρετικός τρόπος για να μάθουν να αναγνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι τα στερεότυπα, τον ρατσισμό και τον σεξισμό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι μια διαφημιστική καμπάνια της Dove το 2017 που φαινόταν να εξισώνει το λευκό δέρμα με την καθαριότητα. Το Πανεπιστήμιο Ball State προτείνει τη μελέτη ορισμένων διαφημίσεων και παρέχει κατευθύνσεις για τη συζήτηση:

[Advertisement analysis activity](#)

Δραστηριότητα 2: Film Festival

Ο οργανισμός George Lucas Educational Foundation έχει φτιάξει μια λίστα από σύντομα βίντεο για να πυροδοτήσει τη συζήτηση γύρω από τον ρατσισμό και τις αντιλήψεις. Περιλαμβάνει μια διαφωτιστική άσκηση που έκανε ένας καθηγητής λυκείου για να διδάξει τους μαθητές του γύρω από το τι σημαίνει να είναι κάποιος προνομιούχος, χρησιμοποιώντας μόνο μπάλες από τσαλακωμένο χαρτί και έναν κάδο απορριμμάτων.

[Συζήτηση γύρω από τον ρατσισμό και τα στερεότυπα](#)

Δραστηριότητα 3: Χαρακτηρισμοί

Η ιστοσελίδα [ASCD In Service](#) προτείνει μια ενδιαφέρουσα δραστηριότητα που μπορείτε να κάνετε με τους εκπαιδευόμενους ή με τα παιδιά σας στο σχολείο. Ζητήστε από τους εκπαιδευόμενους να κοιτάξουν τις φωτογραφίες διαφορετικών ανθρώπων (π.χ. ένα άτομο που συμμετέχει σε παρέλαση ομοφυλοφίλων, ένας γκοθός έφηβος ή κάποιος

που το λείπουν τα δόντια) και ζητήστε τους να χαρακτηρίσουν τις φωτογραφίες με βάση τις πρώτες τους εντυπώσεις. Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να ανακαλύψουν πώς οι προκαταλήψεις κατευθύνουν τη σκέψη τους. Ζητήστε από τους εκπαιδευόμενους να διαβάσουν τους χαρακτηρισμούς που έγραψαν και χρησιμοποιήστε το ως έναυσμα για συζήτηση.

Δραστηριότητα 4: Ιστορίες

Ανάγνωση ιστοριών

Μοιράστε τις 4 ιστορίες [First Encounters With Racism](#) στους εκπαιδευόμενους. Βάλτε τους εκπαιδευόμενους που διαβάζουν την ίδια ιστορία να καθίσουν μαζί και δώστε στην κάθε ομάδα 10-15 λεπτά να διαβάσουν σιωπηλά την ιστορία που τους έχει δοθεί. *Σημείωση: Πιθανόν να χρειαστεί να μεταφράσετε πρώτα τις ιστορίες στα ελληνικά.*

Ερωτήσεις για συζήτηση

Αφού διαβάσουν σιωπηλά τις ιστορίες, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις ερωτήσεις που φαίνονται παρακάτω για να κάνουν μια σύντομη ομαδική συζήτηση. Στη συνέχεια ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα θα αναφέρει σε ολόκληρη την τάξη τι διάβασαν και θα μοιραστούν ορισμένες σκέψεις γύρω από τις ερωτήσεις. Ενώ οι εκπαιδευόμενοι ακούν την έκθεση των άλλων ομάδων, μπορούν να συνεχίσουν να καταγράφουν λέξεις, φράσεις και συναισθήματα.

Ιστορία 1: Ο αστυνομικός στο κατόπι του

- Τι συνέβη στον Riley και ποια ήταν η αντίδρασή του;
- Πώς νιώθετε προσωπικά για αυτή την ιστορία;
- Πώς ήταν προετοιμασμένος ο Riley για αυτή τη συνάντηση με τον αστυνομικό;

- Γιατί λέει ο Riley ότι στην δική του κοινότητα βλέπουν τους αστυνομικούς συνήθως ως απειλή και όχι ως φίλους;
- Τι επίδραση πιστεύετε ότι έχει σε αυτόν το γεγονός ότι πρέπει να «προετοιμάζεται»;

Ιστορία 2: Ένα ρατσιστικό σχόλιο

- Τι συνέβη στην Marianne και ποια ήταν η αντίδρασή της;
- Πώς νιώθετε προσωπικά για αυτή την ιστορία;
- Γιατί πιστεύετε πως η Marianne δεν εξεπλάγη αρχικά όταν άκουσε να την προσβάλουν;
- Τι εννοεί η Marianne όταν λέει πως στην πολιτεία της Ουάσιγκτον υπάρχει ένα «λιγότερο εμφανές» είδος ρατσισμού;
- Πώς άρχισε να σκέφτεται διαφορετικά η Marianne τις επαφές της με λευκούς συμμαθητές όταν μετακόμισε σε μια πόλη με περισσότερους αμερικανοασιάτες;

Ιστορία 3: Μάθημα από το νηπιαγωγείο

- Τι συνέβη στην Maya και ποια ήταν η αντίδρασή της;
- Πώς νιώθετε προσωπικά για αυτή την ιστορία;
- Γιατί πιστεύετε ότι ο πατέρας της Maya άρχισε να της μιλάει για φυλετικά ζητήματα και τον ρατσισμό όταν ήταν 5 ετών;
- Γιατί νιώθει η Maya ότι πρέπει να επιλέξει μια φυλή και να απορρίψει μια άλλη στον τρόπο που αυτοπροσδιορίζεται;
- Πώς πιστεύετε ότι επηρέασε αυτό διαφορετικά τη Maya ως άτομο που ανήκει σε δύο φυλές από ό,τι θα μπορούσε να επηρεάσει κάποιον που ανήκει σε μία μόνο φυλή ή έχει διαφορετική φυλετική ταυτότητα;

Ιστορία 4: Αυτό που θα ήθελα να πω

- Τι συνέβη στον Jose και ποια ήταν η αντίδρασή του;
- Πώς νιώθετε προσωπικά για αυτή την ιστορία;
- Πώς γνώριζαν ο Jose και ο φίλος του ότι το λευκό ζευγάρι μιλούσε για αυτούς;
- Ποιες ήταν ορισμένες δυσκολίες που αντιμετώπισε ο Jose στο ταξίδι του και γιατί εύχεται να το γνώριζε αυτό το λευκό ζευγάρι;
- Γιατί πιστεύετε πώς ο Jose είπε ότι δεν είχε νιώσει τι σημαίνει διάκριση προτού έρθει στις Ηνωμένες Πολιτείες;

Ομαδική συζήτηση

Αφού παρουσιάσει κάθε ομάδα την έκθεσή της για την ιστορία που διάβασε, περιλάβετε όλη την τάξη σε μια ομαδική συζήτηση με τη βοήθεια των ακόλουθων ερωτήσεων:

- Αφού διαβάσατε και ακούσατε αυτές τις ιστορίες, τι ξεχωρίζετε;
- Τι σκεφτόσασταν και τι νιώθατε όταν διαβάζατε την ιστορία σας ή όταν ακούγατε τους άλλους να μιλούν για την ιστορία που διάβασαν;
- Ποια είναι μερικά κοινά θέματα;
- Τι μάθατε το οποίο δεν γνωρίζατε προηγουμένως;
- Ηρθε κάτι σε αντίθεση με αυτό που γνωρίζατε ή νομίζατε πως γνωρίζατε;
- Πώς επηρεάστηκαν τα άτομα από τα βιώματα του ρατσισμού που είχαν;
- Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν οι επιδράσεις αυτές;

- Σε αυτές τις ιστορίες ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στον διαπροσωπικό ρατσισμό (ατομικές πράξεις μεροληψίας, μικροψυχίας ή αποκλεισμού) και τον συστημικό ρατσισμό (πολιτικές και πρακτικές που υποστηρίζονται από την εξουσία και ωφελούν ορισμένους, ενώ φέρνουν άλλους σε μειονεκτική θέση);
- Πώς αλλάζει ο κάθε άνθρωπος όταν βιώνει τον ρατσισμό;

Βιβλιογραφία και δικτυογραφία

- Blogger, I. G. (n.d.). Six Classroom Activities to Spark Discussion of Racism and Privilege. Retrieved from <http://inservice.ascd.org/six-classroom-activities-to-spark-discussion-of-racism-and-privilege/>
- Connie.kwan. (2017, October 04). About racism. Retrieved from <https://itstopswithme.humanrights.gov.au/about-racism>
- Inoculating Our Children Against Racism. (n.d.). Retrieved from <https://www.handinhandparenting.org/article/inoculating-our-children-against-racism/>
- Nott, L. (2013). Racism Takes a Toll on Kids' Mental Health, Study Finds. Retrieved from <https://www.elementsbehavioralhealth.com/news-and-research/racism-takes-a-toll-on-kids-mental-health-study-finds/>
- Self Esteem in Children of Color. (n.d.). Retrieved from <https://www.bcadoption.com/resources/articles/self-esteem-children-color>
- Spiegler, J. (2017, September 27). First Encounters With Race and Racism: Teaching Ideas for Classroom Conversations. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2017/09/27/learning/lesson-plans/first-encounters-with-race-and-racism-teaching-ideas-for-classroom-conversations.html>
- Talking to Young Children about Bias and Prejudice. (n.d.). Retrieved from <https://www.adl.org/education/resources/tools-and-strategies/talking-to-young-children-about-prejudice>
- Valtakunnallinen rasisminvastaisen viikon kampanjaa. (n.d.). Retrieved from <https://www.eirasismille.fi/asennetalkoot>
https://rednet.punainenristi.fi/system/files/page/Racism%20Quizz_0.pdf

Πηγές των εικόνων του κεφαλαίου

- Σελίδα 64: https://c1.staticflickr.com/9/8596/15971145441_b1b5c87049_b.jpg
- Σελίδα 78: Μεταφρασμένο από <https://www.thebeijinger.com/blog/2018/03/17/beijing-cartoonist-wins-recognition-abroad-bridging-east-west-culture-gap>
- Σελίδα 81: <http://eanews.ru/files/2017/04/03/plaksa.jpg>
- Σελίδα 86: <https://www.pediatricsoffranklin.com/resources-and-education/pediatric-care/tips-help-kids-handle-bullies/>

Τι έμαθα;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 1: Ο ρατσισμός και τα σημάδια του

Ακολουθούν 5 δηλώσεις. Αποφασίστε αν είναι σωστές ή λάθος. Αν πιστεύετε ότι είναι λάθος, σκεφτείτε γιατί.

- 3. Ο ρατσισμός εκφράζεται πάντοτε με βία, κακοποίηση ή παρενόχληση.**

Σωστό ή λάθος;

- 4. Δεν είναι κάθε εκδήλωση ρατσισμού απροκάλυπτη και εμφανής, μπορεί να είναι συγκαλυμμένη.**

Σωστό ή λάθος;

- 5. Ο ρατσισμός δεν επηρεάζει τη σχολική επίδοση.**

Σωστό ή λάθος;

- 6. Οι εκπαιδευτικοί και άλλα μέλη του προσωπικού του σχολείου μπορεί να υποστούν ρατσισμό μέσω παρενόχλησης, κακοποίησης ή ρατσιστικών στερεοτύπων από μαθητές ή συναδέλφους.**

Σωστό ή λάθος;

- 7. Ως ρατσισμός μπορεί να οριστεί κάθε φραγμός που εμποδίζει τους ανθρώπους να απολαμβάνουν ισότητα και αξιοπρέπεια λόγω της φυλής τους.**

Σωστό ή λάθος;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 2: Αναγνώριση της προκατάληψης

Στις 4 ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής που ακολουθούν διαβάστε προσεκτικά την εισαγωγική δήλωση ή ερώτηση και επιλέξτε τη σωστή απάντηση. Μόνο μία επιλογή είναι σωστή για κάθε ερώτηση.

- 1. Ένα έγκλημα που διαπράττεται εις βάρος ενός ατόμου ή μια ομάδας ανθρώπων και υποκινείται από προκατάληψη ή μίσος για την υποτιθέμενη ή πραγματική εθνοτική καταγωγή ή εθνικότητα του θύματος, για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του ή τα πιστεύω του, τον σεξουαλικό του προσανατολισμό, την έμφυλη ταυτότητα ή έκφρασή του, ή για την αναπηρία του, αποτελεί:**
 - α) Συστημικό ρατσισμό
 - β) Έγκλημα μίσους
 - γ) Διάκριση εις βάρος υφιστάμενου
- 2. Ποιο από τα παρακάτω αποτελεί παράδειγμα δομικού ρατσισμού;**
 - α) Αρνητική ομιλία
 - β) Νομοθεσία που κάνει διακρίσεις
 - γ) Το να είναι κάποιος εναντίον του Ισλάμ
- 3. Η ονομασία που δίνεται στην νοοτροπία που χωρίζει τους ανθρώπους σε διαφορετικές φυλετικές ομάδες και η οποία δημιουργεί και συντηρεί μια ιεραρχία εθνοτικών ομάδων στην κοινωνία, καθώς και δομές και λειτουργίες που ενισχύουν τις διαιρέσεις.**
 - α) Φυλετικοποίηση
 - β) Εθνοτικοποίηση
 - γ) Και τα δύο είναι σωστά
- 4. Τις τελευταίες δεκαετίες έχει υπάρξει μια ουσιώδης μετατόπιση στην αντίληψη του όρου «ρατσισμός»:**
 - α) Από τον «πολιτισμικό» ρατσισμό στον «βιολογικό» ρατσισμό
 - β) Από τον «βιολογικό» ρατσισμό στον «συμπεριφορικό» ρατσισμό
 - γ) Από τον «βιολογικό» ρατσισμό προς τον «πολιτισμικό» ρατσισμό

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 3: Επίδραση του ρατσισμού και της προκατάληψης στην αυτοεκτίμηση, την αυτοαντίληψη και τη σχολική επίδοση των παιδιών

Ακολουθούν 6 δηλώσεις. Αποφασίστε αν είναι σωστές ή λάθος. Αν πιστεύετε ότι είναι λάθος, σκεφτείτε γιατί.

Οι μαθητές που βιώνουν ρατσισμό:

1. Μπορεί να φοβούνται να πάνε στο σχολείο

Σωστό ή λάθος;

2. Δεν δυσκολεύονται να κάνουν φίλους

Σωστό ή λάθος;

3. Δεν δυσκολεύονται να μελετήσουν και να συγκεντρωθούν στην τάξη

Σωστό ή λάθος;

4. Μπορεί να εγκαταλείψουν το σχολείο

Σωστό ή λάθος;

5. Δεν θα έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στην υγεία τους όπως κατάθλιψη και άγχος

Σωστό ή λάθος;

6. Μπορεί να έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση και μειωμένη ανθεκτικότητα

Σωστό ή λάθος;

[Δείτε εδώ](#) το φύλλο απαντήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

Τι θα μάθω;

Σε αυτό το κεφάλαιο θα μάθετε για ορισμένες προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζουν συχνά οι ΜΠΓ στην καινούρια τους χώρα και ιδιαίτερα:

- Ποιες είναι αυτές οι προκλήσεις και ΓΙΑΤΙ αποτελούν πρόκληση για τους ΜΠΓ;
- Τι συνεπάγονται αυτές οι προκλήσεις για τις οικογένειες των μεταναστών και προσφύγων και πώς θα μπορούσε κάποιος να προσφέρει βοήθεια ή υποστήριξη
- Κοινές προκλήσεις, ευκαιρίες και δυνατότητες για όλους τους γονείς
- Πώς οι γονείς μπορούν να συνεργάζονται για την επιδίωξη κοινών στόχων και συμφερόντων

Γιατί είναι σημαντικό;

Συχνά οι ντόπιοι γονείς θεωρούν ορισμένες συμπεριφορές, απόψεις, ερωτήσεις ή προβλήματα των ΜΠΓ παράξενες ή δυσκολεύονται να τις κατανοήσουν. Γιατί θα μπορούσε να αποτελεί κάτι πρόβλημα για έναν ΜΠΓ όταν δεν αποτελεί πρόβλημα για τους ντόπιους γονείς; Γιατί είναι τόσο διαφορετικοί οι ΜΠΓ μερικές φορές;

Η κατανόηση αυτών των ερωτήσεων και η γνώση των ειδικών περιστάσεων που αντιμετωπίζουν συχνά οι ΜΠΓ θα σας βοηθήσει να επικοινωνείτε μαζί τους πιο ουσιαστικά και πιο εποικοδομητικά. Υποστηρίζοντας τους ΜΠΓ στην προσπάθειά ένταξής τους στη νέα τους

χώρα θα βοηθήσετε και τα παιδιά τους να ενταχθούν στη σχολική ζωή πιο εύκολα και γρήγορα.

Σε όλο τον κόσμο οι γονείς θέλουν να κάνουν το καλύτερο για τα παιδιά τους. Πολλοί γονείς θέλουν τα παιδιά τους «να έχουν μια καλύτερη ζωή και ένα καλύτερο μέλλον». Μερικοί γονείς μάλιστα μεταναστεύουν για να πετύχουν αυτόν τον στόχο. Όταν συνεργάζονται οι γονείς μεταξύ τους μπορούν να πετύχουν περισσότερα: για τον εαυτό τους, για τις οικογένειές τους και – το σημαντικότερο – για τα παιδιά τους. Αυτό το κεφάλαιο δείχνει πώς!

«Όταν συνεργαζόμαστε σε τοπικό επίπεδο μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα ο ένας τον άλλον σε παγκόσμιο επίπεδο!»

Γιατί αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ ιδιαίτερες προκλήσεις;

Φανταστείτε: Μόλις φτάσατε στη χώρα που θα είναι το νέο σας σπίτι. Δεν ήρθατε για διακοπές ούτε για μια σύντομη επαγγελματική υποχρέωση. Έχετε σκοπό να μείνετε εκεί για πολύ καιρό, να ζήσετε εκεί με την οικογένειά σας.

Ποιο θα ήταν το πρώτο πράγμα που θα κάνατε (το πιο σημαντικό) και ποιο το τελευταίο (το λιγότερο σημαντικό) μετά την άφιξή σας στη νέα σας χώρα; Κατατάξτε τις ακόλουθες δραστηριότητες σύμφωνα με τις δικές σας προτεραιότητες:

Να βρω δουλειά – να αγοράσω κάτι να φάω – να βρω σπίτι – να βρω σχολείο για τα παιδιά μου – να δηλώσω την παρουσία μου στις δημόσιες αρχές – να ανοίξω τραπεζικό λογαριασμό – να βγάλω ασφάλεια υγείας – να μάθω την καινούρια γλώσσα – να βρω το κατάλληλο μέρος να μείνω (περιοχή, πόλη, γειτονιά) – να αγοράσω αυτοκίνητο – να βρω έναν τόπο λατρείας της θρησκείας μου – να επισκεφτώ φίλους – να εγγραφώ σε έναν τοπικό σύλλογο – να αναζητήσω συμπατριώτες μου – να βρω ένα μέρος όπου νιώθω ασφαλής – να αθληθώ σε μια τοπική ομάδα – να επιδιώξω περαιτέρω εκπαίδευση σε κάποια σχολή, κέντρο κατάρτισης ή πανεπιστήμιο – να χαιρετήσω τους ντόπιους γείτονές μου – να προσπαθήσω να κατανοήσω πώς λειτουργεί η κοινωνία υποδοχής – ...

Προσθέστε όσες δραστηριότητες θέλετε στον κατάλογο, ανάλογα με τα όσα θα θέλατε να κάνετε στη νέα χώρα. Κατατάξτε τα με βάση τη σπουδαιότητά τους για εσάς.

Αφού ολοκληρώσετε την άσκηση, σκεφτείτε: Ήταν πάντα εύκολο να αποφασίσετε τι είναι πιο σημαντικό και τι λιγότερο; Υπήρχαν κάποια πράγματα που τα θεωρήσατε εξίσου σημαντικά;

Η άφιξη σε μια νέα χώρα είναι σύνθετη και περίπλοκη δοκιμασία και οι ΜΠΓ αντιμετωπίζουν περίπλοκες καταστάσεις στις οποίες πρέπει να προσαρμοστούν, πράγμα φυσιολογικό. Οι ΜΠΓ πρέπει να μάθουν πώς

Υπάρχουν δύο κύριες ομάδες αλλοδαπών γονέων: εκείνοι που πήραν την απόφαση να μεταναστεύσουν σε μια νέα χώρα επειδή προσπαθούν να εξασφαλίσουν μια καλύτερη ζωή για τον εαυτό τους και τα παιδιά τους από αυτήν που θα ήταν εφικτή στη χώρα καταγωγής τους (μετανάστες) και εκείνοι που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους λόγω πολέμου, κάποιας κρίσης, κοινωνικών διακρίσεων ή άλλης αιτίας πέρα από τον έλεγχό τους (πρόσφυγες). Και οι δύο ομάδες αντιμετωπίζουν τις ίδιες δυσκολίες στις χώρες όπου πηγαίνουν. Η δεύτερη ομάδα που αναγκάστηκε να φύγει μπορεί να υποφέρει επίσης από ψυχολογικά τραύματα και μετατραυματικό στρες.

Τώρα σκεφτείτε και δραστηριοποιηθείτε!

Γνωρίζετε κάποιον μετανάστη ή πρόσφυγα γονέα; Αν ναι, ρωτήστε τον για την προσωπική του ιστορία. Πώς ήρθε στη χώρα σας και γιατί; Τι τους λείπει από τη χώρα τους; Τι τους αρέσει εδώ;

Εναλλακτικά, αναρωτηθείτε: Αν αφήνατε τη χώρα σας, τι θα σας έλειπε περισσότερο; Πώς φαντάζεστε ότι θα νιώθατε;

Πώς βλέπουμε τους ΜΠΓ; Τι στερεότυπα έχουμε;

Τι συμβαίνει όταν συναντάμε άλλους ανθρώπους για πρώτη φορά; Τις περισσότερες περιπτώσεις, σχηματίζουμε μια πρώτη εντύπωση με βάση την εμφάνισή τους, τα ρούχα που φοράνε, τον τρόπο που μιλάνε, ακόμα και το πώς κινούνται, γελούν ή κινούνται.

Πολύ συχνά έχουμε κάποιες απόψεις για τους άλλους, οι οποίες συχνά συνδέονται με το πολιτισμικό μας υπόβαθρο. Σε πολλές περιπτώσεις το πώς νομίζουμε ότι «συμπεριφέρονται οι άνθρωποι» έχει να κάνει με απόψεις που έχουμε σχηματίσει εκ των προτέρων – με άλλα λόγια, στερεότυπα.

Μερικές φορές μπορεί να συμβεί ως ντόπιοι γονείς να παρατηρούμε ορισμένες συμπεριφορές στους ΜΠΓ και να απορούμε γιατί συμπεριφέρονται με τον συγκεκριμένο τρόπο. Θυμάστε σίγουρα περιπτώσεις στις οποίες οι ΜΠΓ αντέδρασαν διαφορετικά από ό,τι αναμένατε ή από ό,τι θα αντιδρούσατε εσείς ως ντόπιος.

Ας κάνουμε μια σύντομη άσκηση:

Για αρχή, ρίξτε μια ματιά στα παρακάτω ερωτήματα και σκεφτείτε πόσο συχνά συναντήσατε αυτό το φαινόμενο ή αναρωτηθήκατε και εσείς το ίδιο κατά τις επαφές σας με ΜΠΓ στο σχολείο, στην εργασία ή αλλού:

«Γιατί δεν έρχονται ποτέ στις συναντήσεις που διοργανώνει το σχολείο και στις συναντήσεις γονέων;»

«Γιατί πάνε στον γιατρό τόσο συχνά;»

«Γιατί έχουν μερικές φορές πολύ υψηλές προσδοκίες και άλλες φορές καθόλου;»

«Γιατί δεν επιτρέπουν στα παιδιά τους να πάνε στις σχολικές εκδρομές μαζί με τα άλλα παιδιά;»

«Γιατί δε μαθαίνουν οι ξένοι γονείς τη γλώσσα μας πιο γρήγορα;»

«Γιατί κάνουν τόσες ερωτήσεις για κοινωνικές υπηρεσίες και τρόπους να λάβουν βοήθεια;»

«Γιατί δεν έρχονται όταν τους προσκαλούμε;»

Προσπαθήστε να βρείτε τις απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα με βάση τη δική σας οπτική γωνία.

Δείτε τώρα μερικές πιθανές απαντήσεις και εξηγήσεις σύμφωνα με έρευνες που έχουν γίνει για ΜΠΓ σε διάφορες χώρες της ΕΕ:

«Γιατί δεν έρχονται ποτέ στις συναντήσεις που διοργανώνει το σχολείο και στις συναντήσεις γονέων;»

Σε πολλές χώρες του κόσμου οι γονείς δεν παίζουν κάποιο σημαντικό ρόλο στο σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι είναι συνήθως δημόσιοι υπάλληλοι, έχουν εξ ολοκλήρου την ευθύνη για το τι συμβαίνει στο σχολείο. Δεν αναμένεται από τους γονείς να παρεμβαίνουν στη σχολική ζωή. Στις ευρωπαϊκές χώρες ωστόσο, πολλά εκπαιδευτικά συστήματα αναμένουν από τους γονείς να έχουν έναν πιο ενεργό και συμμετοχικό ρόλο. Οι ΜΠΓ ενδεχομένως να μην είναι εξοικειωμένοι με κάτι τέτοιο. Μπορεί να φοβούνται ότι κάνουν κάτι κακό αν παρακολουθούν μια συνάντηση στο σχολείο.

«Γιατί πάνε τόσο συχνά στον γιατρό;»

Η μετανάστευση από μόνη της προκαλεί άγχος. Συχνά αυτό το άγχος οδηγεί στην εκδήλωση προβλημάτων υγείας μετά το πέρας της αγχωτικής περιόδου. Τέτοιου είδους προβλήματα μπορεί να περιλαμβάνουν πόνους στο στομάχι, πεπτικά προβλήματα, πονοκεφάλους, ημικρανίες, δερματικά εξανθήματα, προβλήματα με τον ύπνο, γυναικολογικά προβλήματα και πολλά άλλα. Όταν οι άνθρωποι εξαναγκάζονται να φύγουν από τη χώρα τους και όταν έχουν υποστεί βία, μπορεί να εμφανιστούν σοβαρότερα προβλήματα υγείας. Επιπλέον, οι ΜΠΓ μπορεί να παλεύουν με ψυχολογικές διαταραχές, ψυχικά τραύματα

και άλλα ζητήματα ψυχικής υγείας, ως συνέπεια των τραυματικών εμπειριών τους. Μερικές φορές τα μέλη των οικογενειών μεταναστών και προσφύγων μπορεί να χρειάζονται επιπλέον εμβόλια ή άλλες βασικές υπηρεσίες υγείας μετά την άφιξή τους στη χώρα. Όλα αυτά μπορεί να οδηγήσουν σε περισσότερες επισκέψεις στους γιατρούς και τα νοσοκομεία κατά τους πρώτους μήνες της παραμονής τους σε μια νέα χώρα.

«Γιατί έχουν μερικές φορές πολύ υψηλές προσδοκίες και άλλες φορές καθόλου;»

Οι ΜΠΓ έχουν υψηλές προσδοκίες από τα παιδιά τους. Θέλουν να έχουν τα παιδιά τους ένα καλύτερο μέλλον στην νέα τους χώρα. Για να πετύχουν αυτόν τον στόχο πιέζουν τα παιδιά τους να είναι καλοί μαθητές και να αξιοποιούν όσο το δυνατόν πληρέστερα τις ευκαιρίες που τους προσφέρονται για την προσωπική τους ανάπτυξη και ανέλιξη. Μερικοί ΜΠΓ γονείς έχουν την τάση να πιέζουν υπερβολικά τα παιδιά τους και να

ξεχνούν ότι χρειάζονται και χρόνο για να παίζουν, να διασκεδάζουν, να κοιμούνται και να εξερευνούν το νέο τους περιβάλλον.

«Γιατί δεν επιτρέπουν στα παιδιά τους να πάνε στις σχολικές εκδρομές μαζί με τα άλλα παιδιά;»

Το πολιτισμικό υπόβαθρο επηρεάζει πολύ τη συμπεριφορά των γονιών, όπως και οι θρησκευτικές παραδόσεις. Οι ΜΠΓ συχνά φοβούνται ότι τα παιδιά τους μπορεί να επηρεαστούν υπερβολικά από τη νέα τους χώρα και θέλουν να τα προστατέψουν. Πολλές φορές τα παιδιά κάνουν ερωτήσεις όταν επιστρέφουν από το σχολείο και ορισμένοι ΜΠΓ δεν είναι πάντα σε θέση ή κατάλληλα προετοιμασμένοι να απαντήσουν σε αυτές τις ερωτήσεις. Συνεπώς, προσπαθούν να περιορίσουν τις επαφές των παιδιών τους με το περιβάλλον τους για να προστατέψουν και εκείνα και τον εαυτό τους. Οι σχολικές εκδρομές αποτελούν συχνά ιδιαίτερη πρόκληση για τους ΜΠΓ, ιδιαίτερα όταν περιλαμβάνεται διανυκτέρευση σε κάποια άλλη πόλη.

«Γιατί δε μαθαίνουν οι ξένοι γονείς τη γλώσσα μας πιο γρήγορα;»

Τα παιδιά μαθαίνουν γλώσσες γρήγορα, αλλά οι ενήλικοι χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να αποκτήσουν επαρκείς δεξιότητες σε μια νέα γλώσσα. Ανάλογα με τη χώρα καταγωγής τους, οι ΜΠΓ μπορεί να έχουν χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο και να μην είναι πολύ εξοικειωμένοι με το περιβάλλον της τυπικής εκπαίδευσης. Ορισμένοι ενδεχομένως να μην είχαν ποτέ την ευκαιρία να μάθουν μια ξένη γλώσσα. Ως εκ τούτου, χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να μάθουν τη γλώσσα της νέας τους χώρας. Πέρα από αυτούς τους προσωπικούς παράγοντες, οι ΜΠΓ όταν φτάνουν σε μια νέα χώρα μπορεί να έχουν άλλες προτεραιότητες (ανεύρεση κατοικίας, σχολείου για τα παιδιά κλπ.) και να μεταθέτουν για αργότερα την εκμάθηση της γλώσσας. Μπορεί επίσης να μην έχουν πρόσβαση σε κατάλληλα μαθήματα γλώσσας σε προσιτές τιμές.

«Γιατί κάνουν τόσες ερωτήσεις για κοινωνικές υπηρεσίες και τρόπους να λάβουν βοήθεια;»

Υπάρχει η προκατειλημμένη άποψη ότι οι ΜΠΓ λαβαίνουν υπερβολική (οικονομική) στήριξη από το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της χώρας υποδοχής. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι σε ορισμένες χώρες είναι η κυβέρνηση εκείνη που αποφασίζει για ορισμένα υποχρεωτικά μέτρα ένταξης και στήριξης και όχι οι ίδιοι οι μετανάστες. Οι ιατρικοί έλεγχοι, τα μαθήματα γλώσσας, οι άδειες παραμονής, η ασφάλιση, η στέγαση κ.ο.κ. παρέχονται στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής της χώρας. Μετά την παραμονή τους στη χώρα για κάποιο διάστημα, οι επισκέψεις των ΜΠΓ σε αυτές τις υπηρεσίες είναι λιγότερο συχνές.

«Γιατί δεν έρχονται όταν τους προσκαλούμε;»

Στον δυτικό πολιτισμό είναι σύνηθες να προσκαλεί κάποιος νέους γείτονες και φίλους στο σπίτι του. Σε άλλους πολιτισμούς, όμως, η πρόσκληση στο σπίτι έχει διαφορετική σημασία. Σε ορισμένους πολιτισμούς προσκαλούν τους φίλους σε εστιατόριο, για να δείξουν ότι έχουν την οικονομική δυνατότητα για αυτό. Η πρόσκληση στο σπίτι εκλαμβάνεται εκεί ως ένδειξη φτώχειας. Σε μια τέτοια περίπτωση θεωρείται ευγενικό να απορρίψει κάποιος την πρόσκληση ώστε να μη

φέρει σε δύσκολη θέση τους οικοδεσπότες. Είναι προτιμότερο να προσκαλείτε τους νέους σας μετανάστες γείτονες σε μια ειδική περίπτωση όπως γενέθλια, μια γιορτή ή μια άλλη περίπτωση στην οποία παρευρίσκονται και άλλοι προσκεκλημένοι. Επιπλέον, οι νεοαφιχθέντες ΜΠΓ μπορεί να μην ξέρουν τι να φέρουν. Μπορούν να φέρουν λουλούδια ή θα θεωρηθεί αγενές; (Σε ορισμένους πολιτισμούς πηγαίνουν λουλούδια μόνο σε κηδείες). Υπάρχουν πολλές τέτοιες πολιτισμικές διαφορές που σχετίζονται με τις προσκλήσεις κατ' οίκον. Είναι ευκολότερο για τους ΜΠΓ να ανταποκριθούν σε προσκλήσεις που αφορούν δημόσιες εκδηλώσεις.

Αισθανθήκατε ποτέ αβέбайοι για το πώς να συμπεριφερθείτε και τι να κάνετε σε μια δεδομένη περίπτωση; Προσπαθήστε να θυμηθείτε τι συνέβη, γιατί και πώς νιώσατε.

Challenges and opportunities of migrants' integration in the light of recent flows

Immigration and Cultural Issues

Ιδιαίτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ξένοι γονείς

Οι ΜΠΓ αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στη νέα τους χώρα. Γενικά μιλώντας, μπορούμε να ομαδοποιήσουμε αυτές τις δυσκολίες σε τρεις αδρές κατηγορίες:

- 1) Δυσκολίες που σχετίζονται με το νομικό καθεστώς παραμονής τους και τις σχέσεις του με τη δημόσια διοίκηση
- 2) Δυσκολίες που σχετίζονται με τη γλώσσα και τον πολιτισμό
- 3) Δυσκολίες που σχετίζονται με την εκπαίδευση

Οι δυσκολίες νομικού και διοικητικού χαρακτήρα μπορεί να είναι πολλές. Ακόμα και μετά από ένα ή δύο χρόνια παραμονής τους στη χώρα, τα νομικά και διοικητικά ζητήματα μπορεί να εξακολουθούν να εκκρεμούν και να δημιουργούν άγχος.

Αυτές οι δυσκολίες περιλαμβάνουν:

- Δήλωση όλων των μελών της οικογένειας στις δημόσιες αρχές και καταχώριση στοιχείων με προσκόμιση των απαραίτητων δικαιολογητικών
- Απόκτηση άδειας παραμονής για όλα τα μέλη της οικογένειας
- Εξασφάλιση άδειας εργασίας
- Εξεύρεση στέγης
- Εξεύρεση εργασίας
- Οικονομικά ζητήματα: άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, μεταφορά χρημάτων στη χώρα καταγωγής τους, απόκτηση ΑΦΜ, διαχείριση του TaxisNET κλπ.
- Διακρατικά ζητήματα φορολόγησης και κοινωνικών παροχών, όπως π.χ. μεταφορά δικαιώματος σύνταξης ή εγγραφή σε κοινωνικές υπηρεσίες της χώρας υποδοχής

- Ασφάλιση (ασφάλεια υγείας, πρόγραμμα συνταξιοδότησης κ.ά.)
- Αναγνώριση της επαγγελματικής κατάρτισης, εκπαίδευσης, σπουδών κλπ. που πραγματοποιήθηκαν στη χώρα καταγωγής τους
- Άδεια να εργαστούν στο επάγγελμα που έχουν σπουδάσει ή στο οποίο έχουν εμπειρία
- Διευκρίνιση του καθεστώτος παραμονής: αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, οικονομικοί μετανάστες, οικογενειακή επανένωση κλπ.
- Δήλωση αυτοκινήτου ή άλλου οχήματος, άδεια οδήγησης
- Εγγραφή των παιδιών στο σχολείο
- Διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης

Αυτή η λίστα περιλαμβάνει μόνο τις πιο συνηθισμένες διαδικασίες για τις οποίες πρέπει να φροντίσουν οι ΜΠΓ. Μπορεί να υπάρχουν μεγάλες καθυστερήσεις στην επεξεργασία των αιτήσεων ασύλου που υποβάλλουν. Σε χώρες όπως η Γερμανία, η Αυστρία ή η Γαλλία, η δημόσια διοίκηση μπορεί να χρειαστεί έως και 2 χρόνια να επεξεργαστεί ένα αίτημα. Αλλά και στην Ελλάδα μπορεί να απαιτηθεί περισσότερο από έναν χρόνο αναμονής. Αυτό το διάστημα της αναμονής προκαλεί μεγάλη αβεβαιότητα και άγχος.

Εως ότου ξεκαθαρίσει το καθεστώς παραμονής τους, οι οικογένειες μεταναστών και προσφύγων μπορεί να κινδυνεύουν περισσότερο από απέλαση. Επιπλέον, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, οι αιτήσεις ασύλου εξετάζονται κατ' άτομο, για το κάθε μέλος της οικογένειας

ξεχωριστά. Έχουν υπάρξει περιπτώσεις στις οποίες ορισμένα μέλη της οικογένειας έλαβαν νόμιμη άδεια παραμονής σε κάποια χώρα της ΕΕ ενώ άλλα όχι, με συνέπεια να απελαθούν ή να πρέπει να φύγουν. Η ανασφάλεια γύρω από τα ζητήματα παραμονής είναι μια από τις μεγαλύτερες πηγές άγχους για τους ΜΠΓ.

Αφιερώστε λίγο χρόνο και αναλογιστείτε:

- Πώς θα ένιωθα εγώ αν είχα να τρέξω για όλα αυτά τα γραφειοκρατικά ζητήματα;
- Γνωρίζω κάποια υπηρεσία ή φορέα όπου θα μπορούσα να απευθυνθώ για βοήθεια όταν δυσκολεύομαι ως γονιός και χρειάζομαι συμβουλή ή νομική υποστήριξη;

Δυσκολίες σε σχέση με τη γλώσσα και τον πολιτισμό

Συζητήσαμε ήδη πόσο δύσκολο μπορεί να είναι για τους ΜΠΓ να παρακολουθούν μαθήματα γλώσσας ενώ ταυτόχρονα προσπαθούν να καλύψουν τις πιο επείγουσες ανάγκες της οικογένειάς τους. Αλλά πέρα από το προσωπικό τους γλωσσικό μειονέκτημα, υπάρχουν και άλλες δυσκολίες που μπορεί να ανακύψουν σε σχέση με τη γλώσσα και τον πολιτισμό, οι οποίες ενδεχομένως να μη σας περνούν από το μυαλό:

- **Δυσκολία επικοινωνίας με τα παιδιά τους.** Τα μικρά παιδιά μπορεί να μάθουν γρήγορα τη γλώσσα της νέας τους χώρας και να νιώθουν σύντομα πιο άνετα να μιλούν σε αυτήν. Παράλληλα, οι επικοινωνιακές τους δεξιότητες στη γλώσσα των γονιών τους μπορεί να είναι περιορισμένες. Ως αποτέλεσμα, η ουσιαστική επικοινωνία γονέα-παιδιού σε ικανοποιητικό επίπεδο μπορεί να αποτελεί πρόκληση.
- Μπορεί να προκύψουν ενδοοικογενειακές πολιτισμικές συγκρούσεις όταν τα παιδιά ενσωματώνονται στην κοινωνία υποδοχής ταχύτερα ή πληρέστερα από τους γονείς τους. Αυτό συνεπάγεται μεγαλύτερη πιθανότητα συγκρούσεων μεταξύ γονιών και παιδιών σε σχέση με την κοινωνικοποίηση, όσον αφορά π.χ. τις σχέσεις με το αντίθετο φύλο, τη σύναψη φιλικών σχέσεων ενδεχομένως και με άτομα από διαφορετικούς πολιτισμούς, ζητήματα προσωπικής ελευθερίας, τις εξόδους των παιδιών, τη σχολική επίδοση κλπ. Άλλα ζητήματα που μπορεί να πυροδοτήσουν πολιτισμικές συγκρούσεις είναι το ντύσιμο, οι ρόλοι των δύο φύλων, το ενδεχόμενο προγαμιαίας εγκυμοσύνης, η τήρηση θρησκευτικών κανόνων και εορτών, η απώλεια της μητρικής

γλώσσας, η γνώση δεύτερης ή τρίτης γλώσσας, τα χόμπι, τα αθλήματα κλπ.

- Τα αγόρια συχνά αντιμετωπίζουν τις υψηλές προσδοκίες της οικογένειάς τους να αριστεύουν στο σχολείο, να σπουδάσουν, αλλά και να υιοθετήσουν (ως συνεχιστές) την οικογενειακή κουλτούρα και τον ρόλο των ανδρών σύμφωνα με τον πολιτισμό καταγωγής. Συχνά τα νεαρά αγόρια διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να γίνουν μέλη συμμοριών, αντικοινωνικών ομάδων ή ακόμα και εξτρεμιστικών ομάδων, όπως δείχνει μια [πρόσφατη μελέτη](#) (στα γερμανικά).

Σε αυτές τις ενδοοικογενειακές πολιτισμικές συγκρούσεις, η πρόκληση για τους ΜΠΓ είναι να αναπτύξουν δεξιότητες θετικής επιρροής αντί να επιδιώκουν τον απόλυτο έλεγχο. Η συμμετοχή τους σε πολιτισμικές δραστηριότητες καθώς και το να προσκαλούν τους νέους φίλους των παιδιών τους στο σπίτι ή να γνωρίζονται με αυτούς μπορεί να βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση. Οι ΜΠΓ συχνά νιώθουν την ανάγκη να

επαναπροσδιορίσουν τη συνοχή της οικογένειάς τους χωρίς να χάσουν τις ρίζες του πολιτισμού καταγωγής τους και τις πατροπαράδοτες οικογενειακές αξίες. Οι ντόπιοι γονείς της κοινωνίας υποδοχής μπορούν να τους βοηθήσουν σε αυτή τη διαδικασία.

Μια άλλη ιδιαίτερη πρόκληση που αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ αφορά τις διαφορετικές κοινωνικοπολιτισμικές νόρμες και αξίες που διέπουν την οικογενειακή ζωή. «Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο πως η πυρηνική οικογένεια είναι η καλύτερη επιλογή για όλες τις οικογένειες. Είναι σημαντικό να αναγνωρίζουμε ότι δεν έχουν όλες οι οικογένειες που τις χωρίζουν σύνορα ως απώτερο στόχο τους την οικογενειακή επανένωση» (Mazzucato, 2011). Η διασπορά της οικογένειας σε διαφορετικές χώρες δεν οδηγεί κατ' ανάγκη στη διάλυσή της. Μάλιστα μπορεί να αποτελεί στρατηγική επιλογή για την αυξημένη κοινωνική κινητικότητα όλων των μελών της οικογένειας. Επιπλέον, ορισμένοι μετανάστες γονείς μπορεί να προτιμούν να μεγαλώνουν τα παιδιά τους στη χώρα καταγωγής τους ενώ οι ίδιοι εργάζονται στο εξωτερικό, ανάλογα με την προσέγγισή τους στην ανατροφή παιδιών. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι οι ρόλοι και οι σχέσεις των μελών της οικογένειας μπορεί να διαφέρουν πολύ από αυτό που έχει συνηθίσει ο μέσος ντόπιος γονέας της κοινωνίας υποδοχής.

Μια άλλη πτυχή που αξίζει να λάβουμε υπόψη είναι ότι πολλοί ΜΠΓ αγωνίζονται σκληρά για να συντηρήσουν την οικογένειά τους. Συχνά και οι δύο γονείς εργάζονται, γι' αυτό ένας παππούς, μια μεγαλύτερη θεία ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας φροντίζει τα παιδιά. Ως αποτέλεσμα, ο ρόλος των γονιών μεταβάλλεται ελαφρώς. Αυτό δε συμβαίνει σε όλες τις οικογένειες μεταναστών και προσφύγων, αλλά είναι συχνό φαινόμενο οι ΜΠΓ να μοιράζονται τα «γονικά τους καθήκοντα» με άλλους. Αυτό μπορεί κάλλιστα να επηρεάσει τον βαθμό στον οποίο εμπλέκονται οι γονείς στην εκπαίδευση των παιδιών τους και στη σχολική τους ζωή.

Αφιερώστε λίγο χρόνο να σκεφτείτε τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Αντιμετωπίσατε ποτέ κάποια παρόμοια κατάσταση στην οικογένειά σας;*
- Ως γονιός, αντιμετώπισατε αντίστοιχα προβλήματα με τα παιδιά σας όπως αυτά που περιγράφονται παραπάνω; Πώς νιώσατε;*
- Έχει η οικογένειά σας δεσμούς με άλλες κουλτούρες; Ίσως οι γονείς ή οι παππούδες σας να μετακόμισαν από κάποια άλλη περιοχή στην περιοχή που ζείτε τώρα.*

Δυσκολίες σε σχέση με την εκπαίδευση

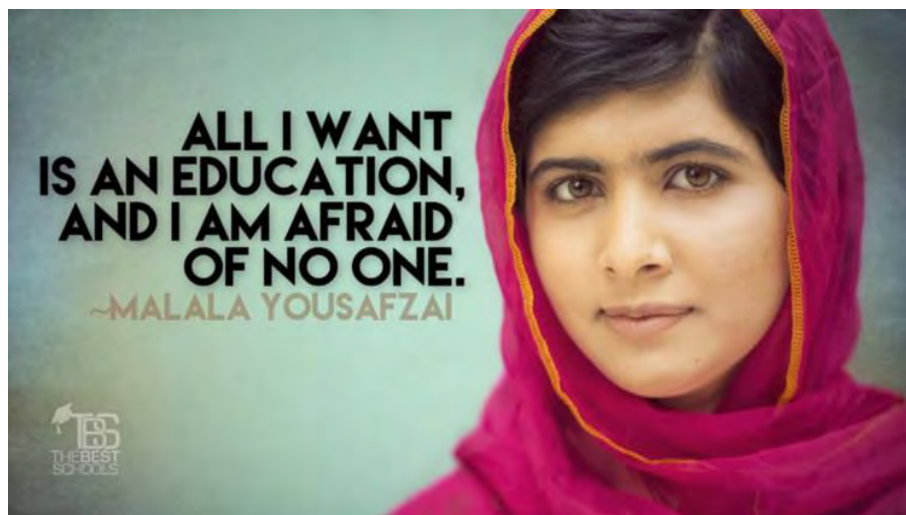
Τα παιδιά των μεταναστών και προσφύγων αντιμετωπίζουν ξεχωριστές δυσκολίες στο σχολείο σε σύγκριση με τα ντόπια παιδιά. Μελέτες σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες δείχνουν ότι τα παιδιά των μεταναστών έχουν γενικά χαμηλότερες σχολικές επιδόσεις εξαιτίας προβλημάτων που σχετίζονται με τη μετανάστευση, όπως π.χ. οι θεσμικές διακρίσεις στα σχολεία, οι δομικές διακρίσεις που σχετίζονται με τη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας υποδοχής και διακρίσεις που οφείλονται στην έλλειψη πρόσβασης σε μέσα υποστήριξης της μαθησιακής διαδικασίας.

Ανεξάρτητα από τις διανοητικές ικανότητες ενός παιδιού μεταναστών / προσφύγων, από την όρεξή του να μαθαίνει και τον βαθμό κοινωνικής ένταξης που έχει επιτύχει, το να υφίσταται άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις έχει σοβαρές επιπτώσεις στη μαθησιακή επίδοσή του, στη συμπεριφορά του και την υγεία του. Αυτό συχνά έχει ευρύτερες επιπτώσεις και στο

οικογενειακό περιβάλλον του παιδιού. Λόγω ελλιπούς γνώσης για το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής, οι ΜΠΓ δεν είναι σε θέση να παράσχουν στα παιδιά τους την αναγκαία υποστήριξη ώστε να βρουν τρόπους να σταματήσουν τη διακριτική μεταχείριση σε βάρος τους.

Η εκπαίδευση είναι το κύριο μέσο στις ευρωπαϊκές κοινωνίες για την οικονομική, κοινωνική, πολιτική και πολιτισμική επιτυχία και συμμετοχή. Το εκπαιδευτικό επίπεδο συνδέεται άμεσα με το εισόδημα του ατόμου, την πρόσβασή του στην αγορά εργασίας, το βιοτικό του επίπεδο, την κοινωνική ασφάλεια και το κοινωνικό πρεστίτζ. Ο Γάλλος κοινωνιολόγος Pierre Bourdieu μιλάει μάλιστα για «την εκπαίδευση ως κεφάλαιο» για τη ζωή. Όσο χαμηλότερο είναι αυτό το κεφάλαιο τόσο υψηλότερος είναι ο κίνδυνος ανεργίας, φτώχειας, κακής υγείας και θυματοποίησης από το έγκλημα και τη βία.

Οι θεσμικές και δομικές διακρίσεις που αντιμετωπίζουν τα παιδιά των μεταναστών και προσφύγων στα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα αυξάνουν τον κίνδυνο μιας λιγότερο επιτυχούς συσσώρευσης «εκπαιδευτικού κεφαλαίου» από τα παιδιά αυτά.

Οι διακρίσεις που υφίστανται τα παιδιά μεταναστών και προσφύγων στα εκπαιδευτικά συστήματα των κοινωνιών υποδοχής μπορεί να είναι άμεσες ή έμμεσες και περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Μολονότι οι εκπαιδευτικοί έχουν γνώση γύρω από την εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις, δεν είναι αρκετά εκπαιδευμένοι ώστε να αναγνωρίζουν την ασυναίσθητη μεροληψία ή προκατάληψη σε σχέση με την καταγωγή ενός μαθητή, το κοινωνικό του υπόβαθρο, τη θρησκεία, το φύλο και το χρώμα.
- Διακρίσεις λόγω του ονόματος ενός μαθητή (ονοματεπώνυμο): Μελέτες του Γερμανικού Συμβουλίου Ειδημόνων για την Ενταξη και τη Μετανάστευση (SVR) δείχνουν ότι οι εκπαιδευτικοί δίνουν χαμηλότερους βαθμούς σε μαθητές με ξένο όνομα σε σύγκριση με τους μαθητές με «ιθαγενές» όνομα, ακόμα και όταν τα γραπτά τους ή οι επιδόσεις τους στις εξετάσεις βρίσκονται στο ίδιο ακριβώς επίπεδο.
- Τα παιδιά των μεταναστών και προσφύγων είναι λιγότερο πιθανό να πάνε στον παιδικό σταθμό (στη Γερμανία μόλις το 64% πηγαίνει παιδικό σταθμό σε σύγκριση με το 90% των ντόπιων παιδιών). Ένα σημαντικό ποσοστό αρχίζει το σχολείο έναν χρόνο αργότερα από τα ντόπια παιδιά και το ποσοστό εκείνων που συνεχίζουν στην ανώτερη εκπαίδευση είναι κατά 2/3 χαμηλότερο από αυτό της ιθαγενούς νεολαίας.
- Υπάρχουν διαφορές στις επιδόσεις των παιδιών μεταναστών και προσφύγων ανάλογα με τη χώρα καταγωγής τους. Σύμφωνα με την Έρευνα PISA 2015, στη Γερμανία τα παιδιά με καταγωγή από Ισπανία, Κροατία και Σλοβενία έχουν καλύτερη πρόσβαση σε μια επιτυχημένη εκπαιδευτική πορεία στην Ευρώπη σε σύγκριση με παιδιά από τη Βοσνία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία και την Τουρκία.
- Υπάρχουν επίσης διαφορές στις συστημικές διακρίσεις που αντιμετωπίζουν τα παιδιά από οικογένειες οικονομικών μεταναστών από εκείνες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά προσφύγων. Τα παιδιά των προσφύγων έρχονται συχνά αντιμέτωπα με την ισλαμοφοβία και την αραβοφοβία στο εκπαιδευτικό σύστημα. Οι νέες μορφές

εθνικισμού και λαϊκισμού που αναδύονται στην Ευρώπη οδηγούν επίσης σε αυξημένες διακρίσεις εις βάρος των προσφυγόπουλων στη δημόσια σκηνή.

- Το σχολείο δεν είναι ο μοναδικός χώρος μάθησης. Τα μουσεία, οι σύλλογοι και οι ίδιες οι οικογένειες αποτελούν χώρους μάθησης. Ερευνες στο Βέλγιο, τη Γερμανία και τη Σουηδία δείχνουν ότι οι οικογένειες μεταναστών και προσφύγων παρέχουν συνήθως λιγότερες ευκαιρίες μάθησης στα παιδιά τους στο σπίτι σε σύγκριση με τις ιθαγενείς οικογένειες.
- Συχνά οι ΜΠΓ δεν είναι ενήμεροι για τον ρόλο τους στο εκπαιδευτικό σύστημα της κοινωνίας υποδοχής και δεν έχουν συναίσθηση της συμβολής τους στην επιτυχία του παιδιού τους στον τομέα της εκπαίδευσης.

Σκεφτείτε λίγο:

- Τι είδους διακρίσεις έχετε βιώσει εσείς όταν πηγαίνατε στο σχολείο; Τι είδους διακρίσεις μπορεί να έχουν βιώσει τα παιδιά σας;
- Πώς χειριστήκατε τις διακρίσεις σε βάρος σας; Πώς σας επηρέασαν ως άτομο;
- Πιστεύετε ότι εσείς, ως μέλος της κοινωνίας υποδοχής, αντιμετωπίζετε σε μικρότερο βαθμό τις θεσμικές και δομικές διακρίσεις; Γιατί;

Αναστοχασμός στις κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ

Δυσκολία αρ. 1: Εκπαίδευση

1. Τι δυσκολίες συναντήσετε εσείς – ως ντόπιος γονιός – στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας σας; Κάντε έναν κατάλογο και προσπαθήστε να θυμηθείτε πώς επιλύσατε την κάθε δυσκολία. Ήταν εύκολο; Χρειαστήκατε βοήθεια; Ποιος σας βοήθησε; Χρειαστήκατε επιπρόσθετες πληροφορίες ή γνώσεις για να βρείτε λύση;

Αφού σκεφτείτε αυτές τις ερωτήσεις, προσπαθήστε να φανταστείτε αν θα μπορούσατε να είχατε ενεργήσει με τον ίδιο τρόπο ΧΩΡΙΣ ΚΑΜΙΑ γνώση για το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας σας και τη δομή του. Σε αυτή την κατάσταση βρίσκονται πολλοί ΜΠΓ.
2. Είχατε ποτέ κάποια διένεξη ή διαφωνία με κάποιον δάσκαλο ή καθηγητή των παιδιών σας στο σχολείο; Πώς προέκυψε και τι κάνατε; Επισκεφθήκατε τον εκπαιδευτικό και του μιλήσατε; Μιλήσατε πρώτα με το παιδί σας και μετά με τον εκπαιδευτικό; Μπορέσατε να συμφωνήσετε σε μία λύση με τον εκπαιδευτικό; Συζητήσατε το θέμα με άλλους γονείς, τον σύντροφό σας, άλλα μέλη της οικογένειας ή άλλους εκπαιδευτικούς;
3. Πόση γνώση χρειαστήκατε για το σχολείο, τα ονόματα των καθηγητών, τη διοικητική ιεραρχία στο σχολείο, τα ονόματα άλλων γονέων κλπ. μέχρι να μπορέσετε να φτάσετε σε συμφωνία με τον εκπαιδευτικό; Πόσο καιρό σας πήρε; Τακτοποιήθηκε το ζήτημα μόνο με προφορική συνεννόηση ή χρειάστηκε να γράψετε και επιστολές;

Και πάλι, σκεφτείτε τους ΜΠΓ και αν θα μπορούσαν να ενεργήσουν με τον ίδιο τρόπο όπως εσείς; Πώς θα μπορούσατε να τους βοηθήσετε σε μια τέτοια περίπτωση;

Δυσκολία αρ. 2: Πολιτισμός

1. Υπάρχει κάποιο θέμα στο οποίο έχετε εντελώς διαφορετικές απόψεις από τα παιδιά σας; Σκεφτείτε το ντύσιμο, τη μόδα, τη νυχτερινή διασκέδαση, το ποτό, τις φίλιες ή ακόμα και τις πολιτικές απόψεις. Προσπαθήστε να θυμηθείτε μία ή δύο περιπτώσεις στις οποίες εσείς και το παιδί σας είχατε συγκρουόμενες απόψεις. Πώς επηρεάστηκε η επικοινωνία μέσα στην οικογένειά σας; Καταλάβατε το παιδί σας; Τι ρόλο έπαιξαν οι εξωτερικές επιρροές στον τρόπο ενέργειας ή σκέψης σας; του παιδιού σας;
2. Πόση γνώση χρειάζονται οι γονείς γύρω από την κοινωνία, τη μόδα, τα μέσα επικοινωνία, τις νεανικές κουλτούρες κλπ. για να κατανοήσουν τα παιδιά τους; Τι συνεπάγεται αυτό για τους ΜΠΓ, οι οποίοι μπορεί να μη μιλούν τη γλώσσα της χώρας ή να προέρχονται από πολύ διαφορετικούς πολιτισμούς;

Συνεργασία με ΜΠΓ: ένα «δούναι και λαβείν» και από τις δύο πλευρές

Όταν μιλάμε για ΜΠΓ και για ντόπιους γονείς δεν υπονοείται καμία σύγκριση για το τι είναι «καλύτερο» ή «χειρότερο». Μερικοί μπορεί να νομίζουν ότι οι ντόπιοι γονείς είναι «καλύτεροι» επειδή γνωρίζουν πώς να ενεργούν, γνωρίζουν τι αναμένεται από αυτούς στην κοινωνία τους και γνωρίζουν πώς λειτουργεί το εκπαιδευτικό σύστημα και τι πρέπει να κάνουν για να συμβάλλουν σε μια επιτυχημένη εκπαιδευτική πορεία των παιδιών τους. Ωστόσο πρέπει να θυμόμαστε ότι οι ΜΠΓ έχουν ακριβώς τις ίδιες γνώσεις, αλλά για μια άλλη χώρα, τη χώρα καταγωγής τους. Για να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα συγκρίνουν τις καταστάσεις και προσπαθούν να εντοπίσουν κοινά στοιχεία. Προσπαθούν επίσης να καταλάβουν γιατί κάποια πράγματα λειτουργούν διαφορετικά στη χώρα υποδοχής. Αυτό δεν είναι πάντα εύκολο ούτε μπορεί να εξηγηθεί εύκολα από κάποιον τρίτο.

Μια κύρια πρόκληση για τους ΜΠΓ είναι να κατανοήσουν και να εκπληρώσουν τον ρόλο που αναμένει από αυτούς το εκπαιδευτικό σύστημα. Φροντίζουν οι εκπαιδευτικοί στο σχολείο για τα πάντα, περιλαμβανομένου του ελέγχου των εργασιών που γίνονται στο σπίτι, ή αναμένεται από τους γονείς να καθίσουν με τα παιδιά τους, να τα βοηθήσουν στα μαθήματά τους και να τα ελέγξουν προτού παρουσιαστούν στον δάσκαλο;

Ενας πολύ καλός τρόπος για να διευκολύνουμε τους ΜΠΓ (και τελικά ολόκληρη τη σχολική κοινότητα) είναι να τους βοηθήσουμε να κατανοήσουν τον ρόλο τους στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας. Θα μπορούσατε να συζητήσετε σημεία όπως τα εξής:

- Σε τι βαθμό αναμένεται να δραστηριοποιηθούν οι γονείς;
- Με ποιους τρόπους μπορούν να συμμετέχουν στη σχολική ζωή;
- Ποια είναι τα νόμιμα δικαιώματα των γονιών στο σχολείο;

- Πώς επηρεάζει η γονική εμπλοκή στο σχολείο την πρόοδο, τη μάθηση και τους βαθμούς των παιδιών τους;
- Πόσο στενές είναι οι σχέσεις μεταξύ γονιών και σχολείου στη χώρα υποδοχής;
- Πόση εθελοντική δραστηριότητα αναμένεται από τους γονείς;
- Ποια είναι τα όρια της εμπλοκής των γονιών, ο ρόλος και οι υποχρεώσεις τους;
- Πώς οργανώνονται οι γονείς; Τι υποστήριξη λαβαίνουν;
- Πώς συμβάλλετε εσείς ως γονιός στην εκπαίδευση των παιδιών σας και στη σχολική ζωή;

Σκεφτείτε:

Τι ευκαιρίες θα μπορούσατε να δημιουργήσετε για να σπάσετε τον πάγο με τους ΜΠΓ και να κάνετε μια τέτοια συζήτηση μαζί τους;

Τι βοήθεια θα θέλατε να λάβετε ΕΣΕΙΣ από τους ντόπιους γονείς αν βρισκόσασταν σε ξένη χώρα;

Από την άλλη μεριά, οι ΜΠΓ έχουν ορισμένα δυνατά σημεία τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για εσάς, τον ντόπιο γονέα:

- Γνωρίζουν άλλους πολιτισμούς και κοινωνικά συστήματα.
- Μιλούν τουλάχιστον μια ξένη γλώσσα, μερικές φορές πολύ περισσότερες.
- Εχουν αναπτύξει δύναμη και ανθεκτικότητα καθώς κατάφεραν να επιβιώσουν ως μετανάστες ή πρόσφυγες.
- Εχουν αυξημένη συναίσθηση των πολιτισμικών διαφορών και ενίοτε έχουν βρει τρόπους να τις διαχειρίζονται αποτελεσματικά.
- Εχουν δεσμούς σε άλλες χώρες, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να βοηθήσει αργότερα τα παιδιά τους (ώστε να αναπτύξουν μια διεθνή καριέρα).

- Μπορούν να λειτουργήσουν ως διαπολιτισμικοί μεσολαβητές.
- Είναι φορείς των παραδόσεών τους, από τη μουσική ως το φαγητό, από τη λογοτεχνία ως τις καλές τέχνες, και μπορούν να αλληλεπιδράσουν με την κοινωνία υποδοχής σε αυτούς τους τομείς.

Σκεφτείτε:

- Πώς θα μπορούσατε να ωφεληθείτε εσείς από αυτές τις δεξιότητες των ΜΠΓ;
- Ποια δεξιότητα βρίσκετε πιο ενδιαφέρουσα;
- Τι θα μπορούσατε να κάνετε ώστε να δημιουργήσετε ευκαιρίες για ανταλλαγή;

Οι ΜΠΓ δεν ορίζονται από τα μειονεκτήματά τους (έλλειψη γλωσσικών ικανοτήτων στη γλώσσα της χώρας υποδοχής, έλλειψη εργασίας κλπ.) αλλά πρέπει να τους βλέπουμε με όλες τις δυνατότητές τους, τις δεξιότητες, τις εμπειρίες και τις γνώσεις τους. Αυτό μπορεί να εμπλουτίσει πολύ όχι μόνο τα δικά τους παιδιά, αλλά και τους ντόπιους γονείς και παιδιά.

Κοινοί στόχοι των αλλοδαπών και των ντόπιων γονέων

Όλοι οι γονείς έχουν κοινούς στόχους και συμφέρον ως προς την εκπαίδευση των παιδιών τους. Αυτοί οι κοινοί στόχοι αποτελούν καλή βάση για συνεργασία μεταξύ των ντόπιων και των αλλοδαπών γονέων.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στο σχολείο δε σχετίζονται μόνο με την εθνοτική τους καταγωγή, αλλά συχνά αφορούν άλλες πτυχές της προσωπικής, διανοητικής και εκπαιδευτικής τους ανάπτυξης. Φυσικά, το κάθε παιδί και ο κάθε γονιός βιώνουν τις προκλήσεις στο σχολείο σε ατομικό επίπεδο, αλλά συχνά τα παιδιά μιας τάξης ή μιας ομάδας αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις. Οι κοινές απαντήσεις και η ενωμένη υποστήριξη από ΟΛΟΥΣ τους γονείς βοηθούν περισσότερο τα παιδιά και τους δίνουν την ευκαιρία να ταυτιστούν με την ομάδα των συμμαθητών τους και να γίνουν μέρος ενός κοινωνικού δικτύου με κοινό συμφέρον.

Ο κοινός σας στόχος: η επιτυχία των παιδιών σας!

Όσον αφορά τη σχέση εκπαιδευτικών-γονιών, είναι πάντα πιο εύκολο για τους εκπαιδευτικούς όταν οι γονείς μιλούν με μια φωνή. Εννοείται ότι τα προσωπικά προβλήματα ή δυσκολίες πρέπει να τυχαίνουν χειρισμού σε ατομικό επίπεδο και με προσοχή. Τα παιδιά χρειάζονται προστασία,

κατεύθυνση και υποστήριξη. Ωστόσο, πολλές προκλήσεις είναι κοινές για τα παιδιά και οι λύσεις που προκύπτουν από τη συνεργασία μιας ομάδας είναι πιο εύκολο να εφαρμοστούν από όλους όσοι περιλαμβάνονται.

Μερικές φορές φαίνεται πως οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί είναι σε αντίθετες πλευρές. Οι εκπαιδευτικοί έχουν το επαγγελματικό τους κύρος και το κύρος του σχολείου ως οργανισμού. Οι γονείς, και ιδιαίτερα οι ΜΠΓ, μερικές φορές νιώθουν υποδεέστεροι μπροστά σε αυτή τη μορφή «εξουσίας». Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να ακολουθούν αναλυτικά προγράμματα, κρατικές εγκυκλίους και κανονισμούς. Ο γενικός στόχος τους είναι να παρέχουν καλή εκπαίδευση, να υποστηρίζουν τα παιδιά στη μαθησιακή διαδικασία και στα σχέδιά τους για το μέλλον. Αυτό είναι και το σημείο επαφής με τους γονείς.

Ακολουθούν μερικές χρήσιμες υπενθυμίσεις για την καλή συνεργασία των γονιών με τους εκπαιδευτικούς:

- Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να διατηρούν ανοιχτή και άμεση επικοινωνία. Πρέπει να κατανοούν ότι εργάζονται όλοι για έναν κοινό στόχο.
- Στην περίπτωση που ανακύψει ένα πρόβλημα ή ξεσπάσει μια κρίση, αφιερώστε χρόνο να εξηγήσετε τι συνέβη, γιατί συνέβη και επανορθώστε τις παρεξηγήσεις.
- Να έχετε εμπιστοσύνη στους εκπαιδευτικούς ΚΑΙ στα παιδιά σας. Οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται με τα παιδιά στο σχολείο περισσότερο από ό,τι οι γονείς με τα παιδιά τους στο σπίτι (στις περισσότερες χώρες της ΕΕ).
- Να ορίζετε ξεκάθαρα τις προσδοκίες σας, να ελέγχετε το κατά πόσο είναι ρεαλιστικές και να τις συζητάτε με τους εκπαιδευτικούς.
- Να θυμάστε ότι η μάθηση στο σχολείο δεν περιλαμβάνει μόνο τα μαθηματικά, την ανάγνωση, τη γραφή κλπ., αλλά και κοινωνικές

δεξιότητες που θα τις διδαχτούν τα παιδιά από δασκάλους και γονείς.

- Οι εκπαιδευτικοί υποχρεούνται δια νόμου να χειρίζονται οικογενειακά προβλήματα με εχεμύθεια. Αν ένα σοβαρό οικογενειακό πρόβλημα (π.χ. διαζύγιο) επηρεάζει το παιδί σας, ενημερώστε τον εκπαιδευτικό σχετικά. Ίσως θα μπορούσατε να διερευνήσετε αν υπάρχουν άλλοι γονείς που αντιμετωπίζουν κάτι παρόμοιο.
- Να βοηθάτε τα παιδιά σας στα δύσκολα μαθήματα, όπως τα μαθηματικά. Αυτό θα μπορούσε να γίνει από μια ομάδα βοήθειας οργανωμένη από γονείς.
- Αξιοποιήστε τις ώρες γραφείου των εκπαιδευτικών για να μιλήσετε μαζί τους ή επιλέξτε έναν γονιό που θα εκπροσωπήσει ολόκληρη την ομάδα των γονέων στις συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς.
- Να ρωτάτε όταν δεν καταλαβαίνετε κάτι. Δουλειά των εκπαιδευτικών είναι να εξηγούν και να βοηθούν τους γονείς να καταλαβαίνουν πώς λειτουργεί το σχολείο.

Αφιερώστε λίγο χρόνο για να σκεφτείτε μερικούς επιπλέον κοινούς στόχους που μοιράζεστε με άλλους γονείς. Καταγράψτε τους. Ελέγξτε το κατά πόσο άλλοι γονείς όντως μοιράζονται αυτούς τους στόχους μαζί σας και αν αυτοί οι στόχοι είναι γνωστοί στους εκπαιδευτικούς.

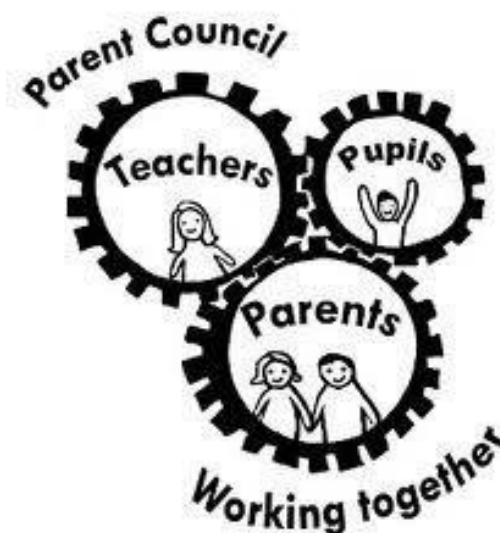
Συνεργασία στους συλλόγους γονέων

Οι σύλλογοι γονέων στο σχολείο πρέπει να περιλαμβάνουν γονείς από όλες τις ομάδες, τόσο ντόπιους όσο και μετανάστες. Μολονότι ακούγεται κάπως παράξενο, η διαφορετικότητα των γονέων τελικά θα τους ενώσει για την επίτευξη των κοινών τους στόχων και θα τους κάνει πιο δυνατούς. Οι διαφορετικές απόψεις μπορεί να ανοίξουν νέους δρόμους για την επίλυση των ζητημάτων, να οδηγήσουν σε νέες πρωτοβουλίες και προσεγγίσεις. Οι σύλλογοι γονέων είναι δημοκρατικός θεσμός – ως εκ τούτου, όλες οι απόψεις πρέπει να ακούγονται, να τυγχάνουν σεβασμού και να λαμβάνονται υπόψη.

Ενας σύλλογος γονέων που χαρακτηρίζεται από ετερογένεια είναι σημαντικός παράγοντας στη λειτουργία του σχολείου. Ο σύλλογος γονέων είναι ισότιμος με τους εκπαιδευτικούς. Οι σύλλογοι γονέων μπορούν να ορίσουν κοινούς στόχους για όλους στο σχολείο, η επίτευξη των οποίων θα είναι επωφελής για την εκπαίδευση των παιδιών τους.

Τέτοιοι στόχοι που εξυπηρετούν το κοινό συμφέρον θα μπορούσαν να είναι ([LAUSD-PCSB](#)):

- Τακτική / τακτικότερη προσέλευση των μαθητών στο σχολείο
- Καλύτεροι βαθμοί σε διαγωνίσματα, τετράμηνα, απολυτήριο
- Χαμηλότερα ποσοστά διακοπής της φοίτησης
- Αυξημένη υποκίνηση και μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση των μαθητών

- Μειωμένη χρήση ναρκωτικών και αλκοόλ
- Λιγότερα περιστατικά βίας στο σχολείο

Σύμφωνα με το LAUSD-PCSB, η καλή συνεργασία μεταξύ του συλλόγου γονέων και των εκπαιδευτικών θα ανοίξει τον δρόμο για:

- Καλύτερη υποστήριξη των οικογενειών από τους εκπαιδευτικούς
- Βελτίωση του ηθικού των εκπαιδευτικών
- Καλύτερες επιδόσεις από τους μαθητές
- Καλύτερη φήμη του σχολείου στην τοπική κοινωνία

Αφιερώστε λίγο χρόνο και σκεφτείτε:

Είστε μέλος του συλλόγου γονέων; Ποιοι είναι τα άλλα μέλη; Υπάρχουν ΜΠΓ στον σύλλογο; Αν όχι, γιατί; Θα μπορούσε να οφείλεται σε έλλειψη πληροφόρησης ή γνώσης;

Αν είστε μέλος του συλλόγου γονέων, προσκαλέστε ενεργά ΜΠΓ να συμμετάσχουν σε μια συνάντηση. Εξηγείστε στους ΜΠΓ γιατί αυτοί οι σύλλογοι είναι σημαντικοί στη χώρα σας για τη λειτουργία του σχολείου. Διαβεβαιώστε τους ότι οι ανάγκες και οι απόψεις τους θα γίνουν σεβαστές.

Ιδέες για καλύτερη συνεργασία

Υπάρχουν πολλά παραδείγματα καλών πρακτικών στην Ευρώπη, όπου λειτουργεί καλά η συνεργασία μεταξύ γονιών, εκπαιδευτικών, διοίκησης του σχολείου, τοπικής αυτοδιοίκησης και μαθητών. Δείτε επίσης τις παρακάτω εισηγήσεις (προσαρμοσμένες από το [LAUSD-PCSB](#)), οι οποίες μπορούν να σας δώσουν πολλές ιδέες για το πώς να συνεργάζεστε πληρέστερα με άλλους γονείς και με το διδακτικό προσωπικό:

Δημιουργήστε ένα φιλόξενο περιβάλλον για τις καινούριες οικογένειες και προσκαλέστε τις να συμμετέχουν ως ισότιμοι εταίροι στην εκπαίδευση των παιδιών τους:

- Το προσωπικό του σχολείου διασφαλίζει ότι κάθε επαφή και συνεργασία με τους γονείς είναι θετική και πολύτιμη
- Η επικοινωνία με τους γονείς είναι έγκαιρη, χρησιμοποιώντας ποικιλία γραπτών και άλλων μέσων, σε γλώσσα που κατανοούν οι γονείς
- Το σχολικό περιβάλλον είναι καθαρό και ελκυστικό και υπάρχει κατάλληλη σήμανση για τους γονείς
- Οι γονείς γνωρίζουν και κατανοούν τη διαδικασία επικοινωνίας με το προσωπικό του σχολείου
- Οι εκπαιδευτικοί προσκαλούν τους γονείς να επισκεφτούν τις τάξεις, να συνεισφέρουν εθελοντικά και να μοιραστούν πολύτιμες πληροφορίες για τα παιδιά τους που θα βοηθήσουν την εκπαιδευτική διαδικασία
- Το προσωπικό του σχολείου και οι γονείς εξασφαλίζουν την αμοιβαία υποστήριξη για τον ρόλο του καθενός ως συνεργάτη
- Όταν ανακύπτουν προβλήματα επικοινωνίας ή πολιτισμικής φύσης, ζητήστε από γονείς-μέλη του συλλόγου που έχουν την ίδια καταγωγή ή πολιτισμικό υπόβαθρο να προσφέρουν βοήθεια

Οι γονείς πρέπει να αναζητούν ευκαιρίες να αποκτήσουν την απαραίτητη ενημέρωση, γνώση και δεξιότητες για να υποστηρίξουν όσο το δυνατόν καλύτερα τα παιδιά τους:

- Οι γονείς μπορούν να λάβουν εκπαίδευση και υποστήριξη για να ανταποκρίνονται στον ρόλο τους
- Η συνεργασία με φορείς της τοπικής κοινότητας μπορεί να εξασφαλίσει πόρους για την υποστήριξη της εμπλοκής των γονέων και των οικογενειών γενικότερα

Οι γονείς μπορούν να εργαστούν εθελοντικά στο σχολείο και να αναζητήσουν τρόπους συμμετοχής:

- Ορίζεται ένα μέλος του προσωπικού το οποίο θα επιβλέπει το πρόγραμμα εθελοντισμού στο σχολείο
- Όλοι οι γονείς προσκαλούνται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα εθελοντισμού
- Παρέχεται εκπαίδευση στους εθελοντές σύμφωνα με τα καθήκοντα και τις ανάγκες τους
- Οι εθελοντές υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς στην τάξη ή σε άλλες σχολικές δραστηριότητες

Οι γονείς έχουν το δικαίωμα σε μια ταχεία ανταπόκριση σε όσα τους ανησυχούν:

- Τα δικαιώματα γονιών και παιδιών γίνονται σεβαστά και γνωστοποιούνται για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης
- Το προσωπικό φέρεται με σεβασμό και δίνει επαρκείς πληροφορίες στις επαφές με τους γονείς
- Η ανταπόκριση στις ανησυχίες των γονέων είναι έγκαιρη και ευνοεί τη μάθηση των παιδιών
- Το σχολείο ακολουθεί μια ορισμένη διαδικασία για την έκφραση των προβληματισμών ή παραπόνων των γονέων

Και πάλι, σκεφτείτε για λίγο:

Ποιες από τις παρακάτω εισηγήσεις εφαρμόζονται ή θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στο σχολείο όπου φοιτούν τα παιδιά σας; Ποια εισηγήση σας άρεσε περισσότερο;

Θα μπορούσατε να προτείνετε την εφαρμογή μερικών από αυτές τις εισηγήσεις στην επόμενη συνάντηση του συλλόγου γονέων;

Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 4

Οι ιδιαίτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ περιλαμβάνουν...

✓ Μεγάλη πρόκληση	✗ Μικρότερη πρόκληση
Εύρεση κατάλληλης κατοικίας	Λήψη βοήθειας από τις κρατικές και δημοτικές υπηρεσίες
Εκμάθηση της γλώσσας	Πρόσβαση σε δωρεάν προγράμματα γλώσσας
Εξεύρεση εργασίας – απόκτηση των προς το ζην	Απόκτηση ασφάλισης, ΑΦΜ, τραπεζικού λογαριασμού, κλπ.
Κατανόηση του πώς λειτουργεί η κοινωνία υποδοχής	Πρόσβαση σε δικαιώματα και το δικαστικό σύστημα
Κατανόηση του εκπαιδευτικού συστήματος στη νέα χώρα	Εύρεση σχολείου για τα παιδιά τους
Ενδοοικογενειακές πολιτισμικές συγκρούσεις	Κοινωνική απομόνωση
Διαγενεακές συγκρούσεις μεταξύ παιδιών και γονιών	Εγγραφή σε κάποια λέσχη ή σύλλογο (ομοεθνών ή μη)
Διαφορετικοί ρόλοι και δικαιώματα των φύλων στη χώρα υποδοχής	
Οικογενειακή επανένωση	
Προσαρμογή του «ονείρου» για τη νέα χώρα στην πραγματικότητα	

Βιβλιογραφία και δικτυογραφία

- Baumert, Jürgen/Nagy, Gabriel/Lehmann, Rainer 2012: Cumulative Advantages and the Emergence of Social and Ethnic Inequality: Matthew Effects in Reading and Mathematics Development within Elementary Schools?, in: Child Development, 83: 4, 1347–1367.
- Berthelsen, D. & Walker, S. (2008) Parents' involvement in their children's education, Family Matters, Vol. 79, pp 34-41.
- Biedinger, Nicole/Becker, Birgit 2010: Frühe ethnische Bildungsungleichheit: Der Einfluss des Kindergartenbesuchs auf die deutsche Sprachfähigkeit und die allgemeine Entwicklung, in: Becker.
- Bildungsklick.de 2016: Rassistische Diskriminierung ist eine Alltagserfahrung für viele Schülerinnen und Schüler. Onlineartikel o. D.
<https://bildungsklick.de/schule/meldung/rassistischediskriminierung-ist-eine-alltagserfahrung-fuer-viele-schuelerinnen-und-schueler>, 11.04.2016)
- Birgit/Reimer, David (Hrsg.): Vom Kindergarten bis zur Hochschule, Wiesbaden, 49–79.
- Blossfeld, Hans-Peter/Roßbach, Hans-Günther/von Maurice, Jutta 2011: Education as a Lifelong Process – The German National Educational Panel Study (NEPS), Zeitschrift für Erziehungswissenschaft, Sonderheft 14.
- Emerson, L., Fear, J., Fox, S., & Sanders, E. (2012) 'Parental engagement in learning and schooling: Lessons from research'. Melbourne.
- Hammond, Cathy/Linton, Dan/Smink, Jay/Drew, Sam 2007: Dropout Risk Factors and Exemplary Programs: A Technical Report. National Dropout Prevention Center/Network (NDPC/N), Clemson.
- König, Wolfgang/Lüttinger, Paul/Müller, Walter 1988: A Comparative Analysis of the Development and Structure of Educational Systems: Methodological Foundations and the Construction of a Comparative Educational Scale, Mannheim.
- OECD – Organisation für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung 2013: PISA 2012 Results: Excellence through Equity. Giving Every Student the Chance to Succeed (Volume II), Paris.
- Piopiunik, Marc/Wößmann, Ludger 2010: Volkswirtschaftliche Folgekosten unzureichender Bildung: Eine makroökonomische Projektion, in: Quenzel, Gudrun/Hurrelmann, Klaus (Hrsg.): Bildungsverlierer, Wiesbaden, 463–473.
- Sprietsma, Maresa 2013: Discrimination in Grading: Experimental Evidence from Primary School Teachers, in: Empirical Economics, 45: 1, 523–538.
- Wiebke/Blossfeld, Hans-Peter 2007: Schichtspezifische Präferenzen oder sozioökonomisches Entscheidungskalkül? Zur Rolle elterlicher Bildungsaspirationen im Entscheidungsprozess beim Übergang von der Grundschule in die Sekundarstufe, in: Zeitschrift für Pädagogik, 53: 4, 491–508.

Πηγές των εικόνων του κεφαλαίου

- Σελίδα 107: <http://kekam.yeditepe.edu.tr/en/international-migration-21st-century>
Σελίδα 110: <http://www.clker.com/clipart-684056.html>
Σελίδα 112: <https://io9.gizmodo.com/5897308/immersion-in-a-foreign-language-rewires-your-brain---especially-when-you-take-time-off>
Σελίδα 115: <http://www.beatbureaucracy.org/quotations-about-bureaucracy.php>
Σελίδα 118: <https://www.thebeijinger.com/blog/2018/03/17/beijing-cartoonist-wins-recognition-abroad-bridging-east-west-culture-gap>
Σελίδα 121: https://myhero.com/M_Yousafzai_nagel_ms_US_2017_ul
Σελίδα 128: <https://www.skmurphy.com/blog/2009/06/28/michael-schrage-on-innovation-collaboration-tools-and-incentives/>
Σελίδα 129: <http://kohalikkoostoo.ee/en/>
Σελίδα 132: <https://twitter.com/BearsdenPrimary/statuses/936138687519379457>

Τι έμαθα;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 1: Στοιχεία ψυχολογίας μεταναστών και προσφύγων

Κρίνετε αν οι ακόλουθες δηλώσεις είναι σωστές ή λάθος. Αν πιστεύετε ότι μια δήλωση είναι λάθος, σκεφτείτε γιατί.

1. **Η άφιξη σε μια νέα χώρα και το χτίσιμο μιας ζωής από την αρχή είναι εύκολη διαδικασία.**

Σωστό ή λάθος;

2. **Είναι απίθανο οι ΜΠΓ να συγκρίνουν την κοινωνία υποδοχής με την χώρα καταγωγής τους.**

Σωστό ή λάθος;

3. **Συγκρούσεις μπορεί να προκύψουν σε διάφορες σχέσεις: Μέσα στην οικογένεια, μεταξύ φίλων, μεταξύ παιδιών.**

Σωστό ή λάθος;

4. **Υπάρχει μόνο μια κατηγορία αλλοδαπών γονέων: εκείνοι που επιλέγουν με τη θέλησή τους να εγκαταλείψουν τη χώρα τους.**

Σωστό ή λάθος;

5. **Όταν εξαναγκαστεί κάποιος να μεταναστεύσει αυτό μπορεί να του προκαλέσει άγχος και ψυχικά τραύματα.**

Σωστό ή λάθος;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 2: Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ όσον αφορά τη γλώσσα, τον πολιτισμό, την εργασία και την εκπαίδευση

Ακολουθεί μια λίστα από διάφορους παράγοντες (α-η) που μπορεί να αποτελέσουν πρόκληση για τους ΜΠΓ. Ομαδοποιήστε αυτούς τους παράγοντες στην αντίστοιχη ενότητα με τη βοήθεια του πίνακα.

- α) Άδεια παραμονής για όλα τα μέλη της οικογένειας
- β) Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν επαρκή κατάρτιση για να αναγνωρίσουν την ασυναίσθητη μεροληψία όσον αφορά την εθνοτική καταγωγή, το κοινωνικό υπόβαθρο, τη θρησκεία, το φύλο και το χρώμα των αλλοδαπών μαθητών
- γ) Εξεύρεση κατοικίας
- δ) Τα μικρά παιδιά μπορεί να μάθουν γρηγορότερα τη γλώσσα της χώρας υποδοχής και να προτιμούν να τη χρησιμοποιούν
- ε) Εξεύρεση εργασίας
- στ) Αναγνώριση της επαγγελματικής κατάρτισης, εκπαίδευσης, τίτλου σπουδών κλπ. που αποκτήθηκαν σε ξένη χώρα
- ζ) Ανάγκη επαναπροσδιορισμού της συνοχής της οικογένειας χωρίς να χάσουν τις ρίζες του πολιτισμού καταγωγής τους και τις πατροπαράδοτες οικογενειακές αξίες
- η) Εγγραφή των παιδιών στο σχολείο

Ενότητα	Προκλήσεις
Νομικά και διοικητικά θέματα	
Γλώσσα και πολιτισμός	
Εκπαίδευση	
Καθημερινή ζωή ή βασικές ανάγκες	

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 3: Τρόποι ανάπτυξης περισσότερης ανεκτικότητας και κατανόησης

Ακολουθεί μια λίστα από πιθανές στρατηγικές για την καλύτερη συνεργασία των ντόπιων γονέων με τους ΜΠΓ. Διαβάστε προσεκτικά τις στρατηγικές και επιλέξτε εκείνες που εσείς θεωρείτε αποτελεσματικές.

- 1) ☐ Να συζητηθεί ποιος βαθμός ενεργοποίησης αναμένεται από τους γονείς στο σχολικό σύστημα
- 2) ☐ Να αμφισβητούνται τα κίνητρα των ΜΠΓ για τη μετανάστευσή τους στη χώρα
- 3) ☐ Να λαμβάνονται υπόψη τα νόμιμα δικαιώματα των γονέων στο σχολείο
- 4) ☐ Να συζητηθούν τρόποι με τους οποίους οι γονείς μπορούν να οργανωθούν μεταξύ τους και τι βοήθεια είναι διαθέσιμη
- 5) ☐ Να μην επιτρέπεται στους γονείς να κάνουν ερωτήσεις
- 6) ☐ Να αξιοποιούνται οι ικανότητες των ΜΠΓ, όπως η γνώση διαφορετικών γλωσσών και πολιτισμών
- 7) ☐ Εστίαση στην έλλειψη γνώσης των ΜΠΓ της γλώσσας της χώρας υποδοχής
- 8) ☐ Να διερευνώνται τα όρια της εμπλοκής των γονέων, ο ρόλος τους και οι υποχρεώσεις τους

[Δείτε εδώ](#) το φύλλο απαντήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΛΛΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Τι θα μάθω;

Μια γενική ιδέα για τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών, τα μοντέλα που ακολουθούν και τις αξίες που προωθούν

Ιδέες για το πώς να βοηθάτε τους αλλοδαπούς γονείς να κατατοπιστούν γύρω από το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας σας

Τον ρόλο της εκπαίδευσης στην ένταξη των μεταναστών και προσφύγων

Γιατί είναι σημαντικό;

Αν καταλάβετε κάποιες βασικές διαφορές ανάμεσα στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας σας και σε άλλα εκπαιδευτικά συστήματα ανά τον κόσμο, θα είστε σε καλύτερη θέση να κατανοήσετε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες γονείς καθώς προσπαθούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους που φοιτούν σε ελληνικό σχολείο. Η συνεργασία σας με τους γονείς από άλλες χώρες θα συμβάλει στη βελτίωση της φοίτησης όλων των παιδιών, περιλαμβανομένων και των δικών σας.

Αξίες και εκπαιδευτικά συστήματα

Γνωρίζετε κάποια χώρα στην οποία...

1. Οι μαθητές πρέπει να καθαρίζουν μόνοι τους τις σχολικές εγκαταστάσεις;
2. Η πίεση και ο υψηλός ανταγωνισμός οδηγούν σε υψηλά ποσοστά αυτοκτονίας μεταξύ εφήβων μαθητών;
3. Οι δάσκαλοι μπορούν να αποφασίσουν μόνοι τους ποιες εκπαιδευτικές μεθόδους, βιβλία και υλικά θα χρησιμοποιήσουν;
4. Λιγότερο από το 20% των γυναικών γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή;⁵

Ακόμα και αν δεν γνωρίζατε την απάντηση σε όλες αυτές τις ερωτήσεις, πιθανότατα διακρίνατε ότι οι καταστάσεις που περιγράφονται αντανακλούν πολύ έντονα τις διαφορετικές αξίες που συνδέονται με την εκπαίδευση. Συχνά σκεφτόμαστε την εκπαίδευση ως μια διαδικασία που βοηθά τα άτομα να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες μέσω της ύλης που διδάσκονται. Μολονότι αυτό αληθεύει, η εκπαίδευση αναπόφευκτα προωθεί και ορισμένες αξίες. Αυτές οι αξίες μπορεί να είναι κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές, θρησκευτικές ή άλλες. Συχνά τα εκπαιδευτικά συστήματα αποτελούν μέρος της πολιτισμικής ή πολιτικής κληρονομιάς

Ιάπωνες μαθητές καθαρίζουν την τάξη τους.

⁵ 1. Ιαπωνία, 2. Νότια Κορέα, 3. Φινλανδία, 4. Νότιο Σουδάν (16%) και Αφγανιστάν (17%).

μιας χώρας. Σε κάθε περίπτωση, τα εκπαιδευτικά συστήματα έχουν αναπτυχθεί σε βάθος χρόνου.

Μερικές χώρες έχουν ένα συγκεντρωτικό σύστημα εκπαίδευσης. Σε ένα πλήρως συγκεντρωτικό σύστημα εκπαίδευσης η διδακτέα ύλη και το αναλυτικό πρόγραμμα καθορίζονται από ένα εθνικό υπουργείο παιδείας. Όλοι οι διδάσκοντες πρέπει να ακολουθούν αυστηρά αυτό το πρόγραμμα. Ενίοτε αυτό σημαίνει ότι όλα τα σχολεία της χώρας διδάσκουν το ίδιο μάθημα κάθε μέρα, σύμφωνα με το κεντρικό αναλυτικό πρόγραμμα. Άλλες χώρες μπορεί να εφαρμόζουν ένα εντελώς αποκεντρωμένο σύστημα. Σε ένα αποκεντρωμένο σύστημα ενδεχομένως ένα ομοσπονδιακό υπουργείο να καθορίζει τους εκπαιδευτικούς στόχους του αναλυτικού προγράμματος, αλλά επαφίεται στον κάθε εκπαιδευτικό πώς θα επιτύχει αυτούς τους στόχους.

Θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε πολύ σύντομα τις κύριες διαφορές μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων ως εξής:

Συγκεντρωτικό ⇔ Αποκεντρωμένο

Συλλογικό ⇔ Ατομιστικό

Περιορισμένη αυτονομία διδασκόντων, μαθητών ⇔ Αυξημένη
αυτονομία διδασκόντων, μαθητών

Αποστήθιση, συλλογική γνώση ⇔ Κριτική σκέψη, ατομικές
δεξιότητες

Μειωμένη ευθύνη του πολίτη ⇔ Αυξημένη ευθύνη του πολίτη

Περιορισμένη ανάμειξη γονιών και κοινωνίας ⇔ Αυξημένη ανάμειξη
γονιών και κοινωνίας

Τμήματα βάσει φύλου ⇔ Μεικτά τμήματα

Η παράδοση ενός εκπαιδευτικού συστήματος επηρεάζει επίσης τον ρόλο των γονιών σε αυτό. Σε ένα συγκεντρωτικό, συλλογικό σύστημα, τα σχολεία παρέχουν μέρος της κοινωνικής εκπαίδευσης του παιδιού. Οι γονείς αποδέχονται αυτό τον ρόλο του σχολείου και των δασκάλων και τείνουν να μην παρεμβαίνουν. Τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί χαίρουν σεβασμού και αποδοχής ως επαγγελματίες της εκπαίδευσης που γνωρίζουν τι είναι το καλύτερο για τα παιδιά. Σε ένα αποκεντρωμένο και πιο ατομιστικό σύστημα, ωστόσο, τα σχολεία αναμένουν την ενεργή συμμετοχή των γονέων στη φοίτηση των παιδιών τους. Οι γονείς επιτρέπεται να έχουν ενεργό ρόλο στο σχολείο, καθώς θεωρούνται «συνεκπαιδευτές» των παιδιών τους, μαζί με το εκπαιδευτικό προσωπικό.

Αλλοδαποί γονείς που προέρχονται από χώρες με πιο κεντρικά και συλλογικά εκπαιδευτικά συστήματα μπορεί να δυσκολεύονται να καταλάβουν ότι πρέπει να παίζουν έναν νέο ρόλο στη χώρα υποδοχής. Μερικοί αλλοδαποί γονείς μπορεί να μην απευθύνονται άμεσα σε έναν δάσκαλο ή μπορεί να μην παρακολουθούν τις συναντήσεις των γονέων και κηδεμόνων απλώς επειδή θέλουν να είναι ευγενικοί και δεν θέλουν να παρέμβουν στα καθήκοντα του δασκάλου.

Το εκπαιδευτικό σύστημα προωθεί τις επιθυμητές αξίες μέσω δύο διακριτών διαδικασιών:

- Τον προσδιορισμό των αξιών που πρέπει να μεταφερθούν, πράγμα που αποτελεί ευθύνη των ειδικών στην εκπαίδευση και των φορέων χάραξης πολιτικής
- Τη μετάδοση αυτών των αξιών στα παιδιά μέσω της εκπαίδευσης

Γενικά μιλώντας, τα εκπαιδευτικά συστήματα προωθούν και αναπαράγουν αξίες με δύο βασικούς τρόπους: α) με τις επιλογές στο αναλυτικό πρόγραμμα, στα υλικά που χρησιμοποιούνται, στους τρόπους παρουσίασης του εκπαιδευτικού υλικού, στον αριθμό των αποδεκτών απαντήσεων κλπ. και β) μέσω των δραστηριοτήτων που οργανώνει το

σχολείο, οι οποίες μπορεί να σχετίζονται με τον πολιτισμό, τη θρησκεία, την ιδιότητα του πολίτη ή το πατριωτικό αίσθημα. Το σχολικό περιβάλλον και οι δραστηριότητες μετά το πέρας των μαθημάτων επίσης προωθούν ορισμένες αξίες.

Αναστοχασμός στις αξίες διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων

Αναλογιστείτε τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Όταν πηγαίνατε εσείς στο σχολείο, ήταν μάλλον συγκεντρωτικό ή αποκεντρωμένο το εκπαιδευτικό σύστημα;
- Είχατε πολλές ατομικές ελευθερίες στη διαδικασία της μάθησης ή έπρεπε να ακολουθήσετε ένα αυστηρό εκπαιδευτικό πρόγραμμα;
- Τα αγόρια και τα κορίτσια ήταν στην ίδια τάξη ή υπήρχαν ξεχωριστά τμήματα;
- Διδαχθήκατε Θρησκευτικά στο σχολείο σας ή όχι;
- Ποιες συγκεκριμένες αξίες διδαχθήκατε στο σχολείο σας;
- Τι είδους αξίες θα έπρεπε να μεταδίδουν οι εκπαιδευτικοί στους μαθητές;
- Θα έπρεπε να αποτελούν οι ηθικές αξίες ξεχωριστό μάθημα;
- Τι ρόλο παίζουν οι εκπαιδευτικοί στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας σας;
- Τι ρόλο παίζουν οι γονείς στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας σας;

Μελέτη περίπτωσης: Το σχολείο Saunalahti στη Φινλανδία

Το 2012 ένα νέο σχολικό κτίριο άνοιξε τις πόρτες του στο Εσποο, κοντά στο Ελσίνκι της Φινλανδίας: το σχολείο Saunalahti. Στις μοναδικές, υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις του φοιτούν μαθητές προσχολικής ηλικίας έως και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το σχολείο το σχεδίασε μια βραβευμένη εταιρία αρχιτεκτόνων και έχει γίνει ένας φιλόξενος χώρος για ολόκληρη την τοπική κοινότητα. Η βιβλιοθήκη του σχολείου είναι ανοιχτή στο κοινό το απόγευμα, ενώ η συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο, το κέντρο ημερήσιας φροντίδας και το κέντρο νεότητας αναπτύσσεται συνεχώς. Το κτίριο χρησιμοποιείται σχεδόν ολόκληρη την ημέρα.

Δείτε τις ακόλουθες φωτογραφίες και κατόπιν αναλογιστείτε ορισμένες ερωτήσεις:

Αίθουσα διδασκαλίας

Βιβλιοθήκη

Κοινόχρηστος χώρος

Τώρα σκεφτείτε:

- Τι αξίες μεταδίδει αυτό το σχολικό περιβάλλον για τη μάθηση;
- Τι αξίες αντανακλά το κτίριο σχετικά με τη συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και στην τοπική κοινότητα;
- Ποιες άλλες αξίες της φινλανδικής κοινωνίας μπορείτε να διακρίνετε από αυτές τις φωτογραφίες;
- Πώς συγκρίνεται το σχολείο Saunalahti με τις εκπαιδευτικές παροχές στη χώρα σας και με τις υποκείμενες αξίες;
- Θα θέλατε να φοιτούν τα παιδιά σας σε ένα τέτοιο σχολείο;

Τώρα δείτε μια φωτογραφία από ένα «σχολείο» στην Αφρική:

Πόσο εύκολη πιστεύετε ότι θα ήταν για τους γονείς και τα παιδιά η μετάβαση από το ένα εκπαιδευτικό σύστημα στο άλλο;

Δομές των εκπαιδευτικών συστημάτων ανά τον κόσμο

Ο όρος «εκπαιδευτικό σύστημα» περιλαμβάνει όλους τους φορείς, τις δομές και τα ιδρύματα που ασχολούνται με την εκπαίδευση των παιδιών, των νέων ατόμων και των ενηλίκων. Αυτά τα ιδρύματα περιλαμβάνουν βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς, νηπιαγωγεία, σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, βασικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προχωρημένης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης, τεχνικές σχολές, κολέγια και ΙΕΚ. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης περιλαμβάνουν τα πολυτεχνεία, τα ΤΕΙ και τα πανεπιστήμια, ενώ στην εκπαίδευση ενηλίκων έχουμε τα κέντρα δια βίου μάθησης ή άλλα κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων, ανάλογα με τη χώρα.

Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος διαφέρει από χώρα σε χώρα και ενίοτε ακόμα και μέσα στην ίδια τη χώρα, σε επίπεδο περιφέρειας ή ομόσπονδου κρατιδίου. Παρά τις διαφορές αυτές, όλα τα συστήματα μπορούν να ταξινομηθούν σε συγκεκριμένα επίπεδα, σύμφωνα με τη Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης (ISCED). Αυτά τα επίπεδα είναι η προσχολική εκπαίδευση, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η αρχική δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η μεταδευτεροβάθμια μη τριτοβάθμια εκπαίδευση, σύντομοι κύκλοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, πανεπιστημιακό πτυχίο ή αντίστοιχο, μεταπτυχιακό ή αντίστοιχο, διδακτορικό ή αντίστοιχο, και μη ταξινομημένο αλλιώς (UNESCO UIS, 2011).

Η δομή των εκπαιδευτικών συστημάτων διαφέρει επίσης ως προς τη διοίκηση και το καθεστώς ιδιοκτησίας. Ενώ υπάρχουν δημόσια συστήματα που είναι κάπως μονοδιάστατα, υπάρχουν και πιο πολυδιάστατα εκπαιδευτικά συστήματα τα οποία περιλαμβάνουν την ιδιωτική εκπαίδευση.

Οι περισσότερες χώρες ακολουθούν μια κοινή δομή στο εκπαιδευτικό τους σύστημα. Στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση η διάρκεια της γενικής παιδείας και της επαγγελματικής κατάρτισης συχνά διαφέρει κατά περίπου ένα έτος. Σε μερικές χώρες, κυρίως στην ανατολική και την κεντρική Ευρώπη, υπάρχουν σχολεία καλών τεχνών, μουσικής, χορού και αθλητικά σχολεία, τα οποία διαφέρουν ως προς τη δομή από τα σχολεία γενικής παιδείας και επαγγελματικής κατάρτισης.

Από την άλλη μεριά, σε κάποιες χώρες συνυπάρχουν δύο, τρεις ή και περισσότερες δομές στα εκπαιδευτικά τους συστήματα. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα σε χώρες που συγκροτούνται από αποκεντρωμένες διοικητικές μονάδες (κρατίδια, επαρχίες, υπερπόντιες κτήσεις, καντόνια κλπ.). Τέτοιες χώρες είναι για παράδειγμα οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Αυστραλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Ελβετία και το Βέλγιο. Ωστόσο, υπάρχουν χώρες όπως η Ουγγαρία και η Τσεχική Δημοκρατία οι οποίες, μολονότι δεν είναι ομοσπονδιακά κράτη, έχουν δύο παράλληλες δομές στο εκπαιδευτικό τους σύστημα. Ο αριθμός των διαφορετικών δομών που μπορεί να συνυπάρχουν σε μία χώρα ποικίλλει από μία έως το πολύ πέντε.

Εδώ θα δείτε έξι κύριες δομές που χρησιμοποιούνται ανά τον κόσμο, σύμφωνα με μία έρευνα:

Μοντέλο 1

6 χρόνια πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης + 5, 6 ή 7 χρόνια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μπορεί να ονομαστεί «αμερικανικό-βρετανικό μοντέλο».

Μοντέλο 2

5 χρόνια πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης + 6, 7 ή 8 χρόνια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μπορεί να ονομαστεί «γαλλικό μοντέλο».

Μοντέλο 3

4 χρόνια πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης + 8 ή 9 χρόνια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μπορεί να ονομαστεί «γερμανικό μοντέλο».

Μοντέλο 4

7 χρόνια πρωτοβάθμιας/βασικής εκπαίδευσης + 5 ή 6 χρόνια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μπορεί να ονομαστεί «μοντέλο 7 συν».

Μοντέλο 5

8 χρόνια βασικής εκπαίδευσης + 2, 3, 4 ή 5 χρόνια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μπορεί να ονομαστεί «μοντέλο 8 συν».

Μοντέλο 6

10 χρόνια βασικής εκπαίδευσης + 2, 3 ή 4 χρόνια δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μπορεί να ονομαστεί «μοντέλο 10 συν».

Το Μοντέλο 1 είναι το πιο δημοφιλές, καθώς εφαρμόζεται στο 51% των χωρών που ερευνήθηκαν. Το Μοντέλο 5 είναι το δεύτερο πιο δημοφιλές – το εφαρμόζει το 21% των χωρών. Το Μοντέλο 2 εφαρμόζεται στο 11% των χωρών ενώ το Μοντέλο 4 στο 9%. Το Μοντέλο (6%) και το Μοντέλο 6 (2%) εφαρμόζονται στις λιγότερες χώρες.

Αναστοχασμός σε διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα

Ξαναδιαβάστε το τμήμα για τα έξι βασικά μοντέλα δόμησης της εκπαίδευσης. Στη συνέχεια, σκεφτείτε τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποιο σύστημα εφαρμόζει η δική σας χώρα;
- Πώς ήταν το σύστημα όταν εσείς πηγαίνατε στο σχολείο;
- Προσωπικά, απολαμβάνετε αυτό το σύστημα ή πιστεύετε ότι κάποιο άλλο σύστημα θα ήταν καλύτερο;

Δείτε πάλι τα διάφορα συστήματα:

- Υπάρχει κάποιο που σας φάνηκε καλύτερο; Γιατί;
- Θα πρέπει οι μαθητές να δαπανούν αρκετά χρόνια στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ή να μεταβαίνουν γρήγορα σε δευτεροβάθμιο επίπεδο;
- Πόσο δύσκολη πιστεύετε ότι μπορεί να είναι η μετάβαση από το ένα σύστημα στο άλλο (λόγω μετανάστευσης σε άλλη χώρα);
- Θα πρέπει οι νεοαφιχθέντες μαθητές να τοποθετούνται σε μια τάξη στη χώρα υποδοχής ανάλογα με την ηλικία τους ή ανάλογα με το εκπαιδευτικό επίπεδο στο οποίο βρίσκονται;

Η συμμετοχή των γονιών στη σχολική ζωή

Κανονικά, στις περισσότερες χώρες, η κυβέρνηση ή κάποιο υπουργείο παιδείας είναι υπεύθυνο για το νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος. Αυτοί οι νόμοι και διατάξεις μπορεί επίσης να προσδιορίζουν τον ρόλο των γονέων στο εκπαιδευτικό σύστημα. Το νομικό σύστημα οφείλει να σέβεται τα δικαιώματα των παιδιών, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των γονέων.

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, οι γονείς των μαθητών κάθε δημόσιου σχολείου (περιλαμβανομένων των νηπιαγωγείων) συγκροτούν έναν **σύλλογο γονέων**. Όλοι οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν αυτοδικαίως στον σύλλογο. Η διοίκηση του συλλόγου εκλέγεται από τους γονείς και ο σύλλογος καταχωρίζεται νομικά. Στη γενική συνέλευση του συλλόγου μπορούν να συμμετέχουν όλοι οι γονείς, ακόμα και αν δεν είναι εγγεγραμμένοι σε αυτόν.

Σε κάθε δημόσιο σχολείο λειτουργεί **σχολικό συμβούλιο**, το οποίο αποτελείται από τον σύλλογο των διδασκόντων, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου γονέων και τον εκπρόσωπο της τοπικής αυτοδιοίκησης στη σχολική επιτροπή.

Σύμφωνα με τον Νόμο 4415/2016 Άρθρο 51, οι σύλλογοι γονέων των σχολείων του ίδιου Δήμου ή Δημοτικής Ενότητας ή Δημοτικής Κοινότητας ή Κοινότητας συγκροτούν μία **ένωση γονέων**. Οι ενώσεις γονέων κάθε Περιφέρειας ή Περιφερειακής Ενότητας συγκροτούν μια **ομοσπονδία γονέων**. Οι ομοσπονδίες γονέων της χώρας συγκροτούν με τη σειρά τους μία **συνομοσπονδία**.

Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν αντιπροσωπευτικά συμβούλια γονέων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Τέτοιες αντιπροσωπευτικές οργανώσεις για τα δικαιώματα των γονιών υπάρχουν π.χ. στην Αυστρία, στο Βέλγιο, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιρλανδία, στην Ιταλία, στην Ισπανία, στην Πολωνία, στη Σουηδία και σε πολλές άλλες χώρες.

Ανώτατη Συνομοσπονδία Γονέων Μαθητών Ελλάδας ([ΑΣΓΜΕ](#))

[Συχνές ερωτήσεις](#)

[Νομοθεσία – Διευκρινιστικές απαντήσεις](#)

Εξηγήστε με λίγα λόγια το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σε μετανάστες γονείς!

Προσπαθήστε να εξηγήσετε σε έναν γονιό που μετανάστευσε πρόσφατα στη χώρα μερικά κύρια χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος. Προσπαθήστε να μιλάτε όσο το δυνατόν πιο απλά. Στη συνέχεια, προκειμένου να κατανοήσετε καλύτερα το υπόβαθρό του, συγκρίνετε αυτά τα χαρακτηριστικά με το σύστημα που εφαρμόζεται στη χώρα καταγωγής του.

Στη χώρα σας	Στη χώρα τους
Η εκπαίδευση επιβλέπεται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	
Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής είναι επιστημονικός φορέας ο οποίος συνεργάζεται στενά με το ΥΠΕΘ για την εφαρμογή και τη στήριξη της εκπαιδευτικής πολιτικής.	
Η υποχρεωτική εκπαίδευση διαρκεί 11 χρόνια, από το 4 ^ο έως το 15 ^ο έτος της ηλικίας.	
Οι γονείς ή κηδεμόνες που δεν φροντίζουν για τη φοίτηση των παιδιών τους διώκονται ποινικά.	
Η δημόσια παιδεία είναι δωρεάν σε όλα τα επίπεδα. Υπάρχουν και ιδιωτικά σχολεία επί πληρωμή.	
Η προσχολική εκπαίδευση διαρκεί 2 έτη, η πρωτοβάθμια 6 (Δημοτικό), η	

υποχρεωτική δευτεροβάθμια 3 (Γυμνάσιο) και η ανώτερη δευτεροβάθμια 3 (Λύκειο).	
Στο Δημοτικό οι βαθμοί για την Γ' και τη Δ' τάξη είναι από το Α (άριστα) έως το Δ (σχεδόν καλά). Για την Ε' και την ΣΤ' τάξη είναι από το 1-10 (άριστα το 9-10). Στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο οι βαθμοί είναι από το 0-20 (10 η βάση, 20 το άριστα).	
Στην Ελλάδα λειτουργούν αθλητικά, καλλιτεχνικά, μουσικά και εκκλησιαστικά σχολεία.	
Υπάρχουν ειδικά σχολεία και ειδικές τάξεις για μαθητές με ειδικές ανάγκες.	
Η κατ' οίκον εκπαίδευση αντί της δημόσιας απαγορεύεται.	
Τα ιδιωτικά φροντιστήρια είναι ιδιαίτερα διαδεδομένα και τα περισσότερα παιδιά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρακολουθούν κάποιο φροντιστήριο μετά το σχολείο είτε για ξένες γλώσσες είτε για διάφορα μαθήματα στα οποία χρειάζονται ενίσχυση.	

Τι επίδραση μπορεί να έχει το εκπαιδευτικό σύστημα στην ένταξη των μεταναστών;

Η σχολική εκπαίδευση μπορεί να έχει σημαντική και ιδιαίτερα θετική επίδραση στην ένταξη των παιδιών των μεταναστών στη νέα τους χώρα. Το εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να τους προσφέρει πρόσβαση στη μάθηση που δεν την είχαν πριν, να τους εισαγάγει σε νέες μορφές μάθησης, να τους προσφέρει τρόπους να ανακαλύψουν τον εαυτό τους, να είναι δημιουργικά και να αναπτύξουν τις προσωπικές τους ικανότητες και ταλέντα. Το σχολείο μπορεί να τους ανοίξει δρόμους για την επαγγελματική και την προσωπική επιτυχία.

Από την άλλη μεριά, το σχολείο θα μπορούσε να σταθεί εμπόδιο σε μια τέτοια θετική ανάπτυξη λόγω παρανοήσεων και φόβων σχετικά με τον ρόλο των γονέων, των δασκάλων και των μαθητών. Επίσης, το εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας μπορεί να έχει άμεση επίδραση στην επίδοση των παιδιών στο σχολείο. Λόγω εντελώς διαφορετικών εμπειριών στη χώρα καταγωγής τους, αλλά και της συνήθως χαμηλότερης κοινωνικοοικονομικής τους θέσης, οι μετανάστες γονείς και τα παιδιά τους μπορεί να δυσκολεύονται να συνεργαστούν με το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής. Όπως δείχνουν ορισμένες έρευνες, λόγω της κοινωνικοοικονομικής τους κατάστασης πολλοί μετανάστες μαθητές στην Ευρώπη τείνουν να έχουν χαμηλότερη απόδοση σε διεθνή τεστ, είναι πιο πιθανό να εγκαταλείψουν πρόωρα το σχολείο, δυσκολεύονται περισσότερο να βρουν εργασία και διατρέχουν τον κίνδυνο οι περίοδοι ανεργίας να εναλλάσσονται με χαμηλοαμειβόμενες εργασίες.

Οι μετανάστες μαθητές μπορεί να συναντήσουν θεσμικές και μη δυσκολίες στην εκπαίδευση, λόγω του γεγονότος ότι συνήθως η εκπαίδευση είναι σχεδιασμένη για τους «τυπικούς» μαθητές, οι οποίοι έχουν περίπου τις ίδιες ανάγκες και ικανότητες στην ίδια ηλικία. Επιπλέον, οι διαδικασίες νομιμοποίησης και ασύλου (ιδιαίτερα για όσους

έχουν προσωρινό καθεστώς διαμονής ή δεν έχουν νομιμοποιηθεί ακόμα) μπορεί να παρεμποδίζουν τη φοίτηση των παιδιών στο σχολείο, διευρύνοντας έτσι τις ανισότητες στην εκπαίδευση. Εχοντας επίγνωση αυτών των γεγονότων, πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν θέσει ως προτεραιότητα τη βελτίωση της εκπαίδευσης των παιδιών μεταναστών. Ωστόσο, η εφαρμογή αυτών των βελτιώσεων βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη.

Εμπόδια που μπορεί να συναντήσουν οι μετανάστες γονείς και τα παιδιά τους

Οι μετανάστες γονείς και τα παιδιά τους μπορεί να συναντήσουν κάποια εμπόδια στην εκπαίδευση που συνήθως δεν τα συναντούν οι ντόπιοι γονείς. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Εμπόδια που σχετίζονται με τη *γονική ευθύνη*: Πολλά ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα αναμένουν από τους γονείς να υποστηρίζουν ενεργά τη μάθηση των παιδιών τους εκτός σχολείου. Οι μετανάστες γονείς, και ιδιαίτεροι όσοι εργάζονται με άστατο ωράριο, είναι χαμηλόμισθοι ή έχουν περιορισμένοι μόνρφοση, δυσκολεύονται να ανταποκριθούν σε αυτή την απαίτηση. Επίσης, τα ωράρια της προσχολικής εκπαίδευσης μπορεί να μην ταιριάζουν με τα ωράρια της εργασίας τους ή μπορεί να μη γνωρίζουν τη διαθεσιμότητα ή τα οφέλη ορισμένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα αν αυτές οι υπηρεσίες δε συνηθίζονται στη χώρα καταγωγής τους ή δεν υπάρχει ενημέρωση διαθέσιμη στη γλώσσα τους.
- Εμπόδια που σχετίζονται με το *καθεστώς διαμονής*: Σε μερικές χώρες, τα έντυπα που απαιτούνται για την εγγραφή των μαθητών (π.χ. καθεστώς διαμονής) μπορεί να αποκλείουν εντελώς από τη σχολική εκπαίδευση τα παιδιά που δεν έχουν νόμιμο καθεστώς διαμονής. Η ηλικία μπορεί επίσης να αποτελέσει εμπόδιο, καθώς πολλοί αιτούντες

άσυλο καταφτάνουν στις χώρες υποδοχής στην εφηβεία τους και όταν τελικά λαβαίνουν άδεια παραμονής βρίσκονται εκτός του ορίου ηλικίας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

- Εμπόδια που σχετίζονται με τις εκπαιδευτικές επιλογές. Οι μετανάστες γονείς που δεν είναι εξοικειωμένοι με το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής μπορεί να βρίσκονται σε μειονεκτική θέση όταν καλούνται να πάρουν αποφάσεις που σχετίζονται με το εκπαιδευτικό μέλλον των παιδιών τους.

Παρά τα εμπόδια αυτά, θα πρέπει να τονιστεί ότι τα σχολεία μπορούν να ενισχύσουν μια επιτυχημένη διαδικασία ένταξης ή ακόμα και να την επιφέρουν. Δραστηριότητες όπως οι κοινωνικές εκδηλώσεις, η εκπαίδευση των γονέων και διαγενεακές υπηρεσίες μπορούν να ενισχύσουν τους δεσμούς μεταξύ οικογενειών από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.

Το ενεργό ενδιαφέρον των γονιών για την εκπαίδευση των παιδιών τους είναι σημαντικός παράγοντας, ικανός να οδηγήσει στην επιτυχία. Ενώ οι μετανάστες γονείς μπορεί να υιοθετούν διαφορετικό στιλ ανατροφής ή να έχουν άλλες προτεραιότητες σε θέματα εκπαίδευσης, η περιορισμένη εμπλοκή τους στην εκπαίδευση των παιδιών τους είναι συνήθως αποτέλεσμα πολιτισμικών και γλωσσικών εμποδίων, καθώς και ελλειπούς γνώσης για το εκπαιδευτικό σύστημα. Το σχολείο μπορεί να συμβάλει στον παραμερισμό αυτών των εμποδίων με το να ενημερώνει τους γονείς στη γλώσσα τους (γραφτώς ή μέσω διερμηνέα), να υποστηρίζει μαθήματα γλώσσας για μετανάστες γονείς, να τους παρέχει περισσότερες ανεπίσημες ευκαιρίες να δικτυωθούν μεταξύ τους και με τους ντόπιους γονείς κλπ. Τέτοιου είδους πρωτοβουλίες μπορούν να χρησιμεύσουν

στους εκπαιδευτικούς ως εργαλεία ώστε να ενθαρρύνουν την ανάμειξη των γονιών στην εκπαίδευση των παιδιών τους.

Αναστοχασμός στη σχέση εκπαίδευσης-ένταξης μεταναστών

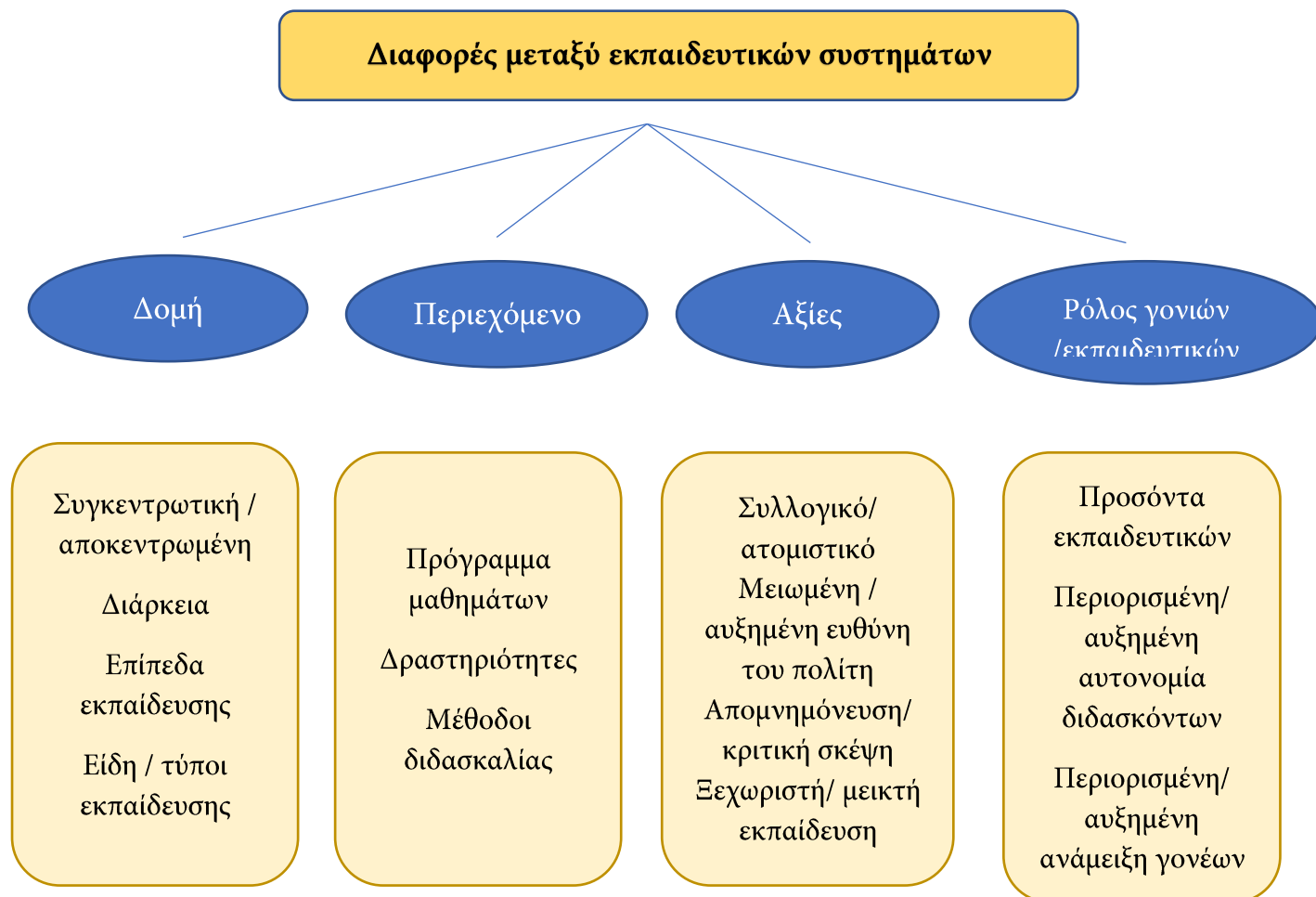
Αναλογιστείτε τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Ποιο εμπόδιο ή πρόκληση σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας πιστεύεται ότι είναι δυσκολότερο να αντιμετωπιστεί από τους μετανάστες γονείς;
- Προσωπικά, πιστεύετε ότι το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας ζητά πολλά από τους γονείς ή θα μπορούσε να ζητηθεί από τους γονείς να κάνουν περισσότερα;
- Πώς μπορεί να επηρεαστεί η συνεργασία των γονέων με το σχολείο από τις προσδοκίες των γονέων ή την προσέγγισή τους στη μάθηση λόγω διαφορετικών βιωμάτων στην πατρίδα τους;

Τώρα προσπαθήστε να συζητήσετε αυτά τα ερωτήματα με έναν γονιό μετανάστη. Μοιάζουν οι απαντήσεις σας;

Ανασκόπηση Κεφαλαίου 5

Προτεινόμενες ομαδικές δραστηριότητες

Δραστηριότητα 1

Ρωτήστε τρεις άλλους γονείς της ομάδας σας για το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας τους.

Ως οδηγός μπορούν να χρησιμεύσουν οι ακόλουθες ερωτήσεις:

- Τι θυμάστε για τους δασκάλους σας;
- Ποιος ήταν ο αγαπημένος σας δάσκαλος/δασκάλα;
- Ποιος δάσκαλος/δασκάλα σας είχε εντυπωσιάσει περισσότερο;
- Σας άρεσε να πηγαίνετε στο σχολείο; Γιατί;
- Τι σημαίνει για εσάς η μόρφωση που έχετε λάβει;
- Σε ποια μαθήματα τα πηγαίνατε καλά;
- Σε ποια μαθήματα δεν τα πηγαίνατε καλά;
- Είχατε πολλές εξετάσεις; Πόσο απαιτητικές ήταν;
- Οι καθηγητές βαθμολογούσαν δίκαια; Νιώσατε ποτέ αδικημένος/-η;
- Υπήρχαν μαθήματα που θα θέλατε να μελετήσετε αλλά δεν προσφέρονταν στο σχολείο σας;
- Ενθαρρύνονται οι κοπέλες να επιδιώξουν μια καλή μόρφωση;
- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του καλού μαθητή;
- Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του καλού δασκάλου;
- Έχει η χώρα σας ένα καλό δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα;
- Τι ευκαιρίες/επιλογές πρόσφερε αυτό το εκπαιδευτικό σύστημα;
- Τι βελτιώσεις θα χρειαζόταν το εκπαιδευτικό σύστημα;
- Ποιες ρεαλιστικές αλλαγές θα θέλατε να δείτε στη στάση της χώρας σας απέναντι στην εκπαίδευση;

Μπορείτε να συζητήσετε και να μοιραστείτε τις απαντήσεις που λάβατε με ολόκληρη την ομάδα ή σε μικρότερες ομάδες των 3 ή 4 γονέων.

Δραστηριότητα 2

Οι γονείς εργάζονται σε ζευγάρια – ένας ντόπιος και ένας ξένος γονέας. Ο ντόπιος γονιός προσπαθεί να αντλήσει πληροφορίες για το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας του άλλου γονιού σχετικά με τα παρακάτω θέματα. Οι γονείς που θέτουν τις ερωτήσεις θα πρέπει να κρατούν σύντομες σημειώσεις.

- Ποιος έχει την ευθύνη για τα σχολεία;
- Χρεώνουν τα σχολεία δίδακτρα;
- Τα εκπαιδευτικά επίπεδα και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα
- Δομή του σχολικού έτους
- Δομή μιας τυπικής ημέρας στο σχολείο
- Σύστημα βαθμολόγησης
- Εκπαιδευτικό πρόγραμμα/ μαθήματα
- Σχολικές δραστηριότητες
- Σχέση μεταξύ διδασκόντων και γονέων

Στη συνέχεια όλοι οι γονείς παρουσιάζουν τα αποτελέσματα στην ομάδα. Ακολουθεί συζήτηση γύρω από τις διαφορές μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων.

Βιβλιογραφία και δικτυογραφία

- Archdaily (2013). Saunalahti School / VERSTAS Architects.
<https://www.archdaily.com/406513/saunalahti-school-verstas-architects>
- Berger-Proßdorf, T. (n.d.). Educational Systems in Europe.
<https://mtprof.msun.edu/Win1996/TamaraBP.html>
- Gray, A. (2017). 6 charts on education around the world.
<https://www.weforum.org/agenda/2017/09/countries-with-best-education-systems/>
- EACEA, Eurydice (2019). Η δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος 2018/2019.
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/greece_el
- EACEA, Eurydice. Comparative Reports, National Education Systems.
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/publications_en
- EACEA, Eurydice (n.d.). Ελλάδα: Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος και της δομής του.
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-education-system-and-its-structure-33_el
- Index Mundi (2018). South Sudan literacy.
https://www.indexmundi.com/south_sudan/literacy.html
- Mani, D. & Trines, S. (2018). Education in South Korea.
<https://wenr.wes.org/2018/10/education-in-south-korea>
- Ministry of Education and Culture, Finland, & the Finnish National Agency for Education (2017). Finnish education in a Nutshell.
https://www.oph.fi/download/146428_Finnish_Education_in_a_Nutshell.pdf
- National Parenting Strategy – Making a positive difference to children and young people through parenting (2012).
<https://www.gov.scot/binaries/content/documents/govscot/publications/publication/2012/10/national-parenting-strategy-making-positive-difference-children-young-people-through/documents/00403769-pdf/00403769-pdf/govscot%3Adocument>
- Phanthanh, C. (2018). The Japanese education system: Similarities and unique differences to the Western world. <https://gogonihon.com/en/blog/learn-about-the-japanese-education-system/>
- Popov, N. (n.d.) Structures of school systems worldwide: A comparative study.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED567058.pdf>
- Sayej, N. (2013). Building an even better Finnish school. <https://finland.fi/life-society/building-an-even-better-finnish-school/>
- UNESCO (2017). Enhancement of Literacy in Afghanistan (ELA) Programme.
<http://www.unesco.org/new/en/kabul/education/youth-and-adult-education/enhancement-of-literacy-in-afghanistan-iii/>

- UNESCO – Institute for Statistics. (2011): International Standard Classification of Education.
http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/UNESCO_GC_36C19_ISCED_EN.pdf
- ΑΣΓΜΕ (2008). Σύλλογος Γονέων – Κωδικοποίηση Νομοθεσίας. Διαθέσιμο στο
<https://edu.klimaka.gr/nomothesia/symvulia-epitropes/1700-syllogos-gonewn-kwdikopoihsh-nomothesias>
- ΑΣΓΜΕ (χ.χ.). Σχολικά Συμβούλια. <http://www.asgme.gr/wp-content/uploads/files/parapobes/3-sxolika-symboyliia.pdf>
- Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Ξάνθης (χ.χ.). Διευκρινίσεις περί οργανώσεων γονέων. <http://dide.xan.sch.gr/newsite/noms-s.php?id=828>
- Ελληνική Δημοκρατία (1998). Νόμος 2621/1998, ΦΕΚ 136. Διαθέσιμο στο
http://www.pi-schools.gr/special_education_new/ftp/nomoi/Ekp_Themata/N.%202621%20-1998-%20FEK.%20136%20-A-%2023-6-1998.pdf
- Ελληνική Δημοκρατία (2016). Νόμος 4415/2016. Διαθέσιμο στο
http://www.asgme.gr/wp-content/uploads/files/parapobes/nomos_4415_2016.pdf
- ESOS, Καθημερινή Ηλεκτρονική Εφημερίδα για την Παιδεία (2017). Η απόφαση για την αξιολόγηση μαθητών του Δημοτικού Σχολείου.
<https://www.esos.gr/arthra/54388/i-apofasi-gia-tin-axiologisi-mathiton-toy-dimotikoy-sholeioy>
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2019). Σκοπός και αρμοδιότητες.
<http://www.iep.edu.gr/el/dioikisi/ti-einai-to-iep/genika>

Πηγές των εικόνων του κεφαλαίου

- Σελίδα 144: <https://www.emaze.com/@AFLFQZIC/Presentation-Name>
- Σελίδα 148: Photo: Andreas Meichsner/Verstas.
<https://www.archdaily.com/406513/saunalahti-school-verstas-architects/51ef5772e8e44e6da30000be-saunalahti-school-verstas-architects-photo>
- Σελίδα 149 (1): Photo: Andreas Meichsner/Verstas.
<https://www.archdaily.com/406513/saunalahti-school-verstas-architects/51ef577ee8e44e6da30000bf-saunalahti-school-verstas-architects-photo>
- Σελίδα 149 (2): Photo: Andreas Meichsner/Verstas.
<https://www.archdaily.com/406513/saunalahti-school-verstas-architects/51ef5733e8e44ea5b70000be-saunalahti-school-verstas-architects-photo>
- Σελίδα 150: <https://buck4change.com/project/build-a-school-in-africa/>

Σελίδα 152: Photo: Andreas Meichsner/Verstas. <https://finland.fi/life-society/building-an-even-better-finnish-school/>

Σελίδα 156:

https://www.kennedyacademy.org/apps/news/show_news.jsp?REC_ID=380506&id=0

Τι έμαθα;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 1: Διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα ανά τον κόσμο

Επιλέξτε τη σωστή απάντηση στις ακόλουθες ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής.

1. Σε ένα συγκεντρωτικό σύστημα:

- α) Τα σχολεία παρέχουν μέρος της κοινωνικής εκπαίδευσης των παιδιών αλλά οι γονείς τείνουν να επεμβαίνουν
- β) Τα σχολεία παρέχουν μέρος της κοινωνικής εκπαίδευσης των παιδιών. Οι γονείς αποδέχονται τον ρόλο του σχολείου και δεν επεμβαίνουν
- γ) Τα σχολεία δεν παρέχουν κοινωνική εκπαίδευση στα παιδιά

2. Αναμένεται πολύ ενεργή εμπλοκή των γονιών στην εκπαιδευτική πρόοδο των παιδιών τους σε:

- α) Αποκεντρωμένα και πιο ατομιστικά συστήματα
- β) Αποκεντρωμένα και πιο συλλογικά συστήματα
- γ) Συγκεντρωτικά και ατομιστικά συστήματα

3. Το εκπαιδευτικό σύστημα προωθεί τις επιθυμητές αξίες μέσω:

- α) Μιας κύριας διαδικασίας προσδιορισμού των αξιών
- β) Δύο διακριτών διαδικασιών: δημιουργία κοινών αξιών και σχεδιασμός στρατηγικής ώστε να τύχουν σεβασμού
- γ) Δύο διακριτών διαδικασιών: προσδιορισμός και μετάδοση των αξιών

4. Τα εκπαιδευτικά συστήματα μπορεί να προωθούν διαφορετικές αξίες ως προς:

- α) Την κριτική σκέψη και την ανεξαρτησία
- β) Την ευθύνη του πολίτη
- γ) Όλα τα παραπάνω

5. Όταν μιλάμε για τη «δομή του εκπαιδευτικού συστήματος» αναφερόμαστε:

- α) Στη διάρκεια της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και στις διάφορες εκπαιδευτικές διαδρομές
- β) Στη διαχειριστική ευθύνη του κράτους και της τοπικής αυτοδιοίκησης
- γ) Στο επίπεδο εμπλοκής των γονιών και της κοινωνίας

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 2: Εμπόδια στην εκπαίδευση

Αντιστοιχήστε τα είδη των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι ΜΠΓ σε σχέση με την εκπαίδευση (στα αριστερά) με τα κατάλληλα παραδείγματα (στα δεξιά). Για κάθε φραγμό μπορεί να υπάρχουν περισσότερα παραδείγματα.

Δυσκολίες	
1. ανταπόκρισης στη γονική ευθύνη	α. Ασυμβατότητα ωραρίου εργασίας και προσχολικής αγωγής
Δυσκολίες σχετικά με	
2. τη διαμονή και το νομικό στάτους	β. Προϋποθέσεις διαμονής για πρόσβαση στο σύστημα εκπαίδευσης
	γ. Η ηλικία των αιτούντων άσυλο
3. Δυσκολίες σχετικά με την επιλογή σχολείου	δ. Δυσκολία επιλογής λόγω ελλιπούς πληροφόρησης
	Οι ΜΠΓ και ιδιαίτερα όσοι έχουν άστατο ωράριο, χαμηλότερο μισθό και λιγότερη εκπαίδευση μπορεί να δυσκολεύονται να υποστηρίξουν τη μάθηση των παιδιών τους εκτός σχολείου
	ε.

[Δείτε εδώ](#) το φύλλο απαντήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑΣ

Τι θα μάθω;

Πώς το εκπαιδευτικό σύστημα προωθεί τη διαπολιτισμικότητα

*Πώς να συνεργάζεστε καλύτερα με το σχολείο των παιδιών σας για την
προώθηση της διαπολιτισμικότητας*

*Πώς να διακρίνετε επείγουσες ανάγκες για καλύτερη διαπολιτισμική
κατανόηση στο σχολικό περιβάλλον των παιδιών*

Γιατί είναι σημαντικό;

Τα εκπαιδευτικά συστήματα των ευρωπαϊκών χωρών έχουν υιοθετήσει
ατζέντες για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Αυτό σημαίνει ότι το σχολικό
σύστημα, οι δραστηριότητες και το αναλυτικό πρόγραμμά του είναι
οργανωμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να προωθούν τη διαπολιτισμική
κατανόηση. Η ποικιλομορφία είναι αποδεκτή και της προσδίδεται αξία.

Ως γονιός μπορείτε να κάνετε πολλά για να συνεργαστείτε με το σχολείο
των παιδιών σας, ώστε να αναπτυχθούν οι διαπολιτισμικές τους
ικανότητες. Κατανοώντας καλύτερα τον σκοπό ορισμένων σχολικών
δραστηριοτήτων μπορείτε να κάνετε πιο ουσιαστικές συζητήσεις με τα
παιδιά σας, το προσωπικό του σχολείου και άλλους γονείς. Η ενεργή
συμμετοχή σας μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη ικανοποίηση σε
ολόκληρη τη σχολική κοινότητα.

Διαπολιτισμική εκπαίδευση: Βασικές πληροφορίες

Κατ' ουσίαν, η διαπολιτισμική εκπαίδευση εστιάζει σε δύο κύριους άξονες:

- 1) Αναγνωρίζει και γιορτάζει τη διαφορετικότητα και ποικιλομορφία ως κάτι το φυσιολογικό σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης ζωής. Ευαισθητοποιεί τον μαθητή στην ιδέα ότι οι άνθρωποι έχουν αναπτύξει εντελώς φυσιολογικά διαφορετικούς τρόπους ζωής, έθιμα και κοσμοθεωρίες, και ότι αυτό το εύρος της ανθρώπινης εμπειρίας μάς εμπλουτίζει όλους.
- 2) Προωθεί την ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, αμφισβητεί τις άδικες διακρίσεις και προωθεί τις αξίες πάνω στις οποίες οικοδομείται η ισότητα.

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση εδράζεται στη γνώση και την κατανόηση, τις δεξιότητες και ικανότητες, τις στάσεις και αξίες. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι ενσωματωμένη σε όλα τα μαθήματα και στη σχολική ζωή γενικότερα.

Η Παγκόσμια Διακήρυξη της UNESCO για την Πολιτισμική Πολυμορφία (2001) αναφέρεται στο ζήτημα των πολιτισμικών δικαιωμάτων και τονίζει τον ρόλο της εκπαίδευσης ως προς το ότι «όλα τα άτομα πρέπει να έχουν δικαίωμα σε ποιοτική εκπαίδευση και κατάρτιση η οποία σέβεται πλήρως την πολιτισμική τους ταυτότητα».

Η γλώσσα, επίσης, παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των παιδιών. Όποια και αν είναι η πρώτη γλώσσα του παιδιού ή η γλώσσα διδασκαλίας στο σχολείο, τα παιδιά κατανοούν τις ιδέες και συλλαμβάνουν νέες έννοιες μέσω της αλληλεπίδρασης γλώσσας και εμπειρίας. Κατ' αυτό τον τρόπο νοηματοδοτούν τον κόσμο γύρω τους.

Η διαπολιτισμική ατζέντα στην Ελλάδα

Όπως περιγράψαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι συγκεντρωτικό. Αυτό έχει ως συνέπεια να εφαρμόζονται σε ολόκληρη τη χώρα οι ίδιες ρυθμίσεις για την εκπαίδευση παιδιών από γλωσσικές ή πολιτισμικές μειονότητες. Ο σκοπός της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι η εξάλειψη των ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, όλα τα παιδιά κάτω των 18 έχουν το δικαίωμα, ανεξαρτήτως καταγωγής, να λάβουν δωρεάν πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, προβλέπονται ορισμένες εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην ταχύτερη ένταξη των παιδιών που δεν γνωρίζουν επαρκώς τα ελληνικά στο σχολικό σύστημα. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτές οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αφορούν όλους τους μαθητές που δεν κατανοούν επαρκώς την ελληνική γλώσσα όπως Ρομά, αλλοδαπούς, παλιννοστούντες, πρόσφυγες, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες κτλ. Έτσι, στις λεγόμενες τάξεις υποδοχής γίνονται εντατικά μαθήματα ελληνικών και παρέχεται διδακτική στήριξη για τα υπόλοιπα μαθήματα. Το κάθε σχολείο θα πρέπει να αξιολογήσει την ανάγκη για τη δημιουργία μιας τάξης υποδοχής και να προβεί στις κατάλληλες ενέργειες. Ο ελάχιστος αριθμός παιδιών για τη δημιουργία μιας τάξης υποδοχής είναι 9 μαθητές.

Τα παιδιά που κατανοούν ελάχιστα ή καθόλου ελληνικά μπορούν να παρακολουθούν ορισμένα μαθήματα με την υπόλοιπη τάξη, όπως Ξένη Γλώσσα, Μουσική Αγωγή, Εικαστικά και Φυσική Αγωγή. Τα υπόλοιπα μαθήματα διδάσκονται στην τάξη υποδοχής. Η φοίτηση στις τάξεις υποδοχής αυτού του τύπου (τύπου 1) διαρκεί ένα έτος, αλλά μπορεί να επεκταθεί και περισσότερο αν είναι αναγκαίο.

Τα παιδιά που κατανοούν τα ελληνικά σε μέτριο επίπεδο παρακολουθούν τα μαθήματα με την υπόλοιπη τάξη αλλά τους παρέχεται υποστήριξη στη

γλώσσα ή και σε άλλα μαθήματα είτε από έναν δεύτερο εκπαιδευτικό ως παράλληλη διδασκαλία μέσα στην τάξη είτε εκτός κανονικής τάξης. Αυτού του τύπου η βοήθεια (τάξη υποδοχής τύπου 2) μπορεί να παρασχεθεί σε έναν μαθητή έως και για τρία σχολικά έτη.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, τα σχολικά εγχειρίδια έχουν αναθεωρηθεί ώστε να αντανakλούν περισσότερο την ολοένα και πιο πολυπολιτισμική φύση της ελληνικής κοινωνίας και να προωθούν τη διαπολιτισμική κατανόηση.

Ενα άλλο μέτρο για την προώθηση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι τα Πειραματικά Σχολεία Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης, τα οποία συνεργάζονται με τα πανεπιστήμια της χώρας. Σε αυτά τα σχολεία γίνεται πειραματική εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων, με σκοπό την περαιτέρω γενίκευσή τους στα δημόσια σχολεία.

Σκεφτείτε:

Ποιες δραστηριότητες παρατηρείτε στο σχολείο του παιδιού σας οι οποίες αποβλέπουν στην εξοικείωση με την πολιτισμική ποικιλομορφία και τη διαχείρισή της;

Ενα άρθρο στο Βήμα για τη [Διαπολιτισμική Εκπαίδευση](#)

[UNESCO Guidelines on Intercultural Education](#)

[Intercultural learning and cultural diversity in education](#)

Σχολικές δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμικότητα

Η διαπολιτισμική μάθηση δεν μπορεί να διαχωριστεί από το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα συνολικά ή από τη σχολική ζωή. Ως εκ τούτου, η διαπολιτισμική εκπαίδευση στα πρωτοβάθμια σχολεία θα πρέπει να βασίζεται στον κοινωνικό πυλώνα της μάθησης – μαθαίνουμε για να ζούμε ο ένας μαζί τον άλλον (Delors 1996).

Αυτό συμβάλλει στο να:

- Διεγείρεται το ενδιαφέρον των μαθητών για τις ζωές άλλων με βάση τις κοινές εμπειρίες, την αλληλεπίδραση, την αμοιβαιότητα και τον σεβασμό ανάμεσα σε διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες
- Μαθαίνουν οι μαθητές να μην αποσύρονται αμήχανα από αντιλογίες ή συγκρούσεις, αναγνωρίζοντας ότι η εργασία σε περιβάλλον πολιτισμικής ποικιλομορφίας είναι πιθανό αφενός να θέτει προκλήσεις και δυσκολίες αλλά ταυτόχρονα να είναι συναρπαστική (Byram 2006, p. 5)
- Αναπτύσσουν οι μαθητές δεξιότητες, γνώσεις, διαθέσεις και ικανότητες που τους βοηθούν να γνωρίζουν και να έχουν καλές σχέσεις με ανθρώπους που διαφέρουν από τους ίδιους, καθώς μαθαίνουν να ζουν μαζί σε έναν πολιτισμικά ποικιλόμορφο, αλληλένδετο κόσμο.

Μερικοί τρόποι για να περιοριστούν τα πολιτισμικά στερεότυπα των μαθητών και να βελτιώσουν τις πολιτισμικές τους γνώσεις είναι όταν στις

σχολικές δραστηριότητες περιλαμβάνονται *εξωτερικοί επισκέπτες από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα* (Christou & Puigvert, 2011).

Τα παιχνίδια ρόλων και οι προσομοιώσεις βοηθούν τους μαθητές να βιώσουν από πρώτο χέρι τι σημαίνει να είναι κάποιος διαφορετικός και να τον επικρίνουν, να τον περιθωριοποιούν ή να τον αποκλείουν για αυτό τον λόγο

Ανάλυση κειμένων, ταινιών και παιχνιδιών: Ανάλογα με το υλικό που επιλέγει ο δάσκαλος και με τις δραστηριότητες που προτείνει (π.χ. να εκφράζουν οι μαθητές την άποψή τους ή να υιοθετούν την οπτική γωνία των χαρακτήρων που περιγράφονται), η ανάλυση κειμένων, ταινιών και παιχνιδιών μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την οικοδόμηση γνώσης και κατανόησης για ανθρώπους από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, για να υποκινήσει την κριτική σκέψη σε πολιτισμικά θέματα, να προωθήσει ένα ανοιχτό πνεύμα, ενσυναίσθηση, σεβασμό, εκτίμηση για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ποικιλομορφία.

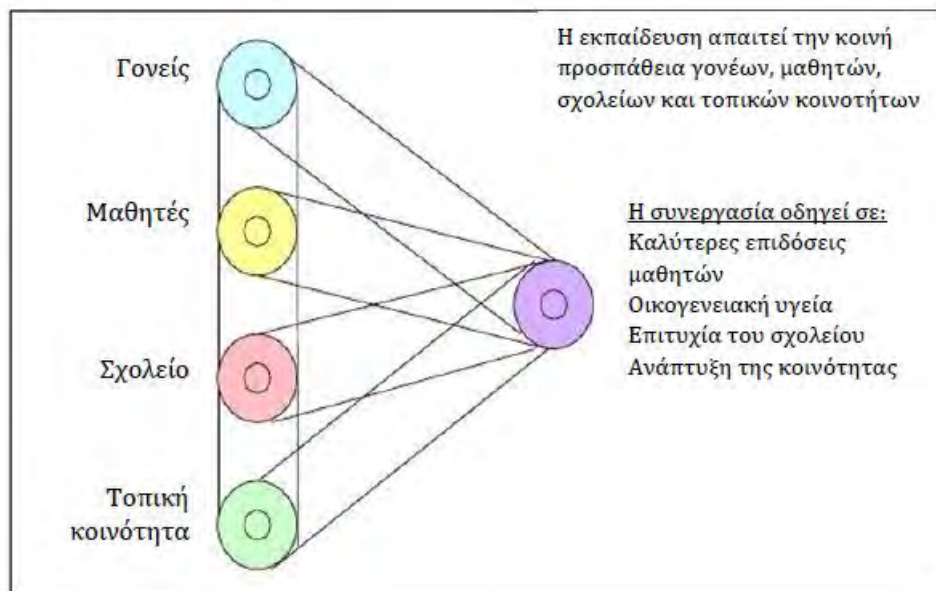
Ταινία μικρού μήκους χωρίς λόγια: [Gobblynnne](#). Μπορείτε να διακρίνετε πώς σχετίζεται με το θέμα της διαπολιτισμικότητας;

Συνεργασία των γονέων με το προσωπικό του σχολείου και με άλλους γονείς

Είναι σημαντικό όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας, δηλαδή τα παιδιά, οι γονείς, οι δάσκαλοι, το βοηθητικό και το διοικητικό προσωπικό, να περιλαμβάνονται στη διαδικασία της δημιουργίας ενός σχολείου που εκτιμά την πολιτισμική ποικιλομορφία και να αποδέχονται τη συλλογική ευθύνη για την ανάπτυξη και διατήρηση ενός διαπολιτισμικού σχολείου που ευνοεί την ένταξη.

Σύμφωνα με την κυβέρνηση της Αυστραλίας, υπάρχουν ορισμένα **στοιχεία-κλειδιά** για την ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας:

- **Η καλή επικοινωνία.** Περιλαμβάνει τη σαφήνεια, την ειλικρίνεια και την ενεργή ακρόαση.
- **Η δέσμευση.** Περιλαμβάνει την ευελιξία, την ενθάρρυνση του παιδιού και της οικογένειας, να είναι κάποιος προσιτός και να δείχνει κατανόηση.

- *Μια ισότιμη σχέση οικογένειας-σχολείου.* Απαιτείται προθυμία να διερευνά κάποιος εναλλακτικές λύσεις και να εκτιμά τους άλλους, θετική δράση, προθυμία για μάθηση και για εξατομικευμένη ανταπόκριση σε ανάγκες.
- *Εμπιστοσύνη και σεβασμός.* Αυτό περιλαμβάνει το να είναι κάποιος διακριτικός, όχι επικριτικός και να δίνει αξία στο παιδί.

Το σχολείο επίσης έχει έναν ρόλο στο να δημιουργεί επαφές με τους γονείς και να τους ενθαρρύνει να συμμετέχουν στη σχολική ζωή και στη μάθηση και ανάπτυξη των παιδιών τους. Μερικοί μόνο τρόποι για να επιτευχθεί αυτό είναι να γνωρίζουν οι γονείς ότι είναι ευπρόσδεκτοι στο σχολείο, να τους χαιρετούν οι δάσκαλοι όταν το επισκέπτονται και ενδεχομένως να τοποθετηθούν μερικές κατατοπιστικές πινακίδες στη μητρική γλώσσα των γονιών. Έτσι οι γονείς θα νιώθουν πως είναι πολύτιμα μέλη της σχολικής κοινότητας, των οποίων η συμβολή έχει σημασία.

- *Περιγράψτε τυχόν προκλήσεις που αντιμετωπίζει το παιδί σας στο σχολείο.*
- *Πώς συμμετέχουν οι γονείς και η τοπική κοινότητα στις δραστηριότητες του σχολείου; Πώς μπορεί να ενισχύσει το σχολείο την εμπλοκή των γονιών σε δραστηριότητες που αφορούν τη μάθηση;*
- *Λαβαίνει υπόψη του το σχολείο γιορτές και εκδηλώσεις που έχουν σημασία για τα διάφορα μέλη της σχολικής κοινότητας; Πώς το*

Συνεργασία οικογένειας / σχολείου

Επιστημονικό άρθρο: [Η συνεργασία σχολείου, οικογένειας, κοινωνίας στα πλαίσια της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης](#)

[Family - School Partnerships Framework: A guide for schools and families](#)

[What does parent involvement mean to you?](#)

[What do you wish you had known before about your child's education?](#)

[What ideas do you have to share with other parents?](#)

[Parent involvement matters!](#)

Ο ρόλος των γονέων στην αναγνώριση της ανάγκης για μεγαλύτερη διαπολιτισμική κατανόηση στο σχολείο

Σκεφτείτε τα ακόλουθα σενάρια:

- Ο γιος σας τσακώθηκε με έναν μετανάστη συμμαθητή του. Επιστρέφει στο σπίτι θυμωμένος και κάνει κάποια υποτιμητικά σχόλια για την εθνικότητα του συμμαθητή του.
- Η κόρη σας δεν μπορεί να καταλάβει γιατί μια συμμαθήτριά της από διαφορετικό θρήσκευμα δε γιορτάζει τα γενέθλιά της.

Τι θα κάνετε για να βοηθήσετε τα παιδιά σας να αναπτύξουν μια ανοιχτόμυαλη στάση που χαρακτηρίζεται από σεβασμό και ανεκτικότητα; Πώς θα συζητήσετε γύρω από τις δικές σας αξίες, χωρίς να γελοιοποιήσετε τις αξίες των άλλων;

Τέτοια περιστατικά είναι πολύ συνηθισμένα στα σημερινά σχολεία. Μερικές φορές οι δάσκαλοι αναλαμβάνουν δράση και χειρίζονται τέτοια ζητήματα. Τι συμβαίνει όμως στην αντίθετη περίπτωση;

Να διακρίνετε γρήγορα την ανάγκη για μεγαλύτερη διαπολιτισμική κατανόηση ανάμεσα στα παιδιά σας και στους συμμαθητές σας. Να δίνετε προσοχή στο πώς νιώθουν για το σχολείο – αν τους αρέσει να πηγαίνουν και αν νιώθουν καλά με τους συμμαθητές τους. Συζητήστε μαζί τους καθετί που τα προβληματίζει σε σχέση με τη διαφορετικότητα. Πάρτε την πρωτοβουλία να βοηθήσετε τα παιδιά σας να καλλιεργήσουν δεξιότητες, συμπεριφορές και στάσεις που θα τα ικανώσουν να εκτιμούν και να σέβονται τους συμμαθητές τους που ανήκουν σε διαφορετικούς πολιτισμούς. Βοηθήστε τα να εκτιμήσουν τη δική τους πολιτισμική κληρονομιά και αυτή των άλλων, και να μάθουν για τις ομοιότητες και τις διαφορές στην επικοινωνία μέσα στις οικογένειες και στους διάφορους πολιτισμούς.

Οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους να αναπτύξουν διαπολιτισμική κατανόηση με το να:

- Κατανοούν την επίδραση των δικών τους αξιών, στάσεων και πεποιθήσεων που έχουν διαμορφωθεί από τον πολιτισμό τους
- Δείχνουν ενδιαφέρον για άλλους πολιτισμούς και να μαθαίνουν για αυτούς
- Αλληλεπιδρούν θετικά με ανθρώπους από διαφορετικά υπόβαθρα
- Συζητούν για τους τρόπους με τους οποίους παρουσιάζονται τα μέλη διάφορων πολιτισμών στα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Η αμοιβαία κατανόηση και αποδοχή διαφορετικών πολιτισμών αποτελεί προϋπόθεση για την επιτυχημένη συμμετοχή των γονιών στη σχολική ζωή. Το να δίνετε προσοχή στις ανάγκες των παιδιών σας σε αυτόν τον τομέα μπορεί να έχει καίρια σημασία όχι μόνο για την προσωπική τους

ανάπτυξη, αλλά και για να μπορούν να απολαμβάνουν περισσότερο το σχολείο. Θα μπορούσατε επίσης να μιλήσετε με τους δασκάλους για τις ανάγκες που εντοπίζετε και να ανταλλάξετε ιδέες για το πώς θα μπορούσαν καλυφθούν αυτές οι ανάγκες μέσω κατάλληλων σχολικών δραστηριοτήτων.

Ιδέες για την προώθηση της διαπολιτισμικότητας στο σχολείο από οργανώσεις γονέων

Το σχολείο μπορεί να ενθαρρύνει την ενεργή εμπλοκή των γονιών στη σχολική ζωή των παιδιών τους με διάφορους τρόπους, όπως με το να τους περιλαμβάνει σε δραστηριότητες του σχολείου, μέσω οργανώσεων γονέων και πολιτών ή μέσω του σχολικού συμβουλίου.

Μερικές ιδέες για το τι θα μπορούσαν να κάνουν οι οργανώσεις γονέων περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- μαθήματα και σεμινάρια για γονείς
- συμμετοχή σε δραστηριότητες για τη θετική προβολή της ποικιλομορφίας
- δράσεις υποστήριξης γονέα προς γονέα, περιλαμβανομένης της μετάφρασης / διερμηνείας
- ανάπτυξη σχολικού ήθους που προάγει την ένταξη μέσω κατάλληλων προγραμμάτων συνεργασίας μεταξύ σχολείου και τοπικής κοινότητας
- ημέρες / εβδομάδες / εκδηλώσεις διαπολιτισμικότητας
- μαθήματα γλώσσα για γονείς
- χάραξη στρατηγικής για τη συνεργασία οικογένειας-σχολείου-τοπικής κοινότητας
- ενημερωτικά δελτία σε διάφορες γλώσσες

Δράσεις που ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή

- Συστήστε μια πολυπολιτισμική επιτροπή καλωσορίσματος στο σχολείο η οποία θα αποτελείται από γονείς, διδακτικό προσωπικό και μέλη της τοπικής κοινότητας.
- Ετοιμάστε ενημερωτικό υλικό σχετικά με το εκπαιδευτικό σύστημα, το περιβάλλον του σχολείου, εκπαιδευτικά βοηθήματα και τη δυνατότητα των γονιών να συμμετέχουν ενεργά ή να υποβάλλουν ερωτήσεις στο σχολείο.
- Οργανώστε ανεπίσημες εκδηλώσεις αναψυχής, ελεύθερου χρόνου και πολιτιστικές εκδηλώσεις κατά τις οποίες θα μπορείτε να

ενισχύσετε τις σχέσεις σας με τους άλλους γονείς και τους δασκάλους.

[Building community connections](#)

[Intercultural responsiveness](#)

Διευκόλυνση της επικοινωνίας οικογένειας - σχολείου

Διαβάστε την ακόλουθη αφήγηση:

«Αποφασίσαμε να οργανώσουμε μια ανεπίσημη συνάντηση ένα Σάββατο στις 12 το μεσημέρι. Ενημερώσαμε τους γονείς ότι δεν επρόκειτο για μια “επίσημη ομιλία ή συνάντηση” αλλά για μια ανεπίσημη εκδήλωση όπου θα μπορούσαμε να απολαύσουμε τη συζήτηση μεταξύ μας με ένα απεριτίφ. Για όσους το ζήτησαν διευθετήσαμε επίσης να υπάρχει φύλαξη παιδιών. Ωστόσο, δεν τρέφαμε μεγάλες προσδοκίες ως προς τον αριθμό των γονιών που θα έρχονταν και στην αρχή ήμασταν αρκετά απαισιόδοξοι. Το εν λόγω Σάββατο, οι δάσκαλοι και οι διοργανωτές (SMT) περιμέναμε στη βιβλιοθήκη, ευελπιστώντας στην άφιξη των γονιών (είχαμε παραγγείλει catering που πιστεύαμε ότι μπορεί να πήγαινε χαμένο). Αργά αλλά σταθερά άρχισαν να καταφτάνουν οι γονείς και μέσα σε 30 λεπτά η βιβλιοθήκη ήταν κατάμεστη και η συνάντηση επεκτάθηκε και σε άλλους χώρους. Οι συζητήσεις ανάμεσα στους γονείς και τους δασκάλους ξεκινούσαν αυθόρμητα, όπως και οι συζητήσεις μεταξύ των ίδιων των γονιών... Μια μητέρα που ήταν εντελώς μόνη της μας ζήτησε να τη συστήσουμε σε άλλες μητέρες από τη χώρα της. Το κάναμε αυτό και η ομάδα των μητέρων πρότεινε να φτιάξει ένα δίκτυο μέσω του οποίου θα μπορούσαν να έρθουν σε επαφή με συμπατριώτες τους. Η εν λόγω νεοαφιχθείσα μητέρα είναι τώρα ενεργό μέλος της σχολικής κοινότητας

και έχει ωραίες αναμνήσεις από εκείνη την πρώτη συνάντηση» (INDIE Head Teacher, Madrid, Spain). (Rashid and Tickn̄y, 2010, σ. 37).

Τώρα εξετάστε τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Τι μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία τέτοιων δικτύων;
- Τι μπορεί να διευκολύνει τον διάλογο μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων;
- Από τη δική σας εμπειρία, ποιοι παράγοντες είναι σημαντικοί ώστε να μπορείτε να συζητάτε ουσιαστικά με τους εκπαιδευτικούς των παιδιών σας;

Μελέτη περίπτωσης: Γονείς-μέντορες χτίζουν γέφυρες μεταξύ του σχολείου και δίγλωσσων οικογενειών

Διαβάστε την ακόλουθη πραγματική περίπτωση και στη συνέχεια αναλύστε τις σχετικές ερωτήσεις:

Στα σχολεία της περιοχής Fairbanks North Star Borough φοιτούν μαθητές από πολλές χώρες – ομιλούνται 66 γλώσσες σε 33 σχολεία. Σχεδόν το 10% του πληθυσμού της κοινότητας είναι ιθαγενείς της Αλάσκας, ενώ το 8% των μαθητών μαθαίνει αγγλικά.

Το Πρόγραμμα για Γονείς-Μέντορες δίνει σε νεοαφιχθέντες γονείς την ευκαιρία να συνεργαστούν με έναν γονέα-μέντορα ο οποίος μιλάει τη γλώσσα τους, τους κατατοπίζει στο σχολικό κτίριο και τους εξοικειώνει με το προσωπικό. Μία από τις κύριες αρμοδιότητες του γονέα-μέντορα είναι να επικοινωνεί μια φορά την εβδομάδα με τις νεοαφιχθείσες οικογένειες και να βλέπει πώς πάνε τα πράγματα. Αν οι μέντορες δεν μπορούν να βρουν τις οικογένειες στο τηλέφωνο, τις επισκέπτονται στα σπίτια τους. Για παράδειγμα, αν ένα παιδί δεν παρακολουθεί τακτικά τα μαθήματα στο σχολείο, οι γονείς-μέντορες λένε στην οικογένεια ότι η απουσία του παιδιού είναι αισθητή και ρωτούν αν μπορούν να κάνουν κάτι να βοηθήσουν.

Οι γονείς-μέντορες παρέχουν και άλλες θετικές υπηρεσίες υποστήριξης που κάνουν τις οικογένειες να νιώσουν ευπρόσδεκτες: είναι εκεί για να καλωσορίσουν τις οικογένειες καθώς πηγαινοφέρνουν τα παιδιά τους στο σχολείο, συναντούν τα παιδιά καθώς κατεβαίνουν από το λεωφορείο, στέλνουν ευχετήριες κάρτες, προσκλήσεις και άλλες ενημερώσεις στις δίγλωσσες οικογένειες, τηλεφωνούν στα παιδιά που απουσιάζουν, συμμετέχουν σε συναντήσεις και συνέδρια ως διερμηνείς. Τα καθήκοντα και οι λειτουργίες των μεντόρων ποικίλλουν ανάλογα με το σχολείο και τη δομή που ορίζει ο διευθυντής. Ένας διευθυντής είχε ορίσει μια λίστα καθηκόντων για τους μέντορες η οποία περιλάμβανε να κρατούν

ημερολόγιο και να παρακολουθούν τις επαφές με τους γονείς. Ένας ειδικός σε θέματα γονικής υποστήριξης συντονίζει το πρόγραμμα και βοηθά τους μέντορες σε οποιαδήποτε ανησυχία ή ερώτηση έχουν.

Η Νάνσυ Καστίγιο, ειδική σε θέματα γονικής υποστήριξης στο γυμνάσιο James B. Ryan, τονίζει στους μέντορες τη σημασία του να αφιερώνουν χρόνο για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης. «Όταν εξήγησα στους γονείς-μέντορες τι περιλαμβάνει ο ρόλος τους, τους είπα ότι το σημαντικότερο πράγμα που μπορούν να κάνουν είναι να συμπεριφέρονται στις οικογένειες όπως συμπεριφέρομαι εγώ σε εκείνους – με σεβασμό». Κάτι απλό που κάνουν η κα. Καστίγιο και όλοι οι μέντορες είναι να δίνουν στην επικοινωνία προσωπικό χαρακτήρα – με χειρόγραφα σημειώματα σε τυπωμένα φυλλάδια, με τηλεφωνήματα ή με κατ' οίκον επισκέψεις. «Τα παιδιά χαίρονται να μας βλέπουν στη γειτονιά τους», λέει η κα. Καστίγιο.

Η Φερνάντεζ, μια ισπανόφωνη γονέας-μέντορας, σχολιάζει μια ανακάλυψη που έκανε σε μια κατ' οίκον επίσκεψη σε μια μητέρα. «Τις πρώτες δύο φορές που επισκεφτήκαμε το σπίτι της μιλήσαμε στην πόρτα γιατί η μητέρα ντρεπόταν που το σπίτι δεν είχε έπιπλα. Την τρίτη φορά μας κάλεσε μέσα για καφέ και συζητήσαμε πόσο σημαντικό είναι να βρίσκεται ο γιος της στο σχολείο. Από εκείνη την ημέρα έρχεται στο σχολείο καθημερινά για να βεβαιωθεί ότι ο γιος της είναι εκεί. Επίσης ελέγχει αν παραδίδει τις εργασίες του έγκαιρα».

Η Φερνάντεζ λέει ότι αυτό το περιστατικό την έκανε να συνειδητοποιήσει την επίδραση που μπορεί να έχει η απευθείας συνομιλία με τους γονείς. Η Γελένα Λίνζε, μια γονέας-μέντορας που μιλάει ρωσικά, λέει πόσο ευγνώμων ήταν μια Ρωσίδα μητέρα όταν η Λίνζε επικοινωνήσε μαζί της και άρχισε να της μιλάει στη μητρική της γλώσσα. Είχε πολλές απορίες και η Λίνζε μπόρεσε να της δώσει έναν κατάλογο με χρήσιμες υπηρεσίες. Η Λίνζε μάλιστα προσφέρθηκε να πάει μαζί με τη μητέρα να τη βοηθήσει.

Η επικοινωνία με την οικογένεια πάντοτε αρχίζει με έναν θετικό τόνο που την κάνει να νιώθει ευπρόσδεκτη, ώστε αν προκύψει στην πορεία κάποιο πρόβλημα που πρέπει να συζητηθεί, να έχει ήδη εδραιωθεί μια θετική σχέση ανάμεσα στον μέντορα και την οικογένεια. Οι γονείς ενθαρρύνονται να επικοινωνούν με τους μέντορες καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς αν έχουν απορίες ή ανησυχίες. Οι μέντορες επίσης ενθαρρύνουν άλλους γονείς να προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους στο σχολείο. Μερικές φορές οι μέντορες προσέχουν τα παιδιά άλλων γονιών στον ειδικό χώρο υποστήριξης-βιβλιοθήκη για τους γονείς (parent resource room), ενώ εκείνοι οι γονείς προσφέρουν εθελοντική υπηρεσία.

Η Λούσι Γκλόρα, η οποία ήταν ισπανόφωνη γονέας-μέντορας, προσλήφθηκε πρόσφατα ως διγλωσση γραμματέας του γραφείου της περιφέρειας που διαχειρίζεται τα ομοσπονδιακά κονδύλια για τη βελτίωση της εκπαίδευσης για μαθητές με περιορισμένη γνώση αγγλικών (Title III office)⁶. Εξηγεί ότι υποκινήθηκε να γίνει μέντορας επειδή θυμόταν πώς νιώθει κάποιος καινούριος στην περιοχή και πόσο απογοητευμένη ήταν που οι εκπαιδευτικοί δεν μπορούν να μιλήσουν τη γλώσσα της. «Τώρα θέλω να βοηθήσω άλλες οικογένειες που δε μιλούν αγγλικά – καταλαβαίνω πώς νιώθουν».

Η Μαίρη Μάθις, μια άλλη ισπανόφωνη γονέας-μέντορας, εξηγεί ότι ο πιο σημαντικός της ρόλος είναι να κάνει τις οικογένειες να νιώσουν άνετα και να τις κατατοπίσει στο σχολείο. Ένα από τα πρώτα πράγματα που κάνει για τις καινούριες οικογένειες είναι να τις συστήνει στο διδακτικό προσωπικό και στον διευθυντή. «Λέω στις οικογένειες, είμαι εδώ για να σας βοηθήσω, για να μεταφράσω για εσάς και αν δεν μπορώ να σας βοηθήσω εγώ θα βρω κάποιον άλλον από το προσωπικό που μπορεί να

⁶ Στμ.: Στο απόσπασμα αυτό αναφέρονται διάφορα προγράμματα για την ανάπτυξη και τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης στις ΗΠΑ.

σας βοηθήσει». Η Μάθις επίσης τηλεφωνεί στους γονείς εκ μέρους των διδασκόντων, για παράδειγμα για να τους προσκαλέσει σε μια εκδήλωση του σχολείου. «Αυτό λειτουργεί καλύτερα από το να στέλνουμε απλώς ένα φυλλάδιο στο σπίτι, το οποίο μπορεί να χαθεί». Η Μάθις επίσης ενθαρρύνει τους γονείς να βοηθούν τα παιδιά τους όσο μπορούν περισσότερο στη διαδικασία μάθησης. Κάνει ορισμένες εισηγήσεις στο προσωπικό του σχολείου για το πώς μπορούν να κάνουν τις οικογένειες που δε γνωρίζουν αγγλικά να νιώσουν ευπρόσδεκτες:

- Βεβαιωθείτε ότι οι γονείς μπορούν να επισκεφτούν το σχολείο σε ώρες που τους εξυπηρετούν.
- Να θυμάστε ότι η γλώσσα του σώματός σας και οι εκφράσεις του προσώπου σας επηρεάζουν πολύ την πρώτη εντύπωση που σχηματίζουν οι γονείς για το σχολείο.
- Αν χαμογελάτε καθώς περνούν το κατώφλι θα τους κάνει να νιώσουν πιο άνετα σε ένα ενδεχομένως εκφοβιστικό περιβάλλον.
- Συστήστε τις νέες οικογένειες στον διευθυντή του σχολείου.

Μολονότι το πρόγραμμα χρηματοδοτούνταν αρχικά από πόρους του ταμείου που προορίζεται για τη στήριξη της εκπαίδευσης κοινωνικοοικονομικά ασθενέστερων μαθητών (Title I), τώρα χρηματοδοτείται κυρίως από πόρους του ταμείου Title III (περιορισμένη γνώση αγγλικών) και μιας Επιχορήγησης Ανάπτυξης και Υλοποίησης, έτσι οι γονείς-μέντορες εργάζονται στα σχολεία ανεξάρτητα από το αν αυτά επιχορηγούνται από το ταμείο Title I. Λόγω των περικοπών στον προϋπολογισμό, οι γονείς-μέντορες εργάζονται αυτό τον χρόνο λιγότερο από 20 ώρες την εβδομάδα. Μολονότι οι γονείς-μέντορες παρέχουν ενημέρωση σε όλες τις καινούριες οικογένειες στην περιοχή, μόνο λίγα σχολεία έχουν μέντορες, οπότε αυτοί έχουν πολλά να κάνουν. Τα χρόνια που πέρασαν οι γονείς-μέντορες έλαβαν εκπαίδευση και πιστοποιήθηκαν ως μεταφραστές, με αποτέλεσμα να μεταφράζουν τακτικά φόρμες εγγραφής και ενημερωτικά έντυπα για την οικογένεια σε πολλές γλώσσες.

Επειδή το πρόγραμμα No Child Left Behind ορίζει ότι οι περιφέρειες θα πρέπει να εφαρμόζουν αποτελεσματικά μέτρα προσέγγισης των γονέων εκείνων των παιδιών που έχουν περιορισμένη γνώση αγγλικών και να τους παρέχουν ενημέρωση σε «κατανοητή μορφή» π.χ. για τις ατομικές επιδόσεις των παιδιών σε πολιτειακές αξιολογήσεις, αυτοί οι γονείς-μέντορες εξυπηρετούν έναν πολύ σημαντικό σκοπό. Τώρα, η πολιτεία επιχειρεί να χρησιμοποιεί σε όλη την επικράτειά της ομοιόμορφες φόρμες, μεταφρασμένες σε τουλάχιστον 15 γλώσσες, ώστε οι μέντορες να μπορούν να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο σε δραστηριότητες υποστήριξης των γονέων.

«Μια πρόκληση που αντιμετωπίσαμε κατά την εφαρμογή του προγράμματος», λέει ο Σάιπ⁷, «ήταν να βρούμε δίγλωσσους γονείς που ήταν πρόθυμοι να εργαστούν λιγότερες από 15 ώρες την εβδομάδα και ένιωθαν και οι ίδιοι άνετα στο σχολικό περιβάλλον, και οι οποίοι ήταν ικανοί να αναλάβουν ηγετικό ρόλο στην υποβοήθηση άλλων που αισθάνονται λιγότερο άνετα και είναι φοβισμένοι».

Πηγή: Adolescent Literacy - <http://www.adlit.org/article/21522/>

Ερωτήσεις:

- Σχολιάστε τις θετικές πλευρές αυτής της παρέμβασης
- Επισημάνετε σημεία που θα μπορούσαν να συνιστούν αδυναμίες ή να είναι πιο σύνθετα
- Είχατε κάποια αντίστοιχη καλή διαπολιτισμική εμπειρία στο σχολείο των παιδιών σας ή σε κάποιο άλλο σχολείο;

⁷ Στμ.: Δε διευκρινίζεται το φύλο του ατόμου στο αγγλικό κείμενο.

- Θα καλοδεχόσασταν ένα τέτοιο πρόγραμμα για γονείς-μέντορες στη γειτονιά σας;
- Θα σας άρεσε να γίνετε γονέας-μέντορας; Γιατί ναι/γιατί όχι;

Υποστήριξη των σχολικών δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικότητας

Δείτε τον παρακάτω πίνακα και αναλογιστείτε τα εξής:

- Σε ποιες από αυτές τις δραστηριότητες λαμβάνετε ενεργά μέρος;
- Υπάρχουν κάποιες δραστηριότητες στις οποίες δε θέλετε να συμμετέχετε; Γιατί συμβαίνει αυτό;
- Πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να κάνετε περισσότερα για να υποστηρίξετε τα παιδιά σας στο σχολείο;

Πίνακας: Γονικές πρακτικές σύμφωνα με το πλαίσιο του Epstein για τους έξι τύπους ανάμειξης (2001).

Διαστάσεις	Πρακτικές των γονέων
Υποχρεώσεις προς το παιδί και υποστήριξη	• Διασφάλιση της ευημερίας του παιδιού: σωματική υγεία, διατροφή, ντύσιμο, υγιεινή • Συζήτηση με το παιδί • Συμμετοχή σε ομάδες εκπαίδευσης
Επικοινωνία οικογένειας - σχολείου	• Συνάντηση με τον δάσκαλο • Παρακολούθηση ενημερωτικών συναντήσεων • Άντληση υποστήριξης για τους γονείς από το σχολείο
Ανάμειξη της οικογένειας στη σχολική ζωή	• Παρακολούθηση εκπαιδευτικών συναντήσεων • Παρακολούθηση σχολικών δραστηριοτήτων • Παρακολούθηση δραστηριοτήτων εκτός μαθήματος • Επίσκεψη στην τάξη • Εθελοντισμός
Ανάμειξη των γονιών στα σχολικά καθήκοντα του παιδιού στο σπίτι (διάβασμα)	• Επίβλεψη μελέτης • Υποστήριξη του έργου των δασκάλων
Συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων και στην προάσπιση των συμφερόντων του παιδιού (συνηγορία)	• Υποστήριξη σχολικών προγραμμάτων • Συμμετοχή σε επιτροπές λήψης αποφάσεων, επιτροπές γονέων στο σχολικό συμβούλιο • Συνηγορία για τα συμφέροντα των παιδιών
Συνεργασία με το σχολείο, με επιχειρήσεις ή με άλλες τοπικές οργανώσεις	• Συναντήσεις με επιχειρήσεις, κοινωνικές λέσχες, οργανώσεις της κοινότητας

Πηγή: Quinones & Kiyama (2014)

Ανασκόπηση του Κεφαλαίου 6

Προσπαθήστε να βρείτε ποιες σχολικές δραστηριότητες αποσκοπούν στην προώθηση της διαπολιτισμικότητας

Να είστε άγρυπνοι για σημάδια που δείχνουν ότι τα παιδιά σας αντιπαθούν συμμαθητές τους που έχουν διαφορετική θρησκεία, πολιτισμό κλπ.

Μιλήστε για την ποικιλομορφία και τη διαφορετικότητα στα παιδιά σας και διερευνήστε την μαζί τους

Συνεργαστείτε με τους δασκάλους και με άλλους γονείς για να προωθήσετε τη διαπολιτισμική κατανόηση

Προτεινόμενη ομαδική δραστηριότητα

Το διαπολιτισμικό μήνυμα μιας φωτογραφίας

Στόχοι δραστηριότητας

- Η αναγνώριση του διαπολιτισμικού μηνύματος μιας φωτογραφίας
- Η διατύπωση διαπολιτισμικών μηνυμάτων
- Η περιγραφή συναισθημάτων σε σχέση με ανθρώπους από άλλους πολιτισμούς

Χρόνος

- 50 λεπτά

Υλικά

- Μια φωτογραφία (σε ψηφιακή μορφή) με διαπολιτισμικά μηνύματα
- Laptop, projector

Βήματα

- Ο εκπαιδευτής προβάλλει τη φωτογραφία και οι γονείς καλούνται να καταγράψουν το μήνυμά της
- Κάθε γονιός διαβάζει το μήνυμα που κατέγραψε

Αναστοχασμός και αποτίμηση

- Ο εκπαιδευτής ενθαρρύνει τους γονείς να συγκρίνουν τα μηνύματα που κατέγραψαν
- Ο εκπαιδευτής ρωτά τους γονείς για τις ομοιότητες μεταξύ των μηνυμάτων που κατέγραψαν διάφοροι γονείς και τις πολιτισμικές τους προεκτάσεις

Βιβλιογραφία και δικτυογραφία

- Alfavita.gr (2018). Οδηγίες για την ίδρυση και λειτουργία Τάξεων Υποδοχής (ΤΥ) ΖΕΠ σε δημοτικά σχολεία 2018-19.
https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/257471_odigies-gia-tin-idrysi-kai-leitoyrgia-taxeon-ypodohis-ty-zep-se-dimotika-sholeia
- Australian Government (n.d.). Australian Curriculum. From
<https://www.australiancurriculum.edu.au/f-10-curriculum/general-capabilities/intercultural-understanding/>
- Brewster, C. and Railsback, J. (2014). Building Trust with Schools and Diverse Families. From <http://www.adlit.org/article/21522/>
- Byram, M. (2006). Language Teaching for Intercultural Citizenship Paper presented at the 'Bridging Cultures, Reaching Heights' New Zealand Association of Language Teachers Conference from <http://nzalt.org.nz/whitepapers/papers.shtml>
- Christou, M., & Puigvert, L. (2011). The role of “Other Women” in current educational transformations. *International Studies in Sociology of Education*, 21, 77–90.
<https://doi.org/10.1080/09620214.2011.543855>
- Delors, J. (1996). *Learning, the treasure within: report to UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty-first Century* Highlights Paris: UNESCO.
- Griffin, D. and Steen, S. (2010). School-Family-Community Partnerships: Applying Epstein's Theory of the Six Types of Involvement to School Counselor Practice. *Professional School Counseling*, 13 (4), pp. 218-226.
- Rashid, N. and Tickn̄y, L. (2010). *Inclusion and Diversity in Education. Guidelines for Inclusion and Diversity in Schools*. Madrid, British Council. From <https://www.britishcouncil.es/sites/default/files/british-council-guidelines-for-inclusion-and-diversity-in-schools.pdf>
- Quinones, Sandra & Kiyama, Judy. (2014). *Contra La Corriente: The Role of Latino Fathers in Family-Community Engagement*. *School Community Journal*. 24. 149-176.
- Νόμος 4415/2016: Ρυθμίσεις για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση, τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Άλλες Διατάξεις. Ανάκτηση από <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/nomos-4415-2016.html>
- Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2018). Οδηγίες και κατευθύνσεις για την ίδρυση και λειτουργία Τάξεων Υποδοχής (ΤΥ) ΖΕΠ για το σχολικό έτος 2018-2019 σε δημοτικά σχολεία της χώρας – Α' Φάση.
Ανάκτηση από https://www.alfavita.gr/sites/default/files/attachments/exe_kp_87941_2018_odigies_kai_kateythynseis_gia_tin_idrysi_kai_leitoyrgia_taxeon_ypodohis_ty_zep_gia_to_sholiko_etos_2018-2019_se_dimotika_sholeia_tis_horas-a.pdf

Πηγές των εικόνων του κεφαλαίου

Σελίδα 175: <http://www.asiapacificmle.net/?p=169>

Σελίδα 177: <https://www.slideshare.net/joelknitzberg/school-family-community-partnerships>

Σελίδα 181: Προσαρμοσμένο από <https://www.australiancurriculum.edu.au/f-10-curriculum/general-capabilities/intercultural-understanding/>

Σελίδα 192: <https://www.meme-arsenal.com/en/create/template/459136>

<http://giantleap.in/explore-the-explorer-in-you/>

<https://www.peakgrantmaking.org/blog/using-data-collaborate-actionable-steps-true-community-partners/>

Τι έμαθα;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 1: Κύρια σημεία της εθνικής στρατηγικής για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Απαντήστε σύντομα στις ακόλουθες ερωτήσεις γύρω από την ελληνική εθνική στρατηγική για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.

1. Έχουν τα παιδιά προσφύγων και μεταναστών δικαίωμα σε δωρεάν πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση; Υπάρχουν ιδιαίτερες προϋποθέσεις;
2. Ποιοι δύο τύποι τάξεων υποδοχής υπάρχουν αυτή τη στιγμή;
3. Τι χρειάζεται να κάνουν οι γονείς ώστε να ενταχθούν τα παιδιά τους σε μια τάξη υποδοχής; Από τι εξαρτάται ο σχηματισμός μιας τέτοιας τάξης;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 2: Σχολικές δραστηριότητες που ενισχύουν τη διαπολιτισμικότητα

Συντελούν οι ακόλουθες σχολικές δραστηριότητες στην ανάπτυξη της διαπολιτισμικότητας; Κρίνετε αν οι ακόλουθες δηλώσεις είναι σωστές ή όχι. Αν πιστεύετε ότι είναι λάθος, σκεφτείτε γιατί.

1. Η διαπολιτισμική μάθηση διεγείρει το ενδιαφέρον των μαθητών για τις ζωές των άλλων, με βάση τις κοινές εμπειρίες, την αλληλεπίδραση, τη συνεργασία και τον σεβασμό μεταξύ διαφορετικών πολιτισμικών ομάδων.

Σωστό ή λάθος;

2. Η διαπολιτισμική μάθηση βοηθά τους μαθητές να αποφεύγουν τις συγκρούσεις.

Σωστό ή λάθος;

3. Η διαπολιτισμική μάθηση βοηθά τους μαθητές να αναπτύσσουν δεξιότητες και γνώσεις ώστε να είναι σε θέση να αποφεύγουν τους ανθρώπους που διαφέρουν από τους ίδιους.

Σωστό ή λάθος;

4. Η πρόσκληση εξωτερικών επισκεπτών από διαφορετικούς πολιτισμούς ώστε να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση βοηθά στη μείωση των πολιτισμικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων των μαθητών.

Σωστό ή λάθος;

5. Τα παιχνίδια ρόλων και οι προσομοιώσεις βοηθούν τους μαθητές να βιώσουν πώς είναι το να είσαι διαφορετικός, να δέχεσαι επικρίσεις ή να σε βάζουν στο περιθώριο.

Σωστό ή λάθος;

6. Η ανάλυση κειμένων, ταινιών και θεατρικών έργων δεν συμβάλλει στην οικοδόμηση γνώσης και κατανόησης για ανθρώπους διαφορετικών πολιτισμών.

Σωστό ή λάθος;

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 3: Αναγνώριση της ανάγκης για καλύτερη διαπολιτισμική κατανόηση στο σχολείο – συνεργασία των γονέων με το προσωπικό του σχολείου και άλλους γονείς

Πώς νιώθετε για τις ακόλουθες δηλώσεις; Σε μια κλίμακα από το 1 έως το 5 κυκλώστε τον αριθμό που εκφράζει περισσότερο τα αισθήματά σας (1=διαφωνώ απόλυτα και 5=συμφωνώ απόλυτα).

- 1. Οι γονείς πρέπει να αναγνωρίζουν γρήγορα την ανάγκη για καλύτερη διαπολιτισμική κατανόηση ανάμεσα στα παιδιά τους και τους συμμαθητές τους.**

1 2 3 4 5

- 2. Οι γονείς δεν θα πρέπει να δίνουν μεγάλη σημασία στο πώς νιώθουν τα παιδιά τους για το σχολείο – το αν τους αρέσει να πηγαίνουν στο σχολείο και το πόσο καλά νιώθουν με τους συμμαθητές τους εξαρτάται κυρίως από την ηλικία τους.**

1 2 3 4 5

- 3. Οι γονείς θα πρέπει να αφήνουν τα παιδιά τους να αναπτύσσουν μόνο τους τις δεξιότητες, συμπεριφορές και στάσεις που θα τα βοηθήσουν να εκτιμούν και να σέβονται άλλα άτομα στο σχολείο που ανήκουν σε διαφορετικούς πολιτισμούς ή κοινωνικές ομάδες.**

1 2 3 4 5

- 4. Οι γονείς θα πρέπει να βοηθούν τα παιδιά τους να εκτιμούν τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά τα δικά τους και των άλλων και να μαθαίνουν για τις ομοιότητες και τις διαφορές στην επικοινωνία των ανθρώπων στην οικογένεια και σε πολιτισμικές ομάδες.**

1 2 3 4 5

5. Οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους να αναπτύξουν διαπολιτισμική κατανόηση με το να:

α) κατανοούν την επίδραση των δικών τους αξιών, στάσεων και πεποιθήσεων που απορρέουν από την κουλτούρα τους

1 2 3 4 5

β) δείχνουν ενδιαφέρον και να μαθαίνουν για άλλους πολιτισμούς

1 2 3 4 5

γ) αλληλεπιδρούν θετικά με ανθρώπους από διαφορετικό υπόβαθρο

1 2 3 4 5

δ) εμπιστεύονται ανεκδοίαστα το πώς παρουσιάζονται διάφορες πολιτισμικές ομάδες στα μέσα ενημέρωσης

1 2 3 4 5

6. Είναι σημαντικό όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας να περιλαμβάνονται στη δημιουργία ενός σχολείου που εκτιμά την πολιτισμική ποικιλομορφία και διατηρεί ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον που ευνοεί την ένταξη.

1 2 3 4 5

7. Δεν είναι ευθύνη του σχολείου αλλά των γονέων να οικοδομούν σχέσεις με το σχολείο, να εμπλέκονται στη σχολική ζωή και να υποστηρίζουν τη μάθηση και ανάπτυξη των παιδιών τους.

1 2 3 4 5

8. Οι γονείς και τα άλλα μέλη της οικογένειας είναι πιο πιθανό να πιστέψουν ότι το σχολείο θεωρεί πολύτιμη την εμπλοκή τους όταν βλέπουν άτομα της δικής τους γλώσσας και πολιτισμού ανάμεσα στο προσωπικό του σχολείου.

1

2

3

4

5

Άσκηση αυτοαξιολόγησης 4: Πρωτοβουλίες από οργανώσεις γονέων για την ενίσχυση της διαπολιτισμικότητας στο σχολείο

Κατονομάστε 5-10 καλές πρακτικές και δράσεις που μπορούν να υιοθετήσουν οι οργανώσεις γονέων για την προώθηση της διαπολιτισμικότητας στο σχολείο.

[Δείτε εδώ](#) το φύλλο απαντήσεων.

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Συγχαρητήρια! Μόλις ολοκληρώσατε και τη δεύτερη ενότητα του εκπαιδευτικού υλικού του *Parents for All*. Θα θέλατε να διαπιστώσετε αν αυτή η εκπαίδευση συνέβαλε στο να αλλάξουν οι στάσεις σας; Τότε κάντε το τεστ [Τελικής Αξιολόγησης Στάσεων](#). Οι ερωτήσεις θα σας είναι οικείες – είναι οι ίδιες με το τεστ που κάνατε προτού ξεκινήσετε να μελετάτε το υλικό. Επομένως, ξανακάντε το τεστ και συγκρίνετε τα αποτελέσματα με αυτά της πρώτης φοράς!

Εάν θέλετε να αξιολογήσετε αυτό το εκπαιδευτικό υλικό και να μας πείτε τη γνώμη σας, τότε παρακαλούμε συμπληρώστε το [Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης](#).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Φύλλα απαντήσεων στις δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης

Κεφάλαιο 1

Άσκηση 1

1. α) Τέτοιες αλλαγές παρατηρούνται σε όλο το διάβα της ιστορίας. Ορισμένοι θεωρούν ότι αποτελούν πρόβλημα, αλλά συνήθως η πλειοψηφία υποστηρίζει τις νέες αξίες, γι' αυτό και τις υιοθετεί η κοινωνία. Οι αξίες στην Ευρώπη αλλάζουν εξαιτίας ευρύτερων κοινωνικών αλλαγών και το φαινόμενο δεν μπορεί να αποδοθεί μόνο στις μεταναστευτικές ροές. Οι αξίες μπορεί να διαφέρουν σημαντικά ακόμα και ανάμεσα σε άτομα με την ίδια καταγωγή, τα οποία ζουν στην ίδια κοινωνία.
2. β) Ο κύριος λόγος για την αύξηση του μουσουλμανικού πληθυσμού στην Ευρώπη είναι τα μεγαλύτερα ποσοστά γεννητικότητας και όχι η μετανάστευση. Οι παραδοσιακές αξίες του δυτικού-χριστιανικού κόσμου παρακμάζουν επειδή όλο και λιγότεροι Ευρωπαίοι είναι θρησκευόμενοι στις μέρες μας, όχι λόγω της πολυπολιτισμικότητας. Αυτή τη στιγμή ο μουσουλμανικός πληθυσμός της Ευρώπης δεν αποτελεί καμία απειλή για τη συλλογική ευρωπαϊκή ταυτότητα ή για την ταυτότητα μεμονωμένων χωρών.
3. β) Τα ερευνητικά δεδομένα είναι ανάμεικτα. Έχει βρεθεί ότι όσο πιο υψηλό είναι το ποσοστό των παιδιών μεταναστών στην τάξη τόσο πιο πιθανό είναι να βρεθούν αρνητικά αποτελέσματα. Η εθνοτική και η πολιτισμική ποικιλομορφία μπορεί να δημιουργήσουν ένα πολύ θετικό περιβάλλον μάθησης, αναλόγως της διαχείρισης που τυγχάνουν.
4. δ)
5. γ) Η ένταξη των μεταναστών, η ισότητα και η κοινωνική ένταξη είναι όλες πτυχές της κοινωνικής συνοχής, αλλά η κοινωνική συνοχή περιλαμβάνει ακόμα περισσότερα.

Άσκηση 2

1. Λάθος. Συνήθως ισχύει το αντίθετο
2. Σωστό
3. Λάθος. Με την κατάλληλη διαχείριση η μετανάστευση μπορεί να πυροδοτήσει την ανάπτυξη, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα
4. Λάθος. Οι μετανάστες συνήθως αναλαμβάνουν εργασίες τις οποίες αποφεύγει ο τοπικός πληθυσμός
5. Σωστό
6. Λάθος. Η πολυπολιτισμικότητα κάνει τους ανθρώπους ακόμα πιο μοναδικούς
7. Λάθος

Άσκηση 3

Η ένταξη των μεταναστών αποτελεί **καθήκον των κρατικών αρχών**.

Θα ήταν πιο ακριβές να πούμε: Μολονότι η χάραξη της πολιτικής για την ένταξη μεταναστών αποτελεί καθήκον των κρατικών αρχών, η ένταξη των μεταναστών είναι μια αμφίδρομη διαδικασία που περιλαμβάνει όλους τους εμπλεκόμενους: τους φορείς χάραξης πολιτικής, τις δημόσιες αρχές, τους ιθαγενείς πολίτες και τους μετανάστες.

Τα περισσότερα από τα προβλήματα που συνδέονται με τη μετανάστευση **επιλύονται με τον σχεδιασμό** μιας καλής πολιτικής ένταξης.

Απλώς και μόνο ο σχεδιασμός μιας καλής πολιτικής δεν οδηγεί στην επίλυση κανενός προβλήματος. Για να έχει επιτυχία μια καλή πολιτική ένταξης θα πρέπει να εφαρμοστεί κατάλληλα.

Μια καλή στρατηγική ένταξης φροντίζει για κατάλληλες υπηρεσίες και παρεμβάσεις οι οποίες βοηθούν τους μετανάστες να ξεπεράσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν και να προσαρμοστούν καλύτερα στην κοινωνία υποδοχής. Η ευθύνη για την εφαρμογή αυτών των

παρεμβάσεων ανήκει κυρίως στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές.

Οι ατομικές πρωτοβουλίες του τοπικού πληθυσμού μπορούν να συμβάλλουν **ελάχιστα** στην επιτυχημένη ένταξη των μεταναστών και προσφύγων.

Ισχύει το αντίθετο. Ο κάθε ένας πολίτης μπορεί να συμβάλλει στην ένταξη των μεταναστών και προσφύγων με τη στάση του και με τις ενέργειές του.

Σε τελική ανάλυση, ωστόσο, η στάση και η συμπεριφορά των ίδιων των προσφύγων **θα καθορίσει** την επιτυχία της διαδικασίας ένταξης.

Όπως εξηγήθηκε αρχικά, η επιτυχία της διαδικασίας ένταξης εξαρτάται από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Φυσικά, η στάση και η συμπεριφορά των μεταναστών παίζει σημαντικό ρόλο στην ένταξή τους.

[Επιστροφή στις δραστηριότητες αξιολόγησης του Κεφαλαίου 1](#)

Κεφάλαιο 2

Άσκηση 1

1. α) 2. α) 3. γ)

Άσκηση 2

1. Ικανότητα κριτικής σκέψης, ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, μεγαλύτερη υποκίνηση, περισσότερες γενικές γνώσεις και διανοητική αυτοπεποίθηση, πλούσιο μαθησιακό περιβάλλον, αυξημένη επιθυμία για εξερεύνηση, μάθηση και ανακάλυψη
2. Ανοιχτόμυαλη, απροκατάληπτη στάση, καλές επικοινωνιακές δεξιότητες, δεξιότητες συνεργασίας, ηγετικές ικανότητες, προθυμία να ζουν με άτομα από διαφορετικό υπόβαθρο και να μαθαίνουν από αυτά

3. Αυξημένη κατανόηση για άλλους ανθρώπους, σχέσεις και φιλίες με διαφορετικά είδη ανθρώπων
4. Η διαφορετικότητα να βιώνεται σε ένα φιλόξενο, θετικό περιβάλλον
5. Χάνουν πολλά από τα γνωστικά, κοινωνικά και συναισθηματικά πλεονεκτήματα που θα είχαν αν βίωναν την ποικιλομορφία – μπορεί να είναι δυσκολευτούν περισσότερο να επιτύχουν στον σύγχρονο περίπλοκο και πολυπολιτισμικό κόσμο – μπορεί να απολαμβάνουν λιγότερο τη ζωή
6. Με την αχρωματοψία

Άσκηση 3

1. δ) 2. β) 3. γ) 4. α)

[Επιστροφή στις δραστηριότητες αξιολόγησης του Κεφαλαίου 2](#)

Κεφάλαιο 3

Άσκηση 1

1. Λάθος: Αποτελεί συχνή εσφαλμένη αντίληψη ότι ο ρατσισμός εκφράζεται πάντα μέσω βίας, κακοποίησης ή παρενόχλησης. Ωστόσο, αυτό δεν ισχύει – ο ρατσισμός δεν περιλαμβάνει κατ' ανάγκη σωματική βία. Οι πιο συνηθισμένες μορφές ρατσισμού περιλαμβάνουν χαρακτηρισμούς, ανέκδοτα ή τον αποκλεισμό ατόμων από διάφορες δραστηριότητες ή ομάδες λόγω της εθνικότητάς τους.
2. Σωστό
3. Λάθος: Ο ρατσισμός επηρεάζει τη σχολική επίδοση.
4. Σωστό
5. Σωστό

Άσκηση 2

1. β)
2. β)
3. α)
4. γ)

Άσκηση 3

1. Σωστό
2. Λάθος: Όσοι υφίστανται ρατσισμό μπορεί να δυσκολεύονται να βρουν φίλους.
3. Λάθος: Τα βιώματα ρατσισμού μπορεί να έχουν αρνητική επίδραση στην ικανότητα του μαθητή να μελετάει και να συγκεντρώνεται.
4. Σωστό
5. Λάθος: Ερευνητές του Πανεπιστημίου της Μελβούρνης βρήκαν ότι πολλά από τα νεαρά άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα και είχαν υποστεί ψυχικά τραύματα από τον ρατσισμό, υπέφεραν από κατάθλιψη και/ή αγχώδεις διαταραχές.
6. Σωστό

Επιστροφή στις δραστηριότητες αξιολόγησης του Κεφαλαίου 3

Κεφάλαιο 4

Άσκηση 1

1. Λάθος: Η άφιξη σε μια νέα χώρα είναι σύνθετη και περίπλοκη διαδικασία και οι ΜΠΓ πρέπει να κάνουν περίπλοκες προσαρμογές, πράγμα που είναι φυσικό.
2. Λάθος: οι ΜΠΓ πρέπει να μάθουν πώς λειτουργεί η νέα τους χώρα και συνεχώς συγκρίνουν ό,τι βλέπουν με τους κανόνες, τις δομές και

τις λειτουργίες της χώρας καταγωγής τους. Αυτό μπορεί να προκαλέσει άγχος και το άγχος προκαλεί συγκρούσεις.

3. Σωστό.

4. Λάθος: Υπάρχουν δύο ομάδες, εκείνοι που φεύγουν με τη θέλησή τους και εκείνοι που εξαναγκάζονται να φύγουν λόγω πολέμου, κοινωνικών διακρίσεων, φυσικών καταστροφών ή για άλλους λόγους ανωτέρας βίας.

5. Σωστό.

Άσκηση 2

Ενότητα	Προκλήσεις
Νομικά και διοικητικά θέματα	α, στ
Γλώσσα και πολιτισμός	δ, ζ
Εκπαίδευση	β, η
Καθημερινή ζωή ή βασικές ανάγκες	γ, ε

Άσκηση 3

Αποτελεσματικές στρατηγικές:

1. Να συζητηθεί ποιος βαθμός ενεργοποίησης αναμένεται από τους γονείς στο σχολικό σύστημα
2. Να λαμβάνονται υπόψη τα νόμιμα δικαιώματα των γονέων στο σχολείο
3. Να συζητηθούν τρόποι με τους οποίους οι γονείς μπορούν να οργανωθούν μεταξύ τους και τι βοήθεια είναι διαθέσιμη
4. Να αξιοποιούνται οι ικανότητες των ΜΠΓ, όπως η γνώση διαφορετικών γλωσσών και πολιτισμών

5. Να διερευνώνται τα όρια της εμπλοκής των γονέων, ο ρόλος τους και οι υποχρεώσεις τους

Επιστροφή στις δραστηριότητες αξιολόγησης του Κεφαλαίου 4

Κεφάλαιο 5

Άσκηση 1

1. β)
2. α)
3. γ)
4. γ)
5. α)

Άσκηση 2

1. α, ε
2. β, γ
3. δ

Επιστροφή στις δραστηριότητες αξιολόγησης του Κεφαλαίου 5

Κεφάλαιο 6

Άσκηση 1

1. Τα παιδιά των προσφύγων και μεταναστών έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα Ελληνόπουλα για δωρεάν πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και υπό τις ίδιες προϋποθέσεις.
2. Οι τάξεις υποδοχής Τύπου 1 είναι για παιδιά που μιλούν ελάχιστα ή καθόλου ελληνικά. Μπορούν να παρακολουθούν ορισμένα μαθήματα στην κανονική τάξη, στα οποία η γνώση των ελληνικών δεν είναι τόσο σημαντική, όπως Ξένη Γλώσσα, Μουσική Παιδεία, Εικαστικά και Φυσική Αγωγή. Τα υπόλοιπα μαθήματα διδάσκονται στην τάξη υποδοχής, συν ελληνικά για αρχάριους.

Οι τάξεις υποδοχής Τύπου 2 είναι για παιδιά με μέτρια γνώση ελληνικών. Παρακολουθούν τα μαθήματα με τους συμμαθητές τους, αλλά τους παρέχεται υποστήριξη από δεύτερο εκπαιδευτικό στη γλώσσα και σε άλλα μαθήματα ανάλογα με την ανάγκη, είτε μέσα στην κανονική τάξη είτε μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων.

3. Οι γονείς πρέπει να συμπληρώσουν μία αίτηση ότι επιθυμούν το παιδί τους να φοιτήσει σε τάξη υποδοχής. Στα παιδιά δίνονται τεστ για την αξιολόγηση του επιπέδου των ελληνικών τους και της υποστήριξης που θα χρειαστούν. Οι τάξεις υποδοχής σχηματίζονται ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών που χρειάζονται υποστήριξη και με τη διαθεσιμότητα εκπαιδευτικού προσωπικού.

Άσκηση 2

1. Σωστό
2. Λάθος
3. Λάθος
4. Σωστό
5. Σωστό
6. Λάθος

Άσκηση 3

Αν επιλέξατε:

4 ή 5 στις δηλώσεις 1, 4, 5α, 5β, 5γ, 6, 8,

1 ή 2 στις δηλώσεις 2, 3, 5δ, 7

τότε πιθανόν να είστε σε θέση να αναγνωρίζετε τις επείγουσες ανάγκες για καλύτερη διαπολιτισμική κατανόηση στο εκπαιδευτικό περιβάλλον των παιδιών σας και γνωρίζετε πώς να συνεργάζεστε αποτελεσματικά με το εκπαιδευτικό προσωπικό και άλλους γονείς σε δραστηριότητες που προωθούν τη διαπολιτισμικότητα.

Άσκηση 4

1. Μαθήματα για γονείς
2. Σχολές γονέων
3. Εμπλοκή των γονέων στις δραστηριότητες του σχολείου
4. Θετική ανάδειξη της ποικιλομορφίας από τους γονείς
5. Δραστηριότητες υποστήριξης από γονείς προς γονείς, περιλαμβανομένης και μετάφρασης/ διερμηνείας
6. Συνεχής παροχή κατάλληλων προγραμμάτων συνεργασίας σχολείου και κοινότητας για την ανάπτυξη μιας σχολικής κουλτούρας/ήθους που ευνοεί την ένταξη
7. Διαπολιτισμικές ημέρες/ εβδομάδες/ εκδηλώσεις
8. Μαθήματα γλώσσας για γονείς
9. Διαμόρφωση στρατηγικής για τη συνεργασία γονέων, εκπαιδευτικών, μαθητών και κοινότητας
10. Ενημερωτικά δελτία (newsletters) σε διάφορες γλώσσες
11. Ενθάρρυνση της συστηματικής φοίτησης
12. Δημιουργία μιας πολυπολιτισμικής επιτροπής υποδοχής στο σχολείο που θα αποτελείται από γονείς, εκπαιδευτικούς και μέλη της κοινότητας

13. Προετοιμασία ενημερωτικού υλικού για το εκπαιδευτικό σύστημα, τον χώρο του σχολείου, εκπαιδευτικά βοηθήματα και τη δυνατότητα εμπλοκής των γονέων ή υποβολής ερωτήσεων στο προσωπικό του σχολείου
14. Διοργάνωση ανεπίσημων δραστηριοτήτων αναψυχής ή πολιτισμικών εκδηλώσεων κατά τις οποίες μπορούν να βελτιωθούν οι σχέσεις με τους άλλους γονείς και τους εκπαιδευτικούς

[Επιστροφή στις δραστηριότητες αξιολόγησης του Κεφαλαίου 6](#)

Εικονίδια δραστηριοτήτων – credits

1. Θεωρία – επεξήγηση πληροφοριών

https://www.iconfinder.com/icons/103411/book_information_text_icon

2. Σκεφτείτε

https://www.iconfinder.com/icons/2588764/idea_research_seo_think_icon

3. Επιπρόσθετες εξωτερικές πηγές

https://www.iconfinder.com/icons/1608686/external_link_icon

4. Ασκήσεις αναστοχασμού

https://www.iconfinder.com/icons/3993860/brain_generator_idea_mind_power_youtube_icon

5. Ομαδικές δραστηριότητες

https://www.iconfinder.com/icons/3790071/activity_community_group_recreation_social_society_icon

6. Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης

https://www.clipartmax.com/middle/m2i8i8m2i8d3m2i8_512-x-512-do-list-icon-png/

